

**T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI,
MEKÂNSAL PLANLAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**

**BALIKESİR-ÇANAKKALE İLLERİ
(TR22 DÜZEY-II BÖLGESİ)
BÜTÜNLEŞİK KIYI ALANLARI PLANLAMASI
ARAŞTIRMA RAPORU**

**DENİZ ULAŞIMI, TAŞIMACILIĞI VE LOJİSTİK
UZMAN DEĞERLENDİRME RAPORU**

Doç.Dr. Soner ESMER
Deniz ve Liman İşletmeciliği Uzmanı
Dokuz Eylül Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi,
Lojistik Yönetimi Bölümü Başkan Yardımcısı

İÇİNDEKİLER

İçindekiler	I
Tablolar Listesi	II
Şekiller Listesi	III
1. Tanımlar	1
2. Amaç ve Kapsam	2
3. Analizler	2
3.1. Dünya Ekonomisi ve Ticaretindeki Gelişmeler	3
3.2. Dünyada Lojistik ve Deniz Taşımacılığındaki Gelişmeler	4
3.2.1. Kuru Dökme Yük	7
3.2.2. Konteyner	10
3.2.3. Ham Petrol ve Ürünleri	14
3.2.4. LPG	17
3.2.5. Kuvaziyer	19
3.3. Türkiye’de Lojistik ve Deniz Taşımacılığı	20
3.3.1. Kuru Dökme ve Genel Kargo Yükleri	26
3.3.2. Sıvı Yükler	28
3.3.3. Konteyner	29
3.3.4. Tekerlekli Yükler	32
3.3.5. Kuvaziyer taşımacılığı	36
3.4. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Lojistik ve Deniz Taşımacılığı	39
3.5. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Mevcut Deniz Taşımacılığı ve Liman Tesisleri	42
3.5.1. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Liman Başkanlıkları ve Verileri	43
3.5.2. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Yük Limanları	46
3.5.3. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Kuvaziyer Yolcu Taşımacılığı	48
3.5.4. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Kabotaj Taşımacılığı	48
3.6. Balıkesir-Çanakkale İllerine İlişkin Yük Talep Tahmini	50
3.6.1. Talep Tahmininin Amacı ve Kısıtları	50
3.6.2. Talep Tahmini Metodolojisi	51
3.6.3. Talep Tahmini Bulguları	52
3.7. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Yatırım ve Stratejiler Işığında Öngörüler ve Kapasite Analizi	55
4. Sonuç ve Öneriler	56
Kaynaklar	58
İlgili Mevzuat	58
Ekler Listesi	59

1. Tanımlar

Antrepo: Gümrük Müsteşarlığı'nca verilen izin doğrultusunda, bir gümrük idaresine bağlı olarak işletilen, sahibinin tüzel kişilik veya kurum olma zorunluğu bulunan, içine sadece ulusallaşmamış ithal eşya ile ihracat amaçlı malların konulabileceği depodur.

Dökme Yük gemi ambarlarına sandık, balya, çuval gibi bir kap içinde olmaksızın yüklenen, yığılan yük tipi (kömür, demir cevheri, tahıl v.b.)

Elleçleme: Yükün gemiden terminale, ya da terminalde gemiye alınması ve liman içindeki tüm işlemlerine verilen genel ad.

Genel Yük Ağırlıklı olarak paketlenmiş, bir standardı olmayan, parça eşyadan oluşan yük tipi

Hinterland: Terminalin hizmet verdiği art bölge.

Kabotaj: Bir ülkenin kendi kıyılarında taşımacılık yapma yetkisini sadece kendi bayrağını taşıyan taşıyıcılara vermesidir.

Konteyner: Ağırlıklı olarak yarı mamul ya da bitmiş ürünün taşınmasında kullanılan, çelik, alüminyum vb.den yapılmış, kilitlenip mühürlenebilen kapakla donatılmış, farklı büyüklük ve özelliklerdeki büyük kap.

Liman: Yük ve yolcuların taşıma modunun değiştirildiği, birden fazla yük tipine hizmet veren kıyı tesisi.

Lojistik Köy/Merkez: Mümkün olduğu kadar tüm ulaştırma koridor ve ağlarına kolay bağlantıları olan, içinde lojistik ve taşımacılık ile ilgili özel ve kamuya ait kuruluşların bulunduğu, taşımacılık modları arasında hızlı, güvenli ve düşük maliyetli aktarma sistemlerine ve depolama alanlarına sahip lojistik amaçlı düzenlenmiş özel ihtisas bölgesidir.

Lojistik: Müşteri beklentileri doğrultusunda yükün çıkış ve varış noktaları arasındaki taşımacılık, depolama, muayene, paketleme ve elleçlemeden oluşan fiziksel akış ile gümrükleme, sigorta, gözetim, stok yönetimi ve sipariş yönetiminden oluşan hizmet akışı faaliyetlerinin bütünleşik bir şekilde yapılmasıdır.

RO-LA Taşımacılığı: Karayolu taşımacılığı ile başlayan, karayolu taşıma araçlarının vagonlara bindirilerek uzun mesafenin demiryolu ile gerçekleştirildiği ve sonunda karayolu taşımacılığı ile biten karma taşımacılık şeklidir.

RO-RO Taşımacılığı: Karayolu taşımacılığı ile başlayan, karayolu taşıma araçlarının RO-RO gemilerine bindirilerek uzun mesafenin denizyolu ile gerçekleştirildiği ve sonunda karayolu taşımacılığı ile biten karma taşımacılık şeklidir.

Taşımacılık: Kara, demir, hava ve deniz yolu veya boru hattı kullanılarak ve resmî belge ile gerçekleştirilebilen yük aktarım faaliyetleridir.

Terminal Yük ve yolcuların taşıma modunu değiştirdiği, tek bir yük tipine hizmet veren kıyı tesisi.

TEU Yirmi eşit birim ölçüsündeki konteyneri simgeleyen uluslararası bir ifadedir. Her bir birim, bir kadem (foot) uzunluktadır ve 1 TEU yaklaşık 6 metre uzunluğundaki konteynerdir.

2. Amaç ve Kapsam

Bu çalışmanın amacı Balıkesir ve Çanakkale illerinin deniz ulaşımı, taşımacılığı ve lojistik alanındaki güncel sektörel stratejileri ve planları çerçevesinde ihtiyaç ve kapasite analizini yapmaktır. Çalışma kapsamında Balıkesir-Çanakkale illeri 7 bölgeye ayrılmıştır. 1. Bölge sınırları içinde Bandırma, Erdek, Karşıyaka, Ocaklar, Avşa yer alırken 2. Bölgede Karabiga Lapseki, Çardak ve Umurbey, 3. Bölgede Çanakkale, Kepez, İntepe ve Kumkale, 4. Bölgede Mahmudiye, Geyikli ve Bozcaada, 5. Bölgede Ayvacık, Gülpınar, Küçükkuşu, Altınoluk, Güre, Zeytinli, Kadıköy ve Edremit, 6. Bölgede Burhaniye, Pelitköy, Karaağaç, Gömeç, Ayvalık, Küçükköy ve Altınova, son olarak 7. Bölgede ise Eceabat ve Gökçeada yer almıştır. Bu amaç çerçevesinde bu bölgelerin mevcut ve potansiyel liman tesisleri araştırılmış, mevcut tesislerin yeterliliği, mevcut deniz ulaşımı ve taşımacılığı değerlendirilmiştir. Ayrıca limanların mevcut yük elleçleme miktarları ve kapasiteleri ışığında yapılan yük talep tahmini ile geleceğe ilişkin öngörüler belirlenmiştir.

3. Analizler

Balıkesir-Çanakkale illeri için analizlere geçmeden önce dünyada ve Türkiye'deki güncel gelişmeler detaylarıyla incelenecek ve değerlendirilecektir. Bu ön bilginin verilme amacı, küresel ticarete entegre olmuş ve küresel ticaretin dinamikleri ile yönlenen lojistik ve deniz ulaştırmasının temel dinamiklerini etkileyen gelişmeler hakkında bilgi sahibi olmak, değerlendirmeleri daha tutarlı yapabilmektedir

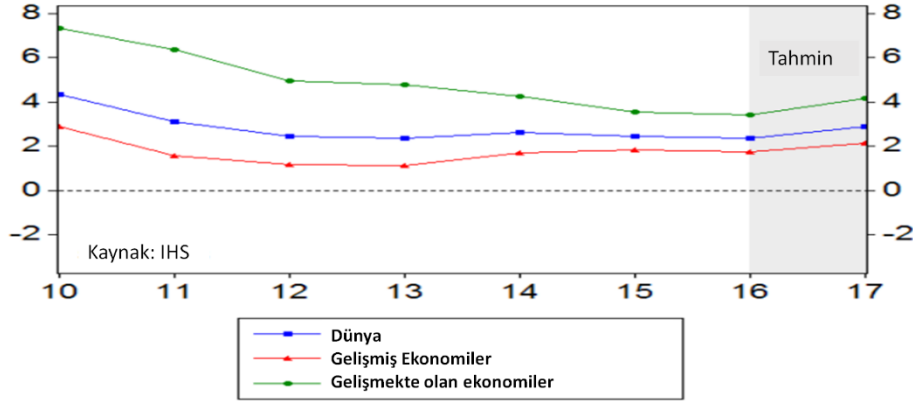
Lojistik; depolama, stok yönetimi ve ulaştırma gibi alt fonksiyonlara sahiptir. Lojistiğin ulaştırma fonksiyonu ile fiziki malların üretim noktasından tüketim noktasına (ya da tersine) ulaşımı beş temel ulaştırma modu ile sağlanmaktadır. Bu modlar: Karayolu, Denizyolu, Demiryolu, Havayolu ve Boru hattıdır. Denizyolu taşımacılığı, dış ticarete en fazla kullanılan ulaştırma modudur. Örneğin 2015 yılında dünyada taşınan yüklerin % 90'ı deniz yolu ile taşınmıştır ki bu rakam dahi bu ulaştırma modunun önemini vurgular. Ancak tüm ulaştırma, depolama ve stok yönetimi gibi temel lojistik faaliyetlerin ortaya çıkabilmesi için dünyada ticari faaliyetin olması ve bu faaliyetin sonucunda taşıma ihtiyacının ortaya çıkması gerekmektedir. Bu anlamda lojistik faaliyetleri ekonomide türetilmiş talep olarak adlandırılmakta, lojistik faaliyetler ticari faaliyetlerin gerçekleşmesi ile ihtiyaç duyulan bir olgu olarak görülmektedir. Daha açık bir ifade ile yükün farklı coğrafyalarda alınıp satılması sonucunda taşıma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır.

Bu noktada her hangi bir lojistik faaliyetin meydana gelmesi ve bir lojistik tesisin (liman, depo, aktarma merkezi v.b.) faaliyet göstermesi ticarete ve dolayısıyla ekonomik gelişmelere bağlı olduğundan bu bölümde öncelikle dünyadaki ticari ve ekonomik gelişmeler değerlendirilecek, daha sonra dünyada lojistik ve özellikle deniz taşımacılığındaki güncel gelişmeler yük bazında detayları ile incelenecektir. Sonrasında ise Türkiye ve Balıkesir-Çanakkale illeri özelinde mevcut durumun tespiti yapılacaktır.

Balıkesir-Çanakkale illerinin mevcut durumu ve gelecekteki yük talebi belirlenecek ve tespitler yapılacaktır.

3.1. Dünya Ekonomisi ve Ticaretindeki Gelişmeler

Dünya Gayrı Safi Milli Hasılasında (GSYİH) 2015 yılında gerçekleşen % 3,1 oranındaki büyüme sonrasında 2016 için 2015 yılı içinde yapılan tahminler, % 3,2'lerde seyrederken bu oran Ocak ayında önce % 2,9'lara, Haziran ayında ise % 2,4'lere kadar gerilemiştir (Şekil 1.2). Dünya bankası ise tahminlerini halen % 3,5 seviyelerinde tutmaktadır. Bu düşük tahmin rakamlarının kökeninde gelişmiş olan ülkelerde büyümenin yavaşlaması, küresel ticaretin zayıflaması ve sermaye hareketlerinin azalması gibi nedenler vardır. Özellikle ürün ihracatı yapan ülkeler, düşük petrol fiyatları, metallerin ve diğer temel tüketim ürünlerindeki düşük fiyatlarıyla mücadele etmektedir.¹

Şekil 1. Dünyada GSYİH gelişimi ve tahmini (gerçek fiyatlar)

Önümüzdeki yıllar için dünya ticaretindeki belirgin riskler şu şekilde sıralanabilir:

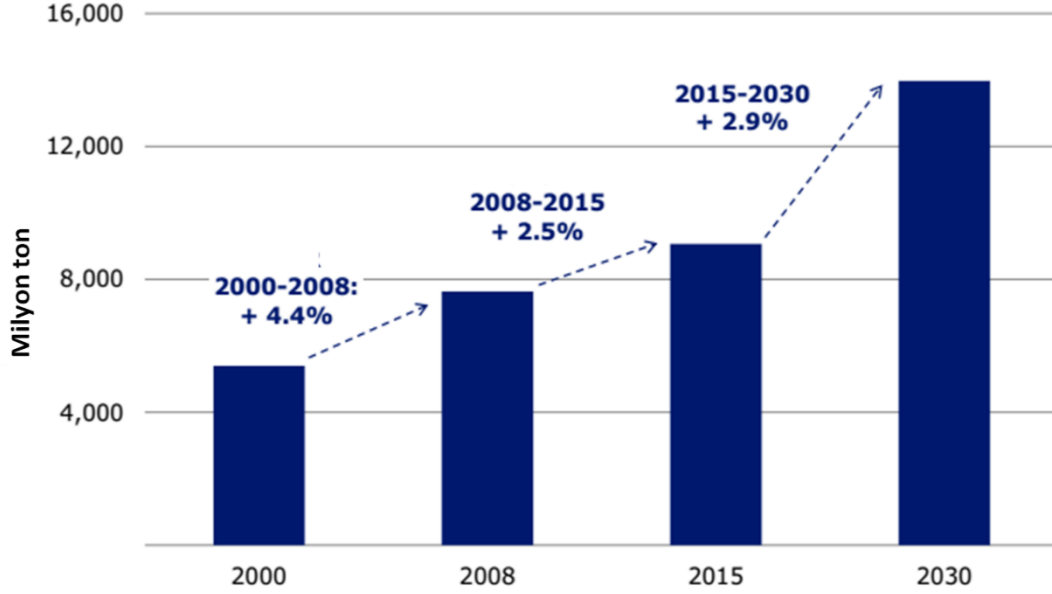
- Çin, Hindistan gibi önemli gelişmekte olan ülkelerdeki ekonomik yavaşlama,
- Finansal pazarlardaki ani davranış değişiklikleri,
- ABD, Avrupa Ülkeleri gibi gelişmiş ülkelerdeki ekonomik durağanlık,
- Temel tüketim ürünlerinde düşük fiyatların beklenenden daha uzun süre düşük seyretmesi,
- Dünyanın farklı bölgelerindeki jeopolitik riskler.

2016 yılının ilk aylarında gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ihracat olumlu bir seyir izlemesine rağmen ithalat sadece gelişmiş olan ülkelerde önemli bir artış göstermiştir. 2015 yılında dünya ticareti %2,8 oranında gelişme göstererek 16,5 trilyon dolar seviyesine ulaşsa da 2016 yılında bu artışın yine %2,8'ler, 2017'de ise %3,6'lar seviyesinde olması beklenmektedir².

¹ IHS (<https://www.ihs.com/industry/maritime.html>)

² WTO, Trade Statistics and Outlook, 7.4.2016

Dünya ekonomisi yavaş da olsa gelişim göstermeye devam etse dahi, dünya ticaretinin artış göstermeyeceği dönemler bizi bekliyor olabilir. Bu savın en önemli göstergelerinden birisi dünyada deniz yolu ile yapılan ithalatın yavaşlama eğilimidir (Şekil 2).

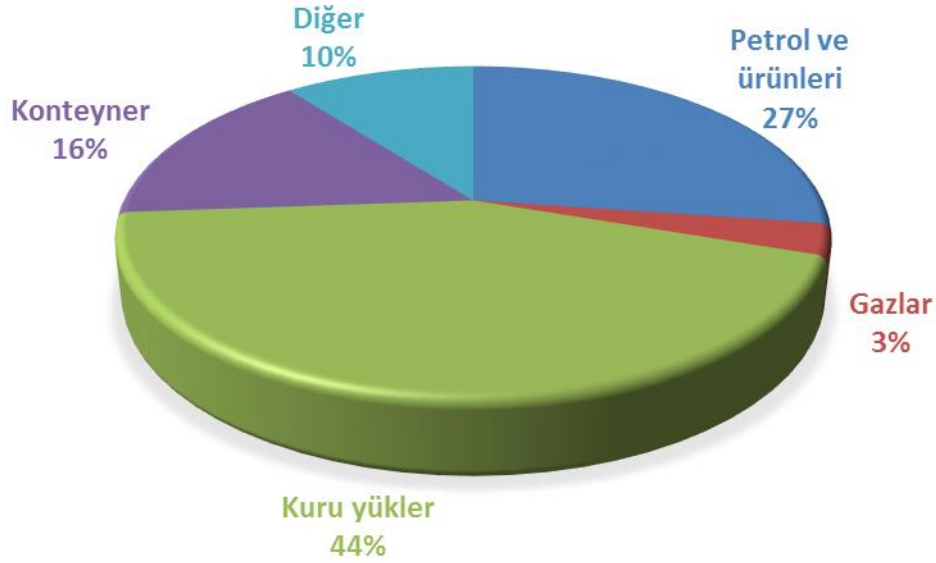
Şekil 2. Deniz yolu ile dünya ithalatı³

2000-2008 yılları arasında dünyada denizyolu ile ithalat rakamları yıllık %4,4 oranında artış gösterirken 2014-2015 yıllarında bu gelişim % 2,5'lere gerilemiştir. Özellikle nüfusun yaşlı olduğu Avrupa, Japonya gibi ülkelerde bu gelişim oranı % 1'lere kadar düşmüştür. Türkiye, Hindistan, Meksika, Afrika ülkeleri, Endonezya gibi hızlı büyüyen ülkelerde bu gelişimin 2030'lu yıllara kadar % 3 seviyelerinde devam edeceği, dünya ortalamasının ise %2,9'larda olacağı tahmin edilmektedir (Şekil 2).

3.2. Dünyada Lojistik ve Deniz Taşımacılığındaki Gelişmeler

2015 yılında dünya denizlerinde, bir önceki yıla oranla %2 oranında artışla 10,7 milyar ton yük taşınmıştır. Denizyolunda taşınan yükün pay dağılımı Şekil 3'de, miktarları ise Tablo 1'de görülebilir.

³IHS, Global Insight, Danishship Finance.

Şekil 3. 2015 yılında denizyolu ile taşınan yükün dağılımı

Tablo 1. Yük türlerine göre gelişim (milyon ton)

	2014	2015	Değişim
Petrol ve ürünleri	2.792	2.926	4,8%
Gazlar	320	327	2,2%
Kuru yükler	4.695	4.681	-0,3%
Konteyner	1.639	1.691	3,2%
Diğer	1.090	1.120	2,8%
Toplam	10.536	10.745	2,0%

Yük bazında incelendiğinde en yüksek artış oranı petrol ve petrol ürünlerinde yaşanmıştır. Dünyada petrol arzının artması ve varil başına petrol fiyatlarının önemli oranlarda düşmesi (150\$ seviyesinden 27\$ seviyesine kadar gerilemiş, 2016'da 50\$ seviyelerinde kalmıştır ve 2017 yılı tahminleri 55\$ seviyelerindedir) petrole olan talebi arttırmış, taşımacılar 2015 yılında %4,8 artışla 2,9 milyar ton gibi rekor bir değere ulaşmıştır. Diğer yandan yük bazında azalma sadece kuru dökme yüklerde gerçekleşirken (%-0,3), konteyner TEU rakamlarında %1 artışa rağmen tonajında %3,2 oranında artış olması, düşen konteyner navlunları ile konteynerizasyon sürecinin olumlu etkilendiği sonucuna ulaşılabilir.

Dünya deniz yolu ticaretinin önümüzdeki 10 yılda yıllık ortalama %3 - %4 aralığında gelişim göstermesi beklenmektedir. Bu noktada son yıllarda dünya deniz taşımacılığını etkileyen 5 önemli dinamiği anlamak, yapılacak öngörülerde fayda sağlayacaktır⁴:

1. Çin, ekonomisini yeniden yapılandırmaktadır: ABD'den sonra dünyanın ikinci büyük ekonomisi olan Çin'in ekonomik gelişimi son yıllarda kontrollü olarak, Çin

4

https://www.Porttechnology.Org/News/The_Top_5_Trends_Shaping_Shipping?Utm_Content=Buffer6c94e&Utm_Medium=Social&Utm_Source=Twitter.Com&Utm_Campaign=Buffer

Hükümeti tarafından yavaşlatılmıştır. Bu gayretler sonucunda 2015 yılında Çin, son 25 yılın en düşük gelişim değeri olan %6,9'i görmüştür. Bu gelişim rakamı beklenenin de altındadır ve tüm dünya ekonomisini olumsuz etkilemiştir. Günümüzde klasik üretime dayalı ekonomik düzen, ham maddenin ithal edilmesi ve bitmiş ürünün ihraç edilmesi üzerine kurulmuştur ve bir ülkedeki uluslararası taşımacılık rakamları ülke ticareti hakkında önemli fikirler vermektedir. Ancak son gelişmelerle birlikte taşımacılık rakamları, bir ülkenin ticaret seviyesi hakkında güvenilir bilgiler vermemeye başlamıştır. Örneğin bir yazılım ihraç edildiğinde, fiziki olarak taşınmamakta ancak ekonomiye önemli bir girdi sağlayabilmektedir. Çin'de de benzer bir durum yaşanmakta, Çin'in öncülüğünde "uluslararası taşımacılığı artmayan fakat ekonomisi büyümeye devam eden ülkeler modeli" ortaya çıkmıştır. Bu model, dünyanın alışık olmadığı bir modeldir ve özellikle dünyanın gelişmiş ülkelerinde değişen bu ekonomik modelin izleri artık görülmeye başlamıştır.

- 2. Ham petrol fiyatlarının düşük seyretmesi okyanus-aşırı üretimde (offshoring) yıkıcı bir etki yaratmış fakat ham petrol taşımacılığı halen önemini yitirmemiştir:** ABD'nin petrol arzını iki katına çıkarması, buna ilave olarak Rusya ve İran'ın, ayrıca diğer petrol üreten ülkelerin üretimini azaltmaması ve rekabet etmeye kalkması sonucunda petrol fiyatları önemli oranlarda düşmüş ve fiyat düşüklüğü sürekli bir hale gelmiştir. Bu durum ham petrol taşıma ve gemi inşa gibi ilgili endüstriler için iyi haberdır. Navlun oranları güçlenmiş, yıllık 1.2 milyon varil artış göstereceği tahmin edilen petrol talebi ile sektör güzel günlerini yaşar hale gelmiştir. Tankerlerin yavaş seyretmesi ve uzun liman zamanları gibi istem dışı beklemelelere rağmen gemilerin ham petrol deposu olarak kullanımı azalmıştır⁵. 2016 ve 2017 yıllarında beklenen yeni gemi teslimatları ile navlun oranlarında önemli değişimler öngörülmektedir.
- 3. Tanker sektörü haricinde navlun oranlarının düşmesi ile gemi kiralama pazarındaki zayıflama sonucunda hayatta kalmak için birçok deniz taşımacılığı sektöründe şirket birleşmeleri ve satın almalar gerçekleşmiştir:** Denizcilik çaresizlik dönemlerinde, diğer sektörlerle göre daha çaresiz önlemlerin alındığı bir sektördür. Örneğin Güney Kore'nin iki büyük konteyner hattı olan Hanjin ve Hyundai hayatta kalmak için birleşmiştir. Hanjin gemi kira bedellerini ödeyemeyince gemileri tutuklanmaya başlamış fakat yine de iflastan kurtulamamış, 31 Ağustos 2016 tarihinde iflasını açıklamak zorunda kalmıştır. Konteyner taşımacılığı pazarında Maersk, MSC, CMA CGM gibi birbirlerine rakip olan küresel konteyner gemi operatörleri stratejik ortaklıklar kurmak zorunda kalmıştır. Diğer yandan kuru dökme yük sektörü çok daha fazla parçalanmıştır çünkü uzun süredir devam eden düşük navlunlar, armatörleri zayıflatmıştır. Navlun oranlarının düşmesi Türkiye'deki ihracatçı ve ithalatçılar için taşıma maliyetlerinin düşmesi anlamına gelmektedir. Ancak bir yandan da ticari durgunluğun yaşanması bu faydayı azaltmıştır.

⁵Istock

- 4. Mega konteyner gemileri, daha da genişleyen tedarik zincirleri, daha büyük gemiler, farklı tehditler oluşturmuştur:** IHS Maritime&Trade'e göre 2013 yılında 14-18 bin TEU kapasite arasında 4, 2014'te 14 ve 2015'te 18 gemi teslim alınmış ve konteyner taşıma hizmetine başlamıştır. Bu boyutlarda 2016'da 12 ve 2017'de ise 25 yeni mega konteyner gemisi siparişi verilmiş fakat siparişlerin çoğu (düşük petrol fiyatları ve durağan dünya ticareti nedeni ile) iptal edilmiştir. Bu tarz mega gemilere hizmet verebilecek, tek bir uğrakta 10 bin TEU üzerinden konteyner elleçleme yapabilecek liman sayısının sınırlı olması sonucunda bu mega gemiler, hizmet ettikleri tedarik zincirlerine bir tür meydan okumaktadır⁶. Mega gemiler limanlar üzerinde daha uzun ve derin rıhtımlar, daha büyük vinçler, daha derin gemi yaklaşım kanalları ve çok daha fazla depolama alanları konusunda bir yatırım baskısı yaratmaktadır. Her ne kadar limanlar yatırım planları ve yük elleçleme verimlilikleri üzerine eğilseler de bu durumdan tedarik zincirinin her aşamasındaki lojistik işletmeler doğrudan etkilenmektedir.
- 5. Büyük veri (bigdata), küçük veri (small data), nesnelerin interneti (IoT) ve güvenlik konularında denizcilik sektörü başlarda her ne kadar biraz geri kalsa da, sonrasında gelişmeler hızlıca yakalanmıştır:** Dünya çapında danışmanlık yapan ve bilgi üreten IHS Maritime'a göre denizcilik sektörünün artık denizcilik konusunda analitik analizler yapacak liderlere ihtiyacı vardır. Bu liderlerden tecrübelerini ve derin sayısal analiz bilgilerini bir araya getirerek sektör hakkında tespitler yapması beklenmektedir. Denizcilik sektöründe ayakta kalmanın en önemli gereklerinden birisi artık bu liderlerdir. Denizcilik artık teknolojinin yoğun kullanıldığı, "teknoloji yoğun" bir sektör haline gelmiştir. Bahsedilen bu analitik liderler ile yeni işletme varlıklarına sahip olmadan, özellikle operasyon kontrollerinin yapılması konusunda açılımlar sağlanabilecektir.

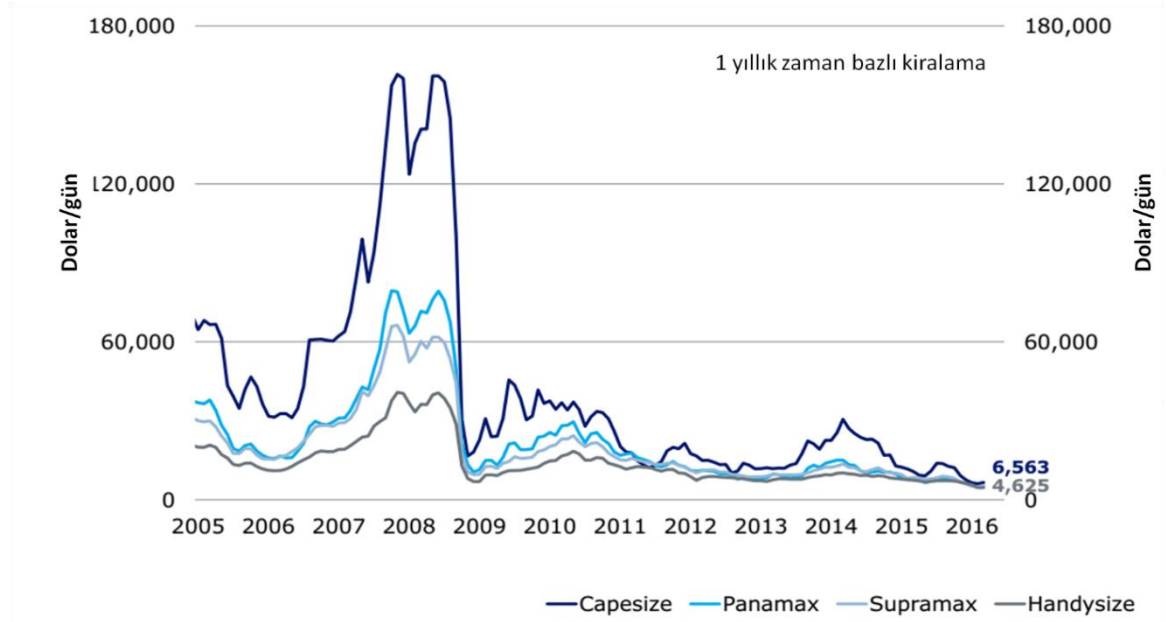
Bu noktadan sonra temel ürün pazarlarında (konteyner, kuru dökme yük, petrol ve kimyasallar, LPG, yolcu) yaşanan güncel gelişmeler ayrı ayrı değerlendirilecektir.

3.2.1. Kuru Dökme Yük

2015 yılında dünya kuru dökme yük taşımacılığı, bir önceki yıla göre % 0,3 oranında gerileyerek 4,7 milyar tona ulaşmıştır. Bu durumun en önemli nedenlerinden birisi bu pazardaki en önemli aktör olan Çin'deki talebin daralmasıdır. Pazarın durumunu gösteren en önemli göstergelerden birisi olan Baltic Dry İndeks verileri, asla daha altına düşmez denilen 2009 rakamlarının da altına inmiştir. İndeks Şubat 2015 yılında tüm zamanların en düşük seviyesi olan 509'a gerilemiş, sonrasında Ağustos'ta 1.066 rakamlarına çıksa da tekrar önemli düşüşler yaşanmıştır. Şubat 2016 ise indeks tarihi dip olan 290 değerini görmüş ve navlunlar o kadar düşmüştür ki gemi kiralari ile otomobil kiralari karşılaştırılmaya başlanmıştır. Haziran 2016 itibariyle indeks değeri 610 seviyelerindedir. İndekse paralel olarak zaman bazında kiralama oranlarında da (time charter rate) önemli düşüşler yaşanmış, Şubat 2016 itibariyle bir panamax kuru dökme yük gemisinin bir yıllık

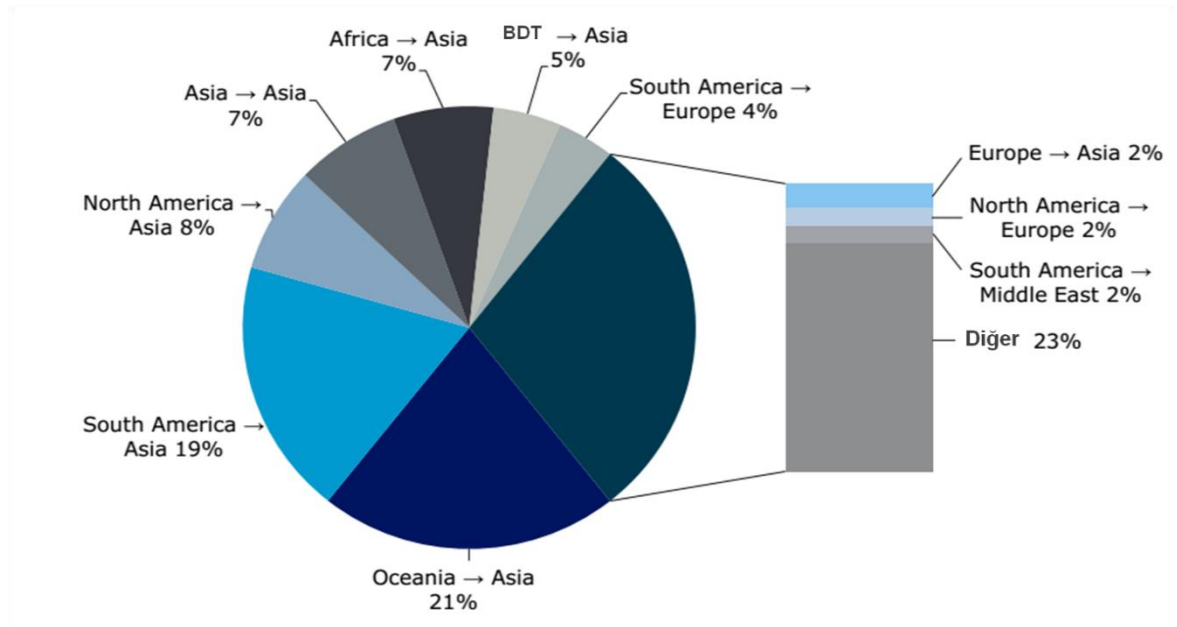
⁶Istock

kiralınması durumunda günlük ödenecek kira bedeli 5.113 dolar seviyesine kadar gerilemiştir (Şekil 4).

Şekil 4. Dökme gemi piyasasında zaman bazlı gemi kira oranlarının gelişimi⁷

2015 yılında dünyadaki önemli kuru dökme yük ticaret rotaları incelenecek olursa kömür, demir cevheri, tahıllar gibi önemli kuru dökme yüklerin taşındığı Okyanusya-Asya hattı %21 pay ile en önemli hat olurken onu % 19 pay ile Güney Amerika-Asya hattı takip etmektedir (Şekil 5).

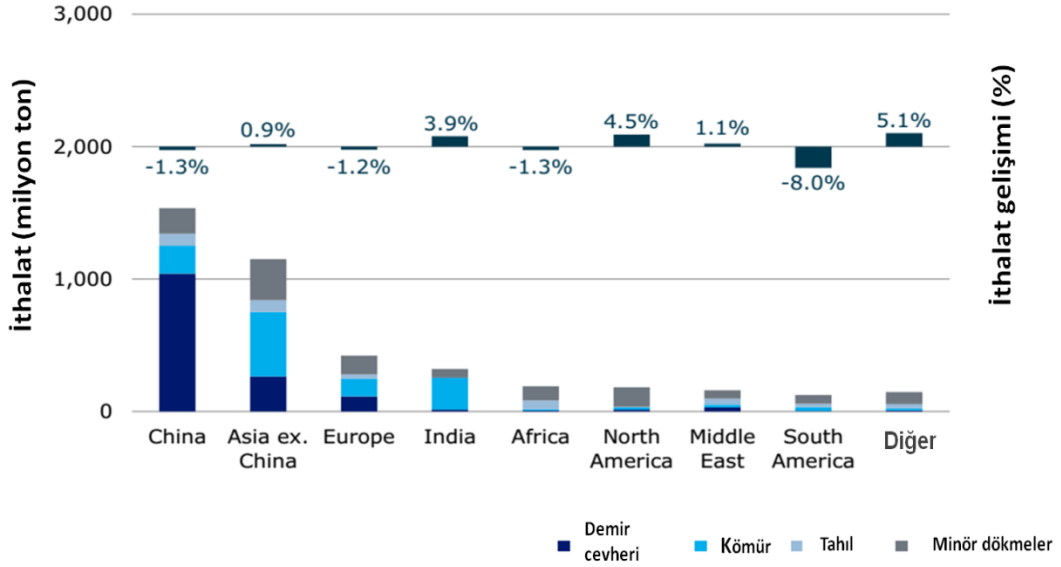

Şekil 5. 2015 yılında önemli kuru dökme yük ticari hatları (Ton/mil cinsinden oranlanmıştır)⁸

⁷ Ihs Global Insight, Danishship Finance

⁸ Ihs Global Insight, Danishship Finance

Kuru dökme yük gemi arzı 2015 yılında %2,4 gibi, 2000'lerin en düşük oranında gerçekleşirken 49 milyon DWT'luk yeni gemi arzı oluşmuştur.

Şekil 6. Denizyolu ile taşınan kuru dökme yükteki gelişmeler⁹

2015 yılında dünyada denizyolu ile kuru dökme yük ithal eden önemli ülke ve bölgeler incelendiğinde en önemli ithalatçı olan Çin'in talebinde bir önceki yıla göre % 1,3 oranında bir gerileme olduğu görülmektedir. Benzer şekilde Avrupa %1,2, Afrika %1,3, Güney Amerika % 8 oranında daralmaya gitmiştir (Şekil 6).

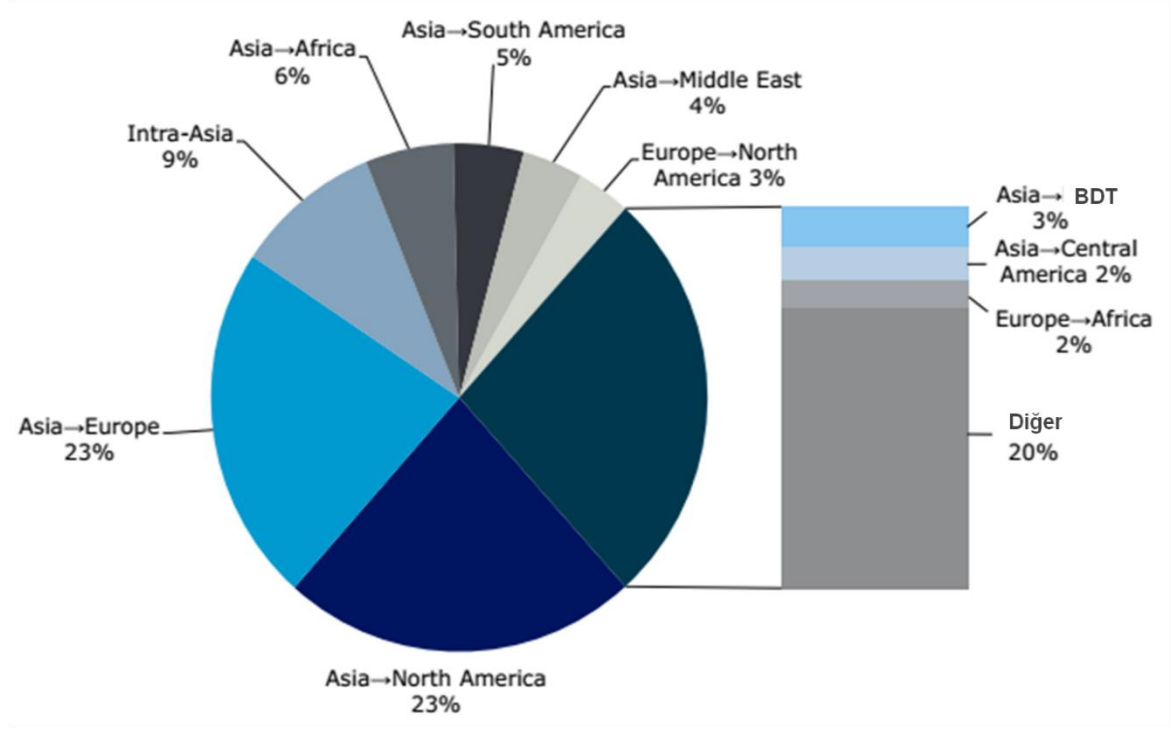
Fiyatlarının düşmesine rağmen kömür ve demir cevheri pazarında daralma yaşanmıştır. Önemli demir cevheri ithalatçıları olan Çin, Japonya ve Güney Kore'de üretimin azalmasından dolayı alımlar yavaşlamıştır. Diğer yandan dünyada kömüre olan talebin özellikle temiz enerji konusundaki eğilimlerden dolayı azalması, tüm kuru dökme yük piyasasının düşmesinde en önemli rolü oynamıştır. 2015 yılında dünyada kömür talebi özellikle Asya ve Avrupa pazarlarındaki talebin azalması ile %3 oranında gerilemiştir. Sadece Çin'de deniz yolu ile kömür ithalatı % 18 oranında düşerken Hindistan'da %5 artsa da bu oran geçmiş yıllara göre düşüktür.

Bir diğer önemli kuru yük olan ve 1,3 milyar ton olarak gerçekleşen demir cevheri taşımaları ise dünyada % 3 oranında gerilemiştir. Dünya demir cevheri ithalatının tek başına % 70'ini gerçekleştiren Çin, ağırlıklı olarak demir cevherini Avustralya'dan almaktadır. Demir cevheri ithalatındaki düşüş çelik üretimini doğrudan etkilemiş, küresel çelik üretimi de % 2 oranında gerilemiştir. 2016'nın ilk çeyreğinde de bu yavaşlama sürmektedir.

⁹ Ihs Global Insight, Danishship Finance

3.2.2. Konteyner

2015 yılında ana ticari rotalarda önemli bir değişiklik olmamış, bu nedenle dünyadaki bölgeler ve ülkeler arası konteyner ticareti benzer yapıda sürmüştür. Uzak Doğu-Avrupa ve Uzak Doğu Kuzey Amerika (Trans Atlantik) hatları en yoğun deniz hatları olmuştur (Şekil 7).

Şekil 7. 2015 yılında konteyner rotalarının yük dağılımı¹⁰

2015 yılında küresel ticarete taşınan konteyner sayısı %2,5 oranında artış göstererek 175,5 milyon TEU konteyner rakamına ulaşmıştır (Tablo 2).

Tablo 2. Küresel konteyner ticareti (milyon TEU)¹¹

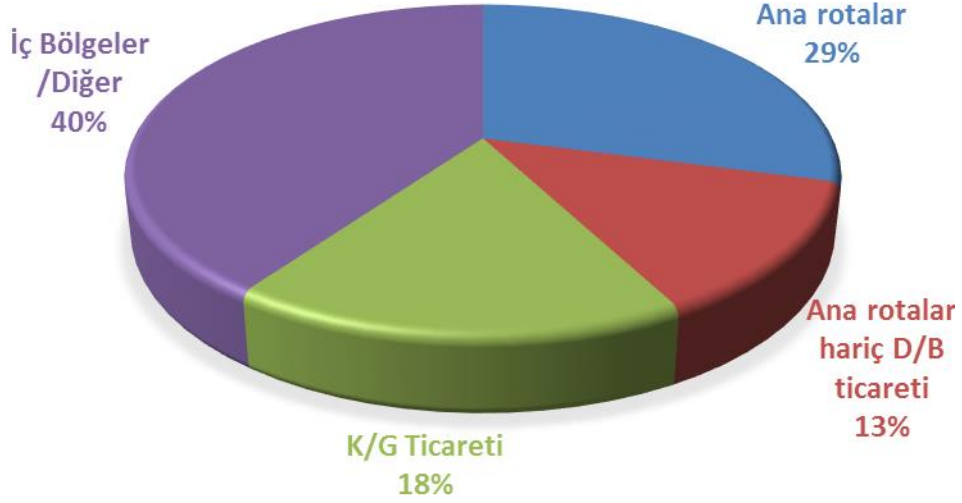
	2014	2015	Değişim
Ana rotalar	51.0	51.2	0.4%
Ana rotalar hariç D/B ticareti	22.0	23.0	4.5%
K/G Ticareti	30.3	30.8	1.7%
İç Bölgeler /Diğer	68.0	70.5	3.7%
Küresel ticaret	171.3	175.5	2.5%

Ana rotalarda yük (Uzak Doğu-Avrupa, Uzak Doğu-Amerika (Trans-pasifik) ve Avrupa-Amerika (Transatlantik)) artışı %0,4'lerde seyrederek 51,2 milyon TEU rakamlarına ulaşırken, Akdeniz-Karadeniz gibi Kuzey-Güney rotaları %1,7 oranında artış ile 30,8

¹⁰ Ihs Gobalnsight, Danishship Finance

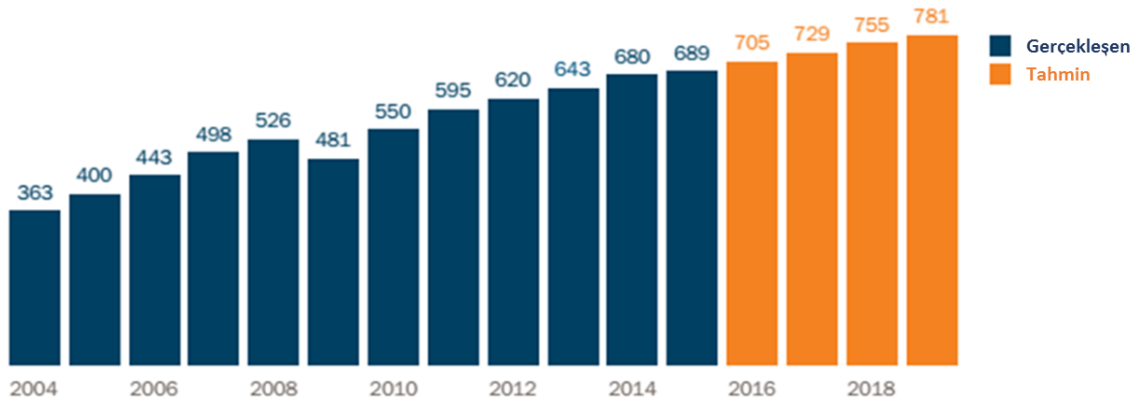
¹¹ Clarkson Research

milyon TEU'ya ulaşmıştır. Ana rotalarda toplam konteynerin yaklaşık % 30'u taşınmıştır (Şekil 8).

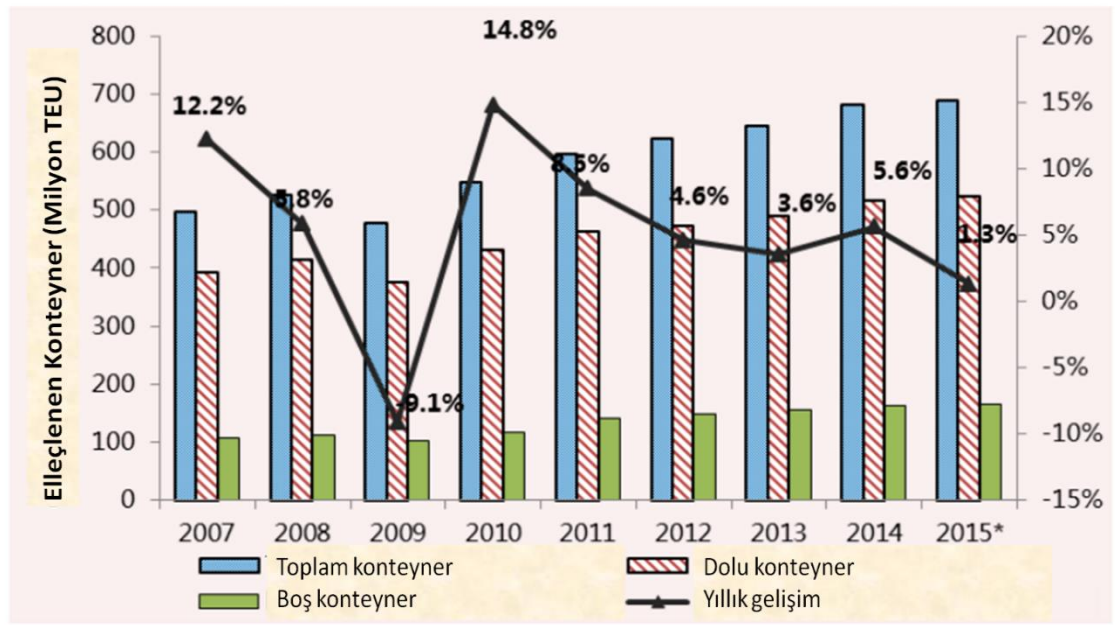
Şekil 8. Dünya rotalarında konteynerin dağılımı

Limanlarda elleçlenen konteyner sayısı; limanlarda yapılan aktarmalara (transshipment) bağlı olarak taşınan konteyner sayısı olan 175 milyon TEU'nun çok üzerindedir. 2015 yılında limanlarda elleçlenen konteyner sayısı % 1,32 oranında bir artışla 689 milyon TEU'ya ulaşmıştır. 2014 yılında denizcilik konusunda prestijli danışmanlık kurumları 2015 yılı için % 5 oranlarında artış öngörse de gerçekleşen rakam tarihi bir düşüklüktedir (Şekil 9 ve Şekil 10).

Şekil 9. Dünya limanlarında konteyner elleçleme rakamının gelişimi¹²

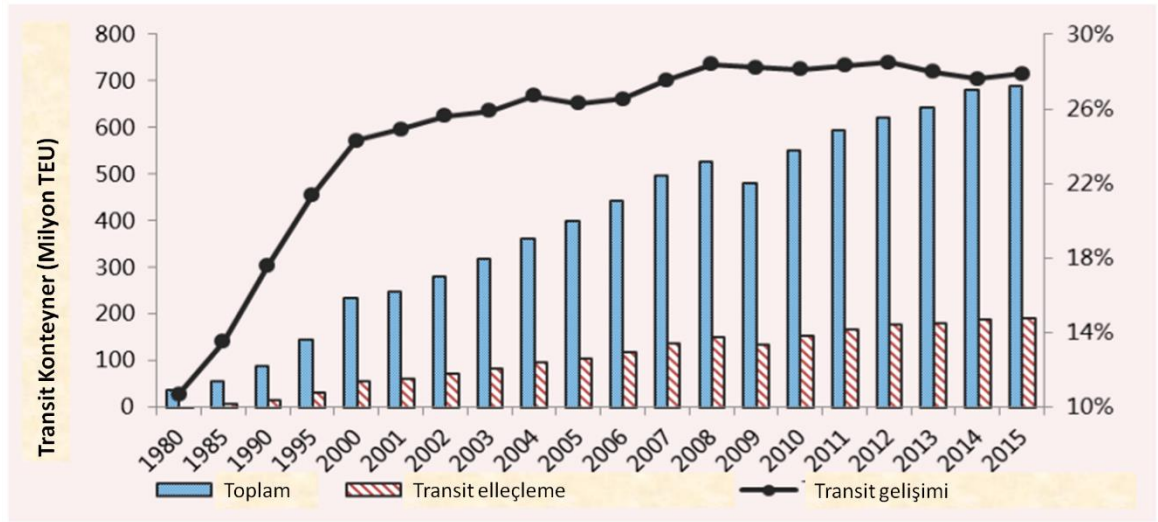
¹²[Http://www.Apmterminals.Com/](http://www.Apmterminals.Com/)

Kaynak: Drewry, *Tahmin

Şekil 10. Dünya limanlarında konteyner elleçleme gelişimi

Dünyadaki transit konteyner hareketi ise toplam konteyner hareketinin 2015’de %27,9’una denk gelmektedir. 2000 yılından bu yana dünyada transit konteyner artışı yıllık %20 artış oranının üzerinde seyretmektedir (Şekil 11).

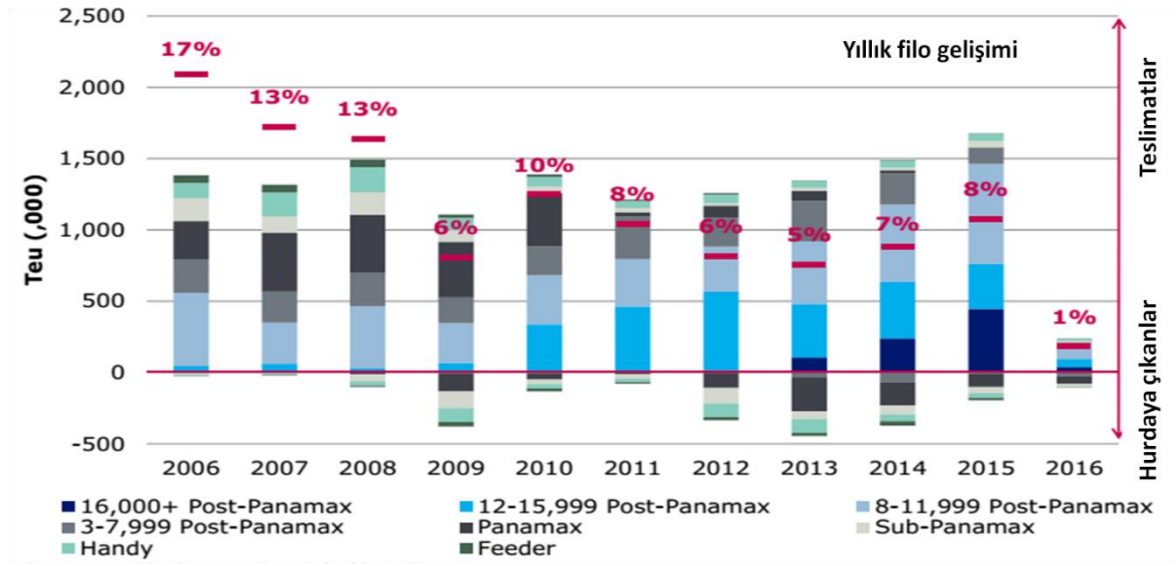
Şekil 11. Dünya limanlarında transit konteyner gelişimi¹³

2008 küresel finans krizi sonrasında 2009 yılında elde edilen negatif gelişim değerleri hariç tutulduğunda milenyum sonrası en düşük gelişim rakamları 2015 yılında kaydedilmiştir.

¹³ Drewry

2016 yılının ilk dönemlerinde yapılan tahminlere göre limanlarda elleçlenen konteyner sayısının %2,3 oranda bir artışla 705 milyon TEU'ya çıkması öngörülmektedir.

2015 yılı konteyner için, dökme yükte olduğu gibi önemli navlun kayıplarının yaşandığı bir yıl olmuştur. Konteyner gemi operatörlerinin biraz da düşük maliyetlerinden dolayı gemi siparişlerinde ısrar etmesi sonucunda, gemi kapasite fazlalığı oluşmuş, konteyner taşıma navlunları tarihi dip noktalarına ulaşmıştır. Örneğin 15 Nisan 2015 tarihinde Uzak-Doğu-Kuzey Avrupa konteyner navlunların 271 dolar seviyelerine gerilemiştir. 2015 yılında konteyner gemi filosu % 8 oranlarında büyürken yük artışı % 1'lerde kalmıştır. Aynı yıl 1,7 milyon TEU kapasiteli 212 gemi hizmete girmiş ve gemi büyüklükleri ortalama 7.900 TEU olarak kayda geçmiştir. Gemilerin % 27'sinden fazlası 16.000 TEU kapasiteden daha büyük mega gemilerdir (Şekil 12).

Şekil 12. Yıllar bazında konteyner gemi filosundaki artış¹⁴

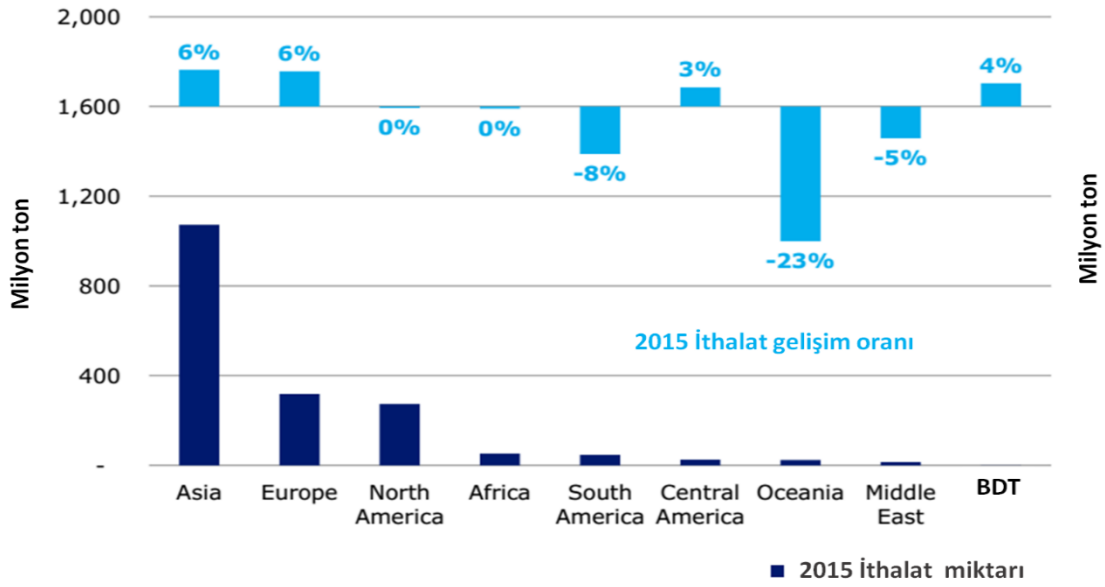
Şekilde görülen 2016 yılı verisi ilk çeyreğe aittir. İlk çeyrekte gemi arzındaki artış % 1 olarak gerçekleşmiş ve 2016 yılı toplamında konteyner gemi arzının % 4 seviyelerinde kalacağı öngörülmüştür. Yük artışının düşük, gemi arzının çok yüksek olduğu bu olumsuz durumun yaşanmasına, taşıma talebinin düşmesi, gemi inşa fiyatlarının düşmesine bağlı olarak siparişlerin artması ve sonucunda gemi kapasite fazlalığının oluşması neden olmuştur.

Diğer yandan 2014 yılı sonrasında gemi yakıt (bunker) fiyatlarının da % 70 oranlarında düşmesinin de önemli bir etkisi vardır. 2015 yılında bahsedilen bu nedenlerden dolayı ortaya çıkan gemi kapasite fazlalığının bir sonucu olarak gemilerin yoğun bir şekilde geçici olarak hizmet dışı (layup) bırakıldığı görülmüştür. Nisan 2016 itibarıyla toplam dünya filosunun % 7,4'ünü oluşturan 1,5 milyon TEU kapasiteli 346 gemi geçici olarak hizmet dışı bırakılmıştır (laid up). Dünya deniz ticaretinin bu dönemdeki kadar geminin atıl kaldığı hiçbir zaman görülmemiştir.

¹⁴Clarksons Ve Danishship Finance Report

3.2.3. Ham Petrol ve Ürünleri

Denizyoluyla taşınan ürünler içinde ham petrol ve ürünleri 2015 yılında % 4,8 oranında bir artış göstererek 2,9 milyar tona ulaşmıştır. Bu artış oranı (%4,8) 2015 yılında denizyoluyla taşınan ürünler içinde en yüksek değere sahiptir. Petrol ürünleri hariç tutulduğunda sadece ham petrol taşımaları % 4 oranında artış gösterirken küresel petrol talebi % 1,7'de kalmıştır. Ham petrol taşımalarında iki kata yakın olan artışın temelinde varil fiyatlarının düşmesi ve dünyadaki rafineri kapasitesinin artışı gösterilmektedir. Bölgesel bazda gelişim Şekil 13'de görülmektedir.

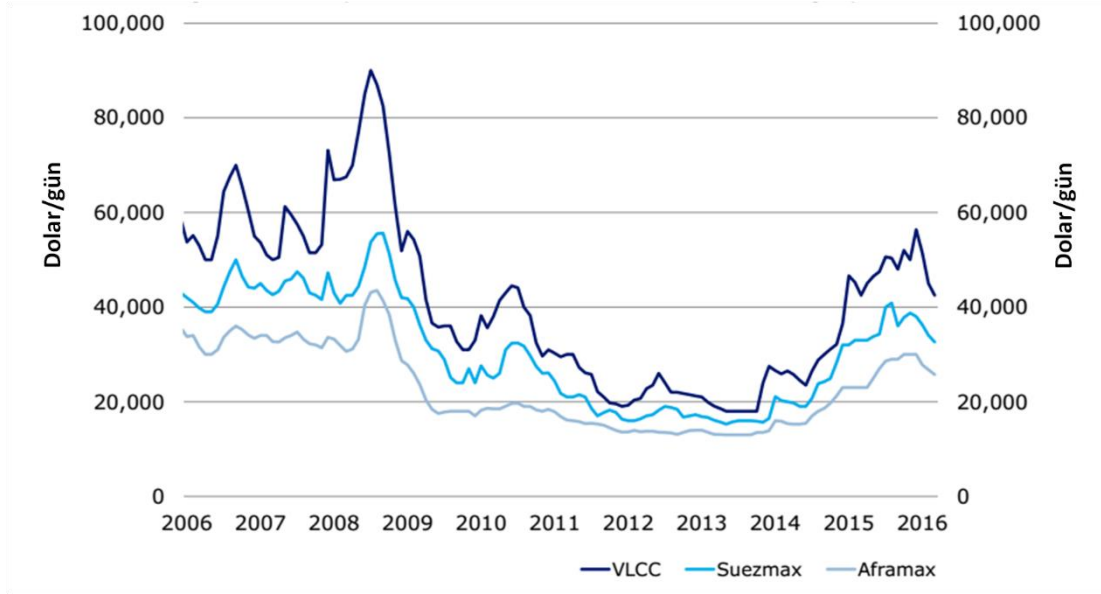
Şekil 13. 2015 yılında ham petrol ticareti¹⁵

Ağırlıklı olarak Çin'in etkisiyle Asya'nın ham petrol talebi 2015 yılında % 6 oranında artış göstermiştir. Çin özellikle Aralık 2015 ve Şubat 2016 döneminde günlük 8 milyon varil ithalat değeri ile rekor kırmıştır¹⁶. Tanker navlun piyasasının ve tanker pazarının gelişimi Çin'in ithalatına bağlı hale gelmiştir. Çin'in ham petrol ithalatını azaltması durumunda gemi kira oranlarının düşmesi beklenebilir.

2015 yılında 9,3 milyon DWT kapasiteli yeni ham petrol tankerleri hizmete girmiştir. Filonun artış oranı % 2 civarındadır. Tankerlerin zaman bazlı (time charter) kira rakamları incelendiğinde 2015 yılındaki talebin yansımaları görülebilir. 2016 yılına yaklaştıkça pazar bir doyuma ulaşmış ve az da olsa navlun oranlarında düşüşler gerçekleşmiştir (Şekil 14).

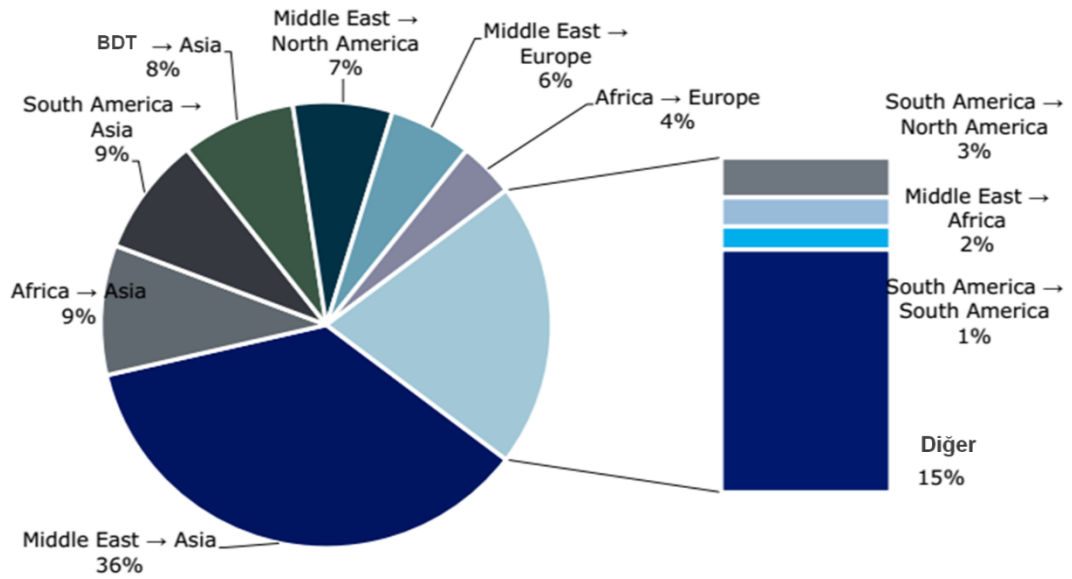
¹⁵ IHS Global, Clarkson, DSF

¹⁶ <http://Uk.Reuters.Com/Article/Uk-China-Economy-Trade-Crude-Idukkcn0wa0ep>

Şekil 14. Yıllık zaman bazında gemi bazında kiralama oranları¹⁷

Ham petrol ticaretinin en yoğun yapıldığı bölgeler Ortadoğu-Asya (%36), Afrika-Asya (%9) ve Güney Amerika-Asya (%9) olmuştur. Diğer rakamlar Şekil 15’de görülebilir.

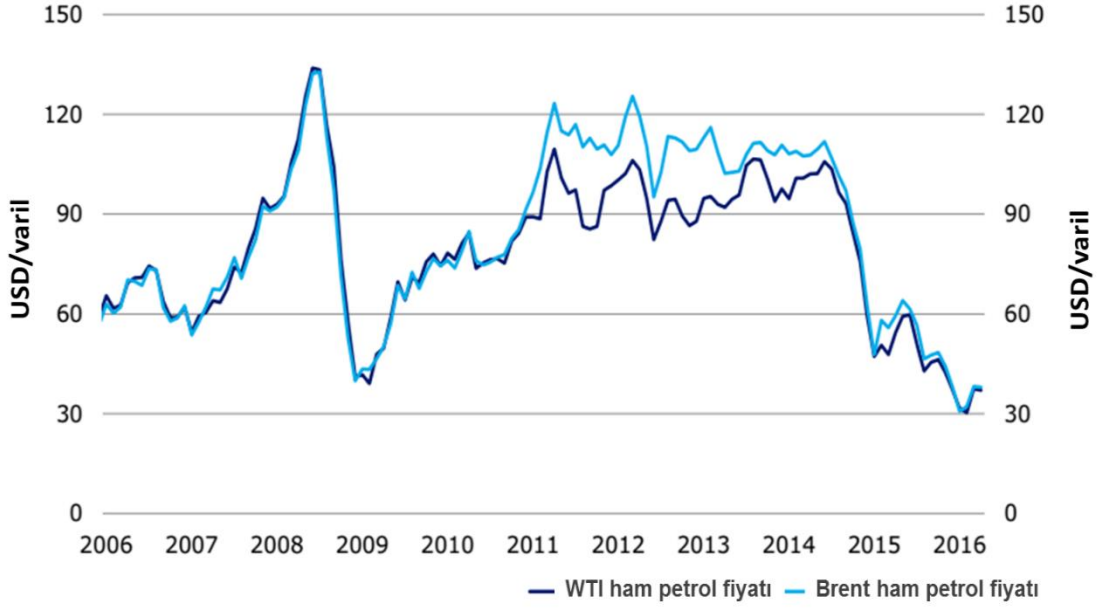

Şekil 15. Önemli ham petrol ticaret güzergahları¹⁸

Ham petrol talebinin artmasında petrol fiyatlarındaki düşüşün de önemli bir etkisi vardır. Petrol fiyatlarındaki değişim Şekil 16’da görülebilir.

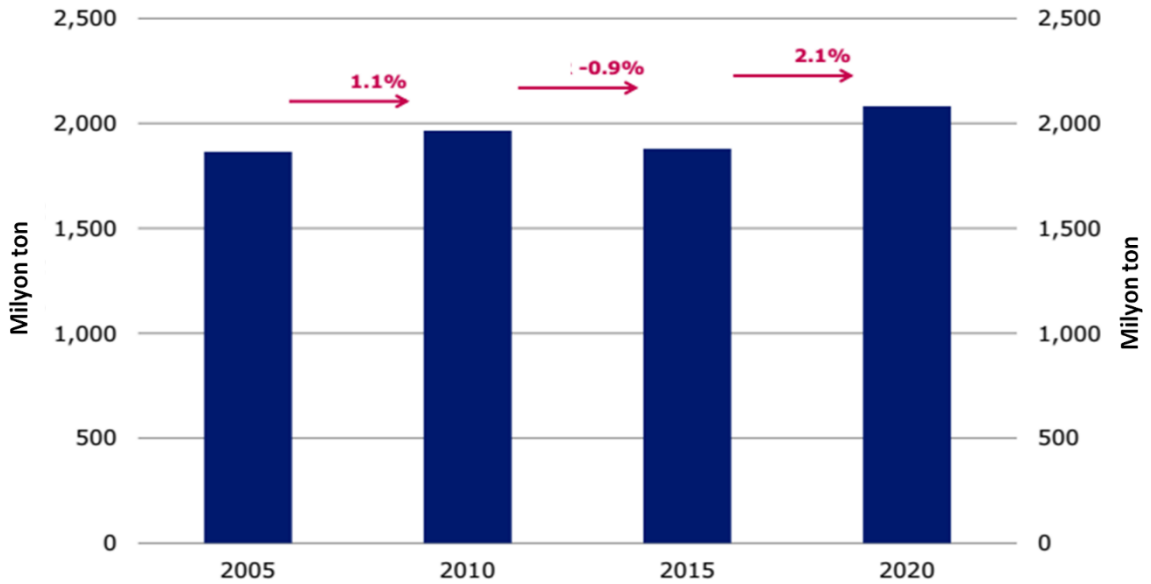
¹⁷ Clarkson, DSF

¹⁸ DSF

Şekil 16. Petrol fiyatlarındaki değişim¹⁹

2020 yılına kadar denizyolunda taşınan ham petrolün her yıl ortalama %2,1 civarında artış göstermesi beklenmektedir. Bu nedenle dünya limanlarında ham petrol elleçlemeleri artış göstermeye devam edecektir (Şekil 17).

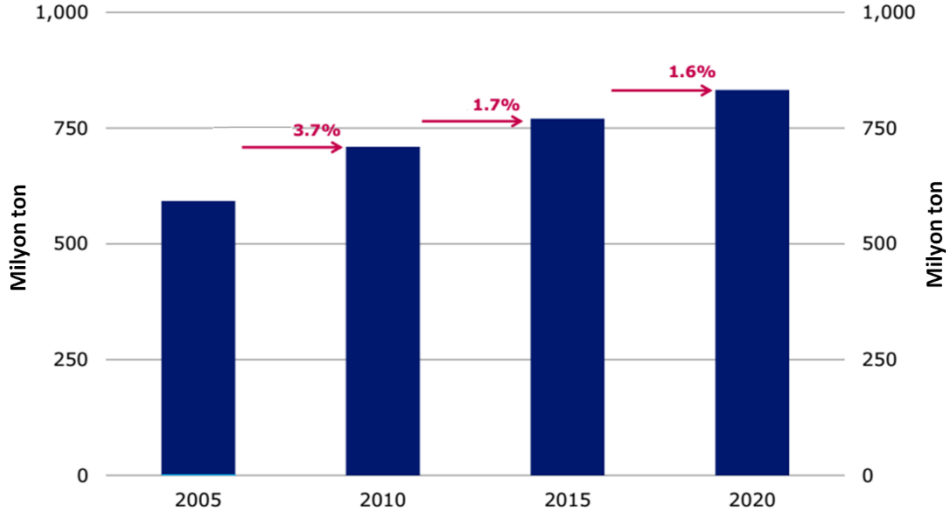

Şekil 17 Denizyolu ile taşınan ham petrolün gelişimi²⁰

¹⁹ DSF

²⁰ IHS Global, Clarkson, DSF

Diğer yandan petrol ürünlerine yönelik denizyolu taşımaları 2010 yılından itibaren son beş yılda ortalama % 1,7 oranında artış göstermiştir ve bu artışın 2020 yılına kadar sürmesi beklenmektedir (Şekil 18).

Şekil 18. Ham petrol ürünlerindeki gelişmeler²¹

Hem ham petrol hem de petrol ürünlerindeki artış, 2020 yılı sonrasında çok sürdürülebilir görünmemekte, 2030'lardan sonra ise azalması beklenmektedir. Teknolojik gelişmelere paralel olarak düşük maliyetli elektrik üretimi sayesinde petrol ürünleri kullanan araçlarının elektrik enerjisine dönüşümü hızla sürmektedir. Dünyanın önemli petrol üreticilerinden birisi olan Norveç 2025 yılı sonrasında benzinli araç kullanımını yasaklayan düzenlemelere imza atmış²², Japonya'da elektrik istasyonlarının sayısı petrol istasyonlarını geçmiştir. Özellikle solar enerji konusunda çok önemli atılımlar yapılmakta, bazı ülkeler 2025 yılı sonrası için sadece yenilenebilir enerjilerin kullanılacağı konusunda beyanatlar vermektedir. Tüm bu gelişmeler 2030'lu yıllara doğru özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde petrol ve kömür elleçlemelerinde önemli düşüşlerin olacağına yönelik işaretlerdir.

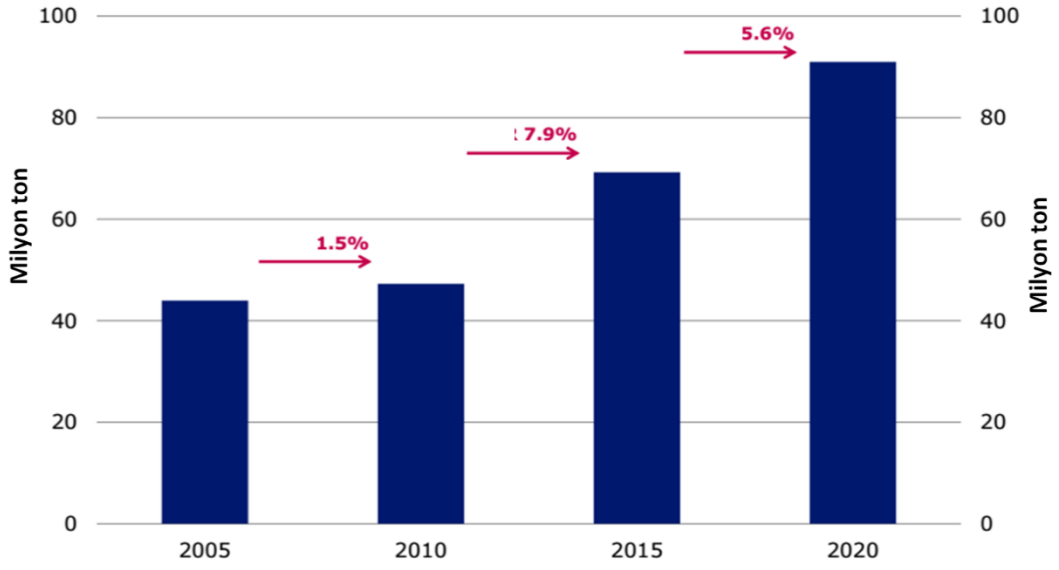
3.2.4. LPG

Denizlerde taşınan bir diğer önemli ürün, sıvılaştırılmış petrol gazı olan ve kısaca LPG olarak tanımlan enerji tipidir. Ham petrolün rafinerilerde damıtılması esnasında veya petrol yataklarının üzerinde bulunan doğal gazın ayrıştırılması²³ ile elde edilen ve basınç altında sıvılaştırılan LPG fiyatları, doğal olarak 2015 yılında petrol fiyatlarının düşüşüyle gerilemiştir. 2010-2015 yılları arasında ortalama %7,9 oranında gelişim gösteren LPG taşımalarının 2020 yılına kadar % 5,6 oranında artış göstereceği tahmin edilmektedir (Şekil 19).

²¹ IHS Global, Clarkson, DSF

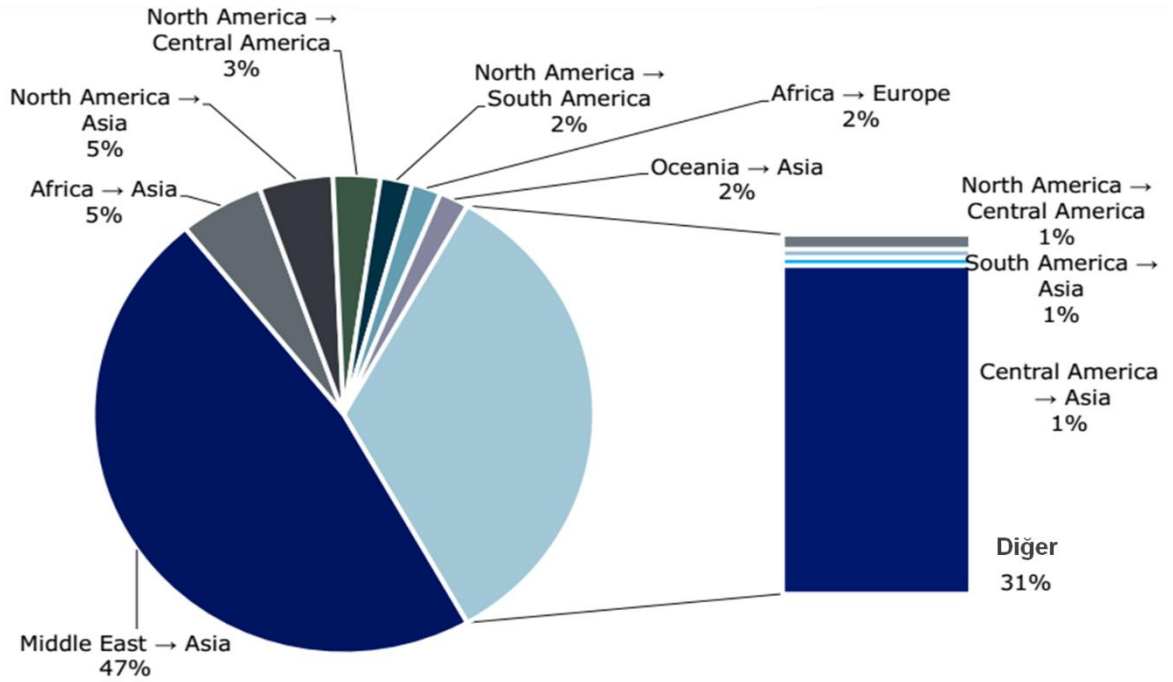
²² <http://Shiftdelete.Net/Benzinli-Araclar-Yasaklaniyor-72160>

²³ https://tr.wikipedia.org/wiki/S%C4%B1v%C4%B1la%C5%9Ft%C4%B1r%C4%B1lm%C4%B1%C5%9F_petrol_gaz%C4%B1

Şekil 19. Denizyolunda taşınan LPG'nin gelişimi²⁴

Denizyolunda LPG taşımaları ağırlıklı olarak Orta Doğu-Asya güzergâhında taşınırken (%47), bu güzergah dışındaki taşımaların payı %5'in altındadır (Şekil 20).

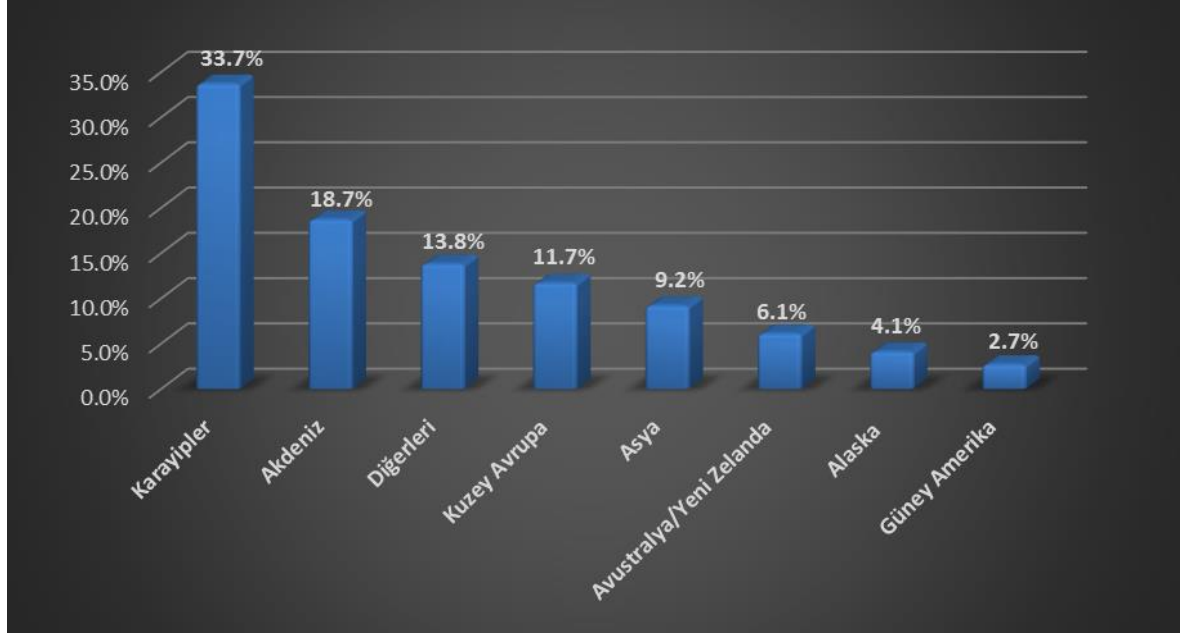
Şekil 20. Denizyolunda taşınan LPG'nin rotaları²⁵

²⁴ IHS Global, Clarkson, DSF

²⁵ IHS Global, Clarkson, DSF

3.2.5. Kurvaziyer

Uluslararası Kurvaziyer Hatları Birliğine göre (CLIA) 2015 yılında kurvaziyer gemilerde yolcu sayısı %5 artış göstererek 23,2 milyon kişiye ulaşmıştır²⁶. Yine aynı kurum tarafından yapılan tahminlere göre yolcu sayısı 2016'da 24,2 milyon kişiye ulaşacaktır. 2016 yılındaki yolcuların bölgelere göre dağılımı Şekil 21'de görülmektedir.

Şekil 21. 2016 yılı kurvaziyer yolcu dağılımı beklentileri (CLIA)

2015 yılı sonundaki değerlere göre kurvaziyer gemilerinin yolcu kapasitesi bir önceki yıla göre % 7,3 oranında artış göstererek 298 gemide 486,385 yolcuya ulaşmıştır. Kurvaziyer endüstrisinin 2015 yılı geliri ise % 6,9 oranında artışla 39,6 milyar dolara ulaşmıştır. Tablo 3'de taşınan yolcu sayısı baz alınarak kurvaziyer işletmeler sıralanmıştır.

Carnival 4,7 milyon yolcu taşıyarak 3,2 milyar dolar gelir elde ederken bu gelirin toplam dünya kurvaziyer geliri içindeki payı % 8'dir. Carnival'in yolcu kapasitesi 62 bindir ve 24 gemi ile hizmet sunmaktadır (Tablo 3).

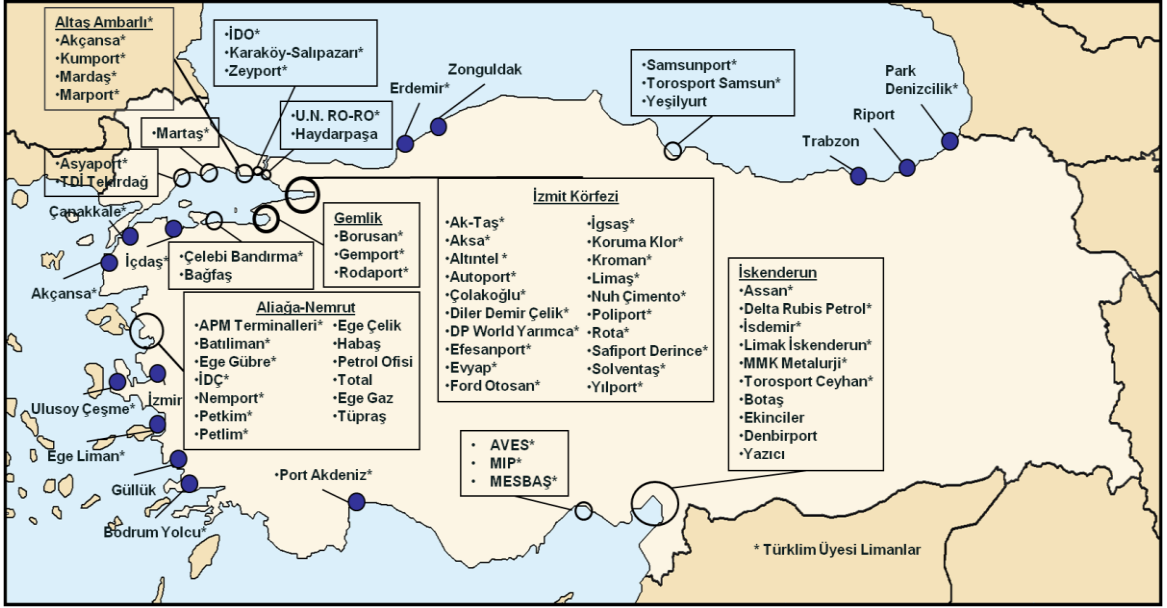
²⁶<http://www.cruisemapper.com/news/1283-global-cruise-passenger-numbers>

Tablo 3: 2015 yılında ilk 20 kurvaziyer operatörü

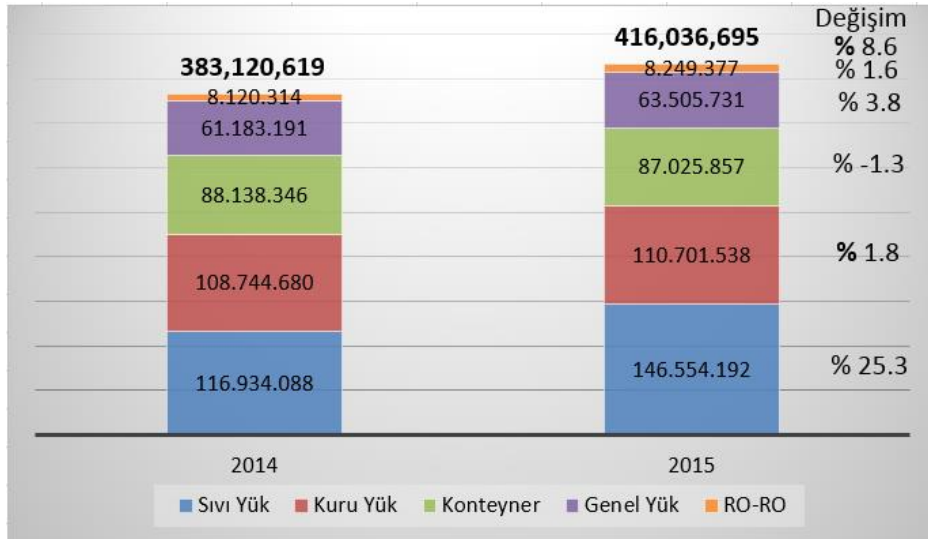
Sıra	Marka	Grup	Toplam yolcu	Net gelir	Gelir payı	Yolcu kapasitesi	Gemi sayısı
1	Carnival	CCL	4,725,100	3,162,590,000	8.0%	62,368	24
2	Royal Caribbean	RCL	3,698,900	5,600,920,000	14.2%	68,478	23
3	Norwegian	NCL	2,116,700	3,421,250,000	8.7%	38,546	14
4	Princess	CCL	1,744,200	3,464,140,000	8.8%	40,996	18
5	CostaCruises	CCL	1,646,200	2,646,510,000	6.7%	37,720	15
6	MSC Cruises	Diğer	1,147,600	1,653,150,000	4.2%	30,174	12
7	Celebrity	RCL	936,800	2,229,850,000	5.7%	24,320	11
8	AIDA	CCL	828,700	1,359,410,000	3.4%	21,886	11
9	HollandAmerica	CCL	670,700	1,719,550,000	4.4%	23,126	15
10	Disney	Diğer	615,900	940,890,000	2.4%	8,508	4
11	P&O Cruises	CCL	383,400	1,455,500,000	3.7%	18,577	8
12	Pullmantur	RCL	344,200	463,300,000	1.2%	7,818	4
13	Hurtigruten	Diğer	309,800	608,390,000	1.5%	5,617	12
14	ThomsonCruises	Diğer	298,300	712,180,000	1.8%	7,153	5
15	TUI Cruises	Diğer	298,300	701,570,000	1.8%	8,780	4
16	Star Cruises	Diğer	296,100	706,900,000	1.8%	7,100	4
17	P&O CruisesAustralia	CCL	266,500	922,160,000	2.3%	13,810	4
18	Cunard	CCL	199,400	1,012,680,000	2.6%	6,694	3
19	Louis Cruises	Diğer	197,300	470,940,000	1.2%	4,730	5
20	IberoCruises	CCL	177,700	614,990,000	1.6%	9,210	3

3.3. Türkiye’de Lojistik ve Deniz Taşımacılığı

Türkiye’de faaliyet gösteren limanların Türkiye kıyılarına dağılımı Şekil 22’de görülebilir. 2015 yılında Türkiye’de faaliyet gösteren liman işletmeleri toplamda %8,6 artışla 416 milyon ton yük hacmine ulaşmıştır. Yük bazında en yüksek artış oranı sıvı yüklerde elde edilirken (% 25); konteynerde hem TEU bazında hem de ton bazında gerileme kaydedilmiştir (% -1,3) (Şekil 23).

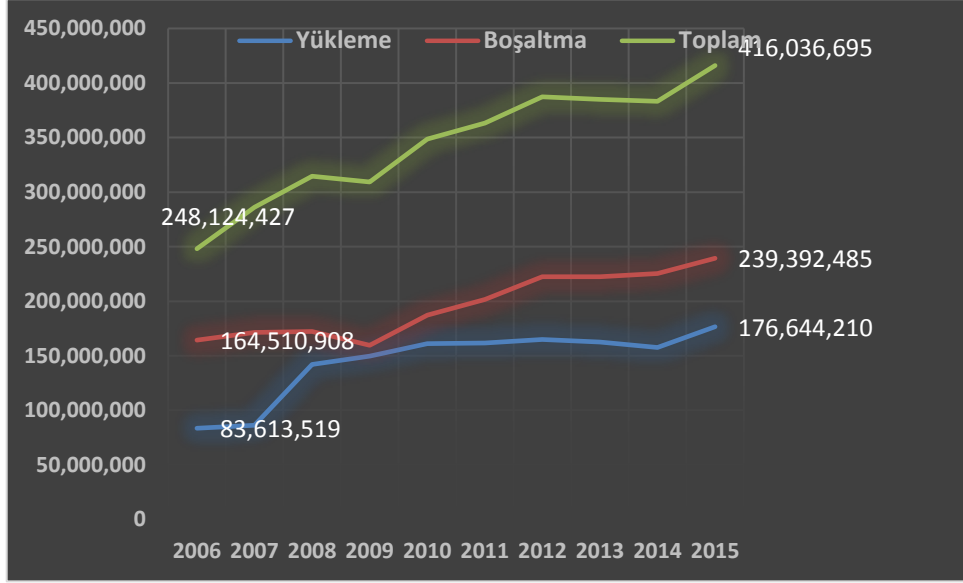

Şekil 22. Türkiye kıyılarında faaliyet gösteren limanlar

Şekil 23. 2014-2015 yıllarında Türkiye'deki limanlarda yük gelişimi (milyon ton)

Son 10 yıl rakamları (2006-2015) incelendiğinde toplam yükün her yıl ortalama %7, yüklemelerin %5 ve boşaltmaların %9 oranında artış gösterdiği görülebilir (Şekil 24).

Şekil 24. Son 10 yıldaki yük gelişimi (ton)

2015 yılında sıvı yük yüklemeleri 79 milyon tona ulaşırken boşaltma 68 milyon tona ulaşılmıştır. Kuru dökme yüklerde diğer yük türlerinden farklı olarak yükleme boşaltma farkı (termik santraller için yoğun kömür ithalatından dolayı) çok fazladır. Kuru yüklerde yükleme rakamı 23 milyon ton iken boşaltma 87 milyon tondur (Tablo 4).

Tablo 4. Yük tiplerine göre yükleme/boşaltma rakamları (2015-ton)

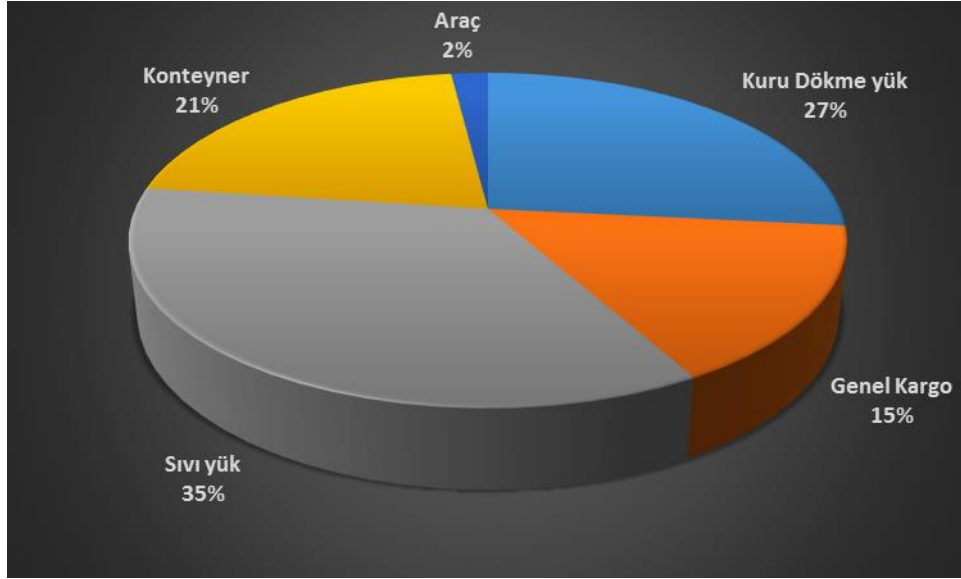
Yük Tipi	Yükleme	Boşaltma	Toplam
Sıvı Dökme Yük	78.974.001	67.580.191	146.554.192
Kuru Dökme Yük	23.483.984	87.217.554	110.701.538
Konteyner	46.167.514	40.858.343	87.025.857
Genel Kargo	23.714.557	39.791.174	63.505.731
Araç	4.304.154	3.945.223	8.249.377
Toplam	176.644.210	239.392.485	416.036.695

Türkiye limanlarının bulunduğu bölgedeki diğer ülke limanları ile rekabet edebilmesi için belirli bir liman kapasitesine sahip olmanın yanında, teknolojik olarak da çağdaş liman elleçleme donanımları ile donatılmış olması gerekmektedir. UDH Bakanlığı tarafından 2010 yılında yayınlanan “Ulaştırma Kıyı Yapıları Master Plan Çalışması sonuç Raporu’na göre Türkiye’de faaliyet gösteren limanların yük tipine göre toplam kapasiteleri Tablo 5’de gösterilmektedir.

Tablo 5. Yük tiplerine göre liman kapasiteleri (2015-ton)

Yük Tipi	Kapasite
Konteyner (TEU)	9.187.300
Genel ve Dökme Yük (Ton)	253.765.810
Sıvı Yük (Ton)	144.043.000
Ro-Ro (Araç)	1.679.800

Oran olarak incelendiğinde toplam yük içinde en yüksek paya sıvı yükler sahipken, daha sonra sırasıyla kuru dökme yükler ve konteyner gelmektedir (Şekil 25).

Şekil 25. Limanlarımızdaki yük dağılımı (2015)

İhracat rejimine göre en fazla elleçleme konteyner’de gerçekleşirken, ithalatta kuru dökme yük, kabotaj ve transit yükte ise sıvı dökme en yüksek değerlere ulaşmıştır (Tablo 6).

Tablo 6. Rejimlerine göre yük dağılımı (Ton)

Yük Tipi	İhracat	İthalat	Kabotaj	Transit	Toplam
Sıvı Dökme Yük	14.690.154	57.292.199	20.644.569	53.927.270	146.554.192
Kuru Dökme Yük	16.076.422	78.517.704	15.836.265	271.147	110.701.538
Konteyner	38.419.925	34.007.962	5.869.320	8.728.650	87.025.857
Genel Kargo	18.673.704	34.570.889	10.103.108	158.030	63.505.731
Araç	4.292.417	3.937.554	19.406	0	8.249.377
Toplam	92.152.622	208.326.308	52.472.668	63.085.097	416.036.695

Yük cinsi bazında incelendiğinde 2014 yılında olduğu gibi 2015 yılında da en fazla elleçlenen yük ham petroldür ve onu taş kömürü ve hurda demir izlemektedir (Tablo 7). Ham petroldeki %38’lik artış, sıvı yük elleçlemelerinin yükselmesinde önemli bir etki yaratmıştır.

Tablo 7. Türkiye'deki limanlarda yük cinsine göre elleçlenen önemli yükler (Ton)

Yük Cinsi	2015			2014	
	Yükleme	Boşaltma	Toplam	Toplam	Değişim
1 Ham Petrol	61.843.401	24.254.739	86.098.140	62.366.834	38,1%
2 Konteyner (40'lık dolu)	22.696.863	22.677.200	45.374.063	46.006.520	-1,4%
3 Konteyner (20'lik dolu)	21.557.812	15.374.316	36.932.128	37.388.547	-1,2%
4 Taşkömürü	301.678	27.445.961	27.747.639	22.954.810	20,9%
5 Hurda Demir	470.910	17.044.466	17.515.376	20.380.345	-14,1%
6 Motorin	1.945.308	12.966.223	14.911.531	15.434.253	-3,4%
7 Rulo Sac	3.411.825	8.857.917	12.269.742	10.435.539	17,6%
8 Demir Cevheri	1.068.187	10.598.826	11.667.013	11.427.217	2,1%
9 Portland Çimento	7.090.318	2.603.979	9.694.297	10.393.219	-6,7%
10 Kok ve Yarı Kok Kömürü	328.986	8.731.717	9.060.703	9.877.319	-8,3%
11 İnşaat Demiri	7.143.034	1.066.470	8.209.504	8.435.315	-2,7%
12 TIR - Taşıma Amaçlı (Dolu)	4.245.969	3.930.692	8.176.661	8.042.540	1,7%
13 Fuel Oil	4.441.386	3.610.599	8.051.985	5.352.558	50,4%
14 Jet Yakıtı Ve Beyaz İspirto	3.179.000	3.194.231	6.373.231	5.175.786	23,1%
15 Kütük Demir	514.094	5.778.057	6.292.151	4.206.485	49,6%
16 LNG	0	5.424.923	5.424.923	5.227.925	3,8%
17 Feldispat	5.124.284	134.577	5.258.861	4.593.488	14,5%
18 Kurşunsuz Benzin	3.836.878	882.923	4.719.801	3.605.589	30,9%
19 Buğday Ve Mahlut	133.306	4.519.278	4.652.584	5.504.376	-15,5%
20 Klinker	3.977.185	214.352	4.191.537	3.504.411	19,6%

Liman başkanlıkları bazında bakıldığında 2015 yılında en fazla yük işlemi yapılan ilk üç liman başkanlığımız Botaş, Kocaeli ve Aliğa olmuştur (Tablo 8).

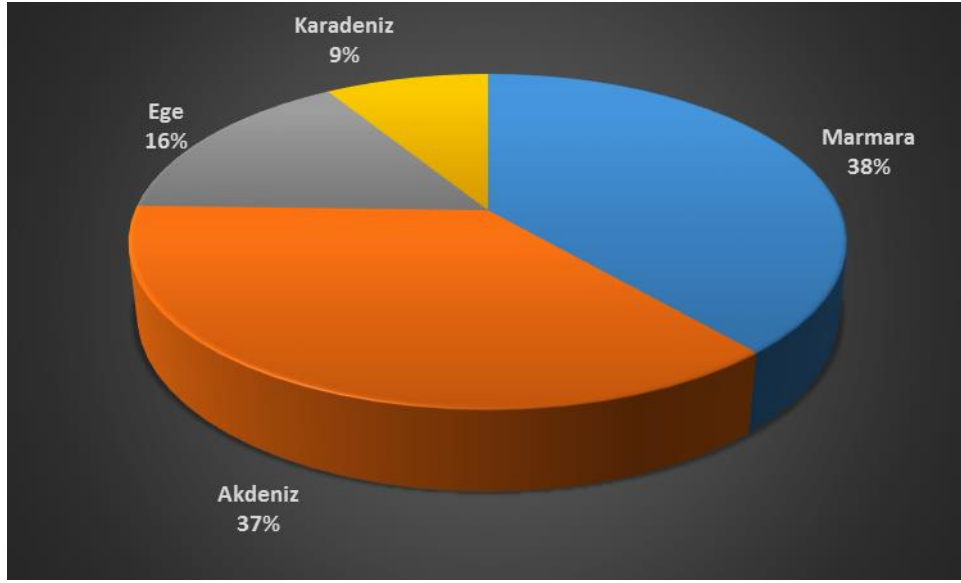
Tablo 8. Liman başkanlıkları yük sıralaması (2015-ton)

1. Botaş (Ceyhan)	78.093.461
2. Kocaeli	64.628.031
3. Aliğa	48.794.379
4. Ambarlı	36.177.123
5. İskenderun	36.134.784
6. Mersin	31.996.360
7. Tekirdağ	14.979.216
8. Gemlik	12.747.057
9. Karadeniz Ereğli	10.426.460
10. Samsun	9.776.562

Bölgesel bazda bakıldığında her ne kadar artış oranı düşük olsa da en fazla yük elleçlenen bölgemiz Marmara olmuş (%38), onu % 20 yük artışı ile Akdeniz izlemiştir (Tablo 9) (Şekil 26).

Tablo 9. Türkiye'nin coğrafi bölgeleri bazında yük elleçlemeleri (ton)

	2014	2015	Değişim
Marmara	159.259.955	160.809.856	1,0%
Akdeniz	127.599.853	153.070.251	20,0%
Ege	61.773.874	65.479.466	6,0%
Karadeniz	34.518.131	36.677.122	6,3%
Genel Toplam	383.151.813	416.036.695	8,6%

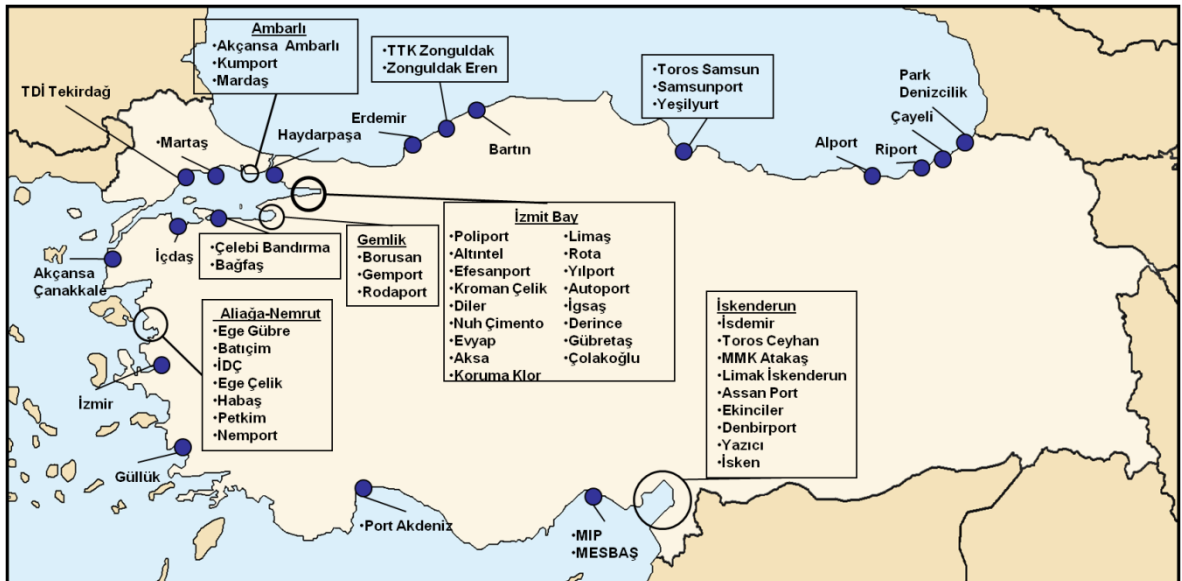
Şekil 26. Bölgeler bazında yük elleçleme oranları (%)

2015 yılında yüklerimizin en fazla gittiği ve geldiği ülkeler içinde İtalya, Rusya ve Mısır en önemli ülkeler olmuştur. Bu üç ülkeye toplam yükümüzün $\frac{1}{4}$ 'ünden fazlası gitmiş ya da gelmiştir.

Tablo 10. Yükümüzün gittiği ve geldiği en önemli ülkeler (ton)

		Yükleme	Boşaltma	Toplam
1	İtalya	43.142.758	8.519.066	51.661.824
2	Rusya Fed.	3.256.871	37.178.385	40.435.256
3	Mısır	9.827.473	14.596.244	24.423.717
4	A.B.D.	5.943.403	12.490.994	18.434.397
5	Ukrayna	1.277.649	16.219.871	17.497.520
6	Yunanistan	6.971.803	8.338.066	15.309.869
7	Kolombiya	371.149	11.605.460	11.976.609
8	İspanya	7.321.004	2.613.857	9.934.861
9	İsrail	4.006.886	5.816.851	9.823.737
10	Belçika	3.410.823	5.912.866	9.323.689
11	Çin	2.727.441	5.358.346	8.085.787
12	İngiltere	2.954.280	4.395.142	7.349.422
13	Fransa	4.916.681	2.285.476	7.202.157
14	Romanya	1.784.325	5.068.281	6.852.606
15	Brezilya	375.619	6.179.730	6.555.349
16	Malta	3.693.432	2.757.758	6.451.190
17	İran	13.612	6.082.430	6.096.042
18	Cezayir	771.846	4.419.115	5.190.961
19	Irak	6.908	5.116.985	5.123.893
20	Bulgaristan	1.053.237	3.747.335	4.800.572
	Toplam	176.644.210	239.392.485	416.036.695

3.3.1. Kuru Dökme ve Genel Kargo Yükleri

Şekil 27. Kuru dökme yük ve genel yük elleçleyen limanlarımız

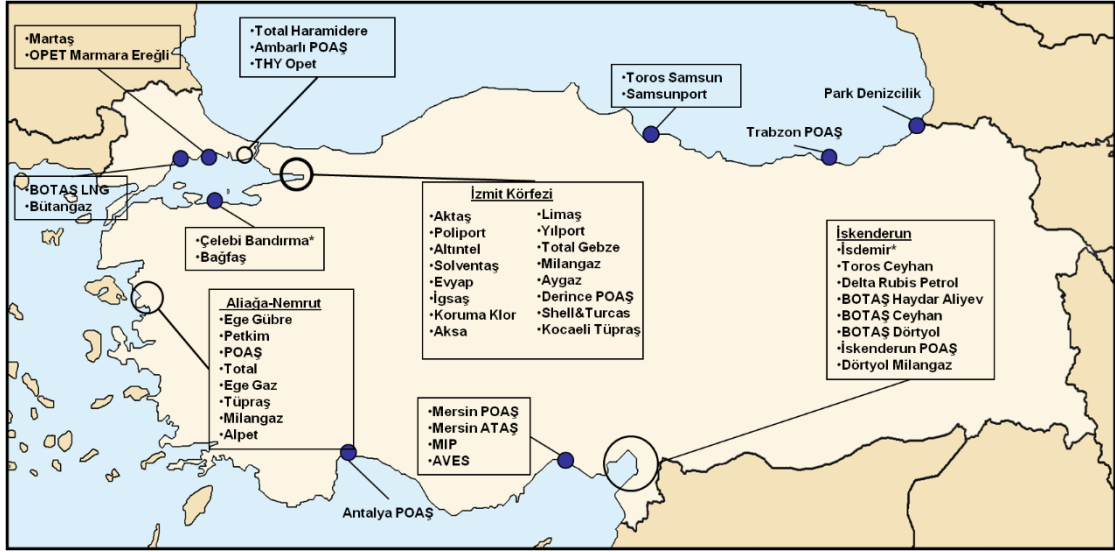
Toplamda 174 milyon tona ulaşan kuru dökme yük ve genel kargo yüklerini elleçleyen İsdemir, Erdemir ve İçdaş limanları en fazla yük elleçleyen limanlar sıralamasında ilk üçte yer almıştır (Tablo 11).

Tablo 11. Kuru dökme yük ve genel kargo elleçleyen limanlarımız

Sıra	Liman Adı	2013	2014	2015
1	İsdemir	12.416.089	12.540.440	12.462.783
2	Erdemir	10.113.000	9.825.056	10.475.000
3	İçdaş	9.642.494	9.447.673	8.824.967
4	MMK	6.729.713	7.190.479	7.901.463
5	MIP	7.561.602	8.835.718	7.748.856
6	Torosport (Ceyhan)	4.271.430	4.418.597	5.775.187
7	Çolakoğlu	5.871.783	4.555.596	4.617.634
8	Akçansa Çanakkale	4.342.556	4.017.639	4.600.000
9	İDÇ	2.645.430	3.335.419	3.799.380
10	Çelebi Bandırma	3.790.529	4.312.566	3.484.745
11	Poliport	2.447.694	3.096.115	3.356.902
12	Borusan	3.113.551	3.039.182	3.198.902
13	Diler	3.348.729	3.082.017	2.895.828
14	Batçım	2.101.961	2.756.352	2.892.273
15	Ege Gübre	2.637.728	2.921.629	2.548.192
16	Limak İskenderun	1.839.584	2.146.823	2.476.537
17	Martaş	2.496.362	2.512.767	2.432.125
18	Samsun Port	2.522.821	2.546.928	2.418.791
19	Kroman	3.010.133	2.870.721	2.829.857
20	Rotaport	2.011.697	2.306.175	2.246.256
(Ton)	Türkiye Toplamı	169.749.071	169.927.871	174.207.269
(%)	Özel Limanlar Payı	94,4%	93,8%	96,9%
(%)	Kamu Limanları*	5,6%	6,2%	3,1%

*İzmir Alsancak, Haydarpaşa, TDİ Tekirdağ Limanı verileri

3.3.2. Sıvı Yükler

Şekil 28. Sıvı yük elleçleyen limanlarımız

Verisi elde edilen limanlar içinde en fazla yük elleçleyen limanlar Delta Petrol, Solventaş ve Torosport Ceyhan olurken, sıvı kimyasallarda Petkim, Poliport ve yine Torosport Ceyhan terminali olmuştur (Tablo 12 ve 13).

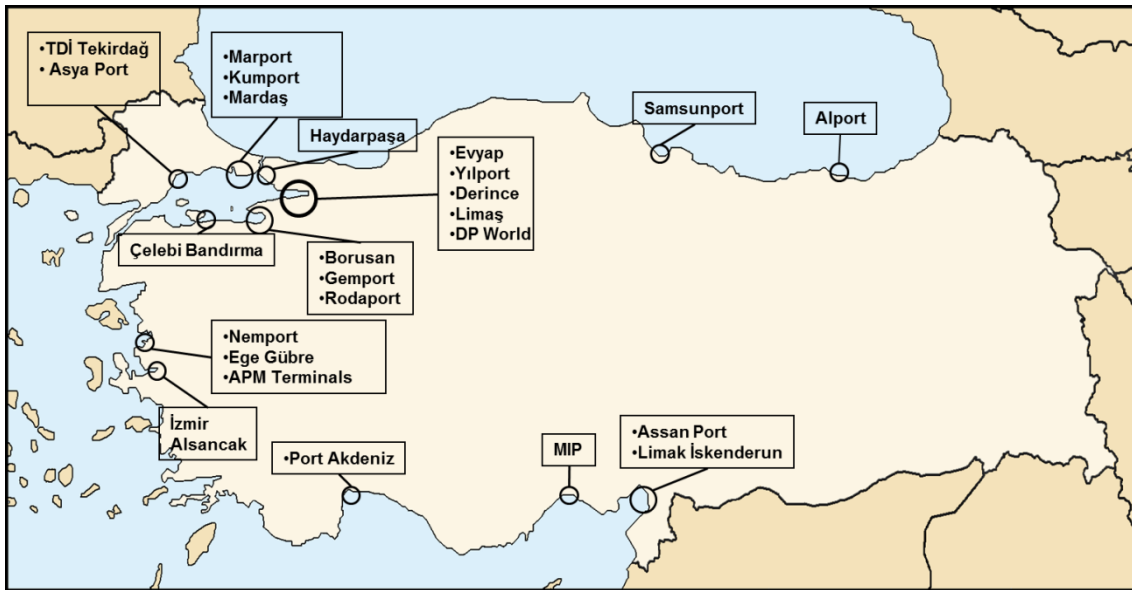
Tablo 12. Petrol ürünleri elleçleyen limanlar (ton)

	2013	2014	2015
Delta Petrol	1.398.366	3.106.947	3.813.959
Solventaş	1.528.440	1.374.186	1.368.233
Torosport (Ceyhan)	746.904	996.387	951.505
Poliport	385.281	460.701	645.089
Altınel	86.218	436.804	631.462
Aves	-	-	217.585
Erdemir	-	-	27.500
Ege Gübre	17.360	47.930	12.788
Park Deniz.Hopa	29.112	47.896	6.749
Martaş	15.803	-	-
Yılport	166.231	-	-
Toplam	4.373.715	6.470.851	7.674.870

Tablo 13. Sıvı kimyasal yük elleçleyen limanlar

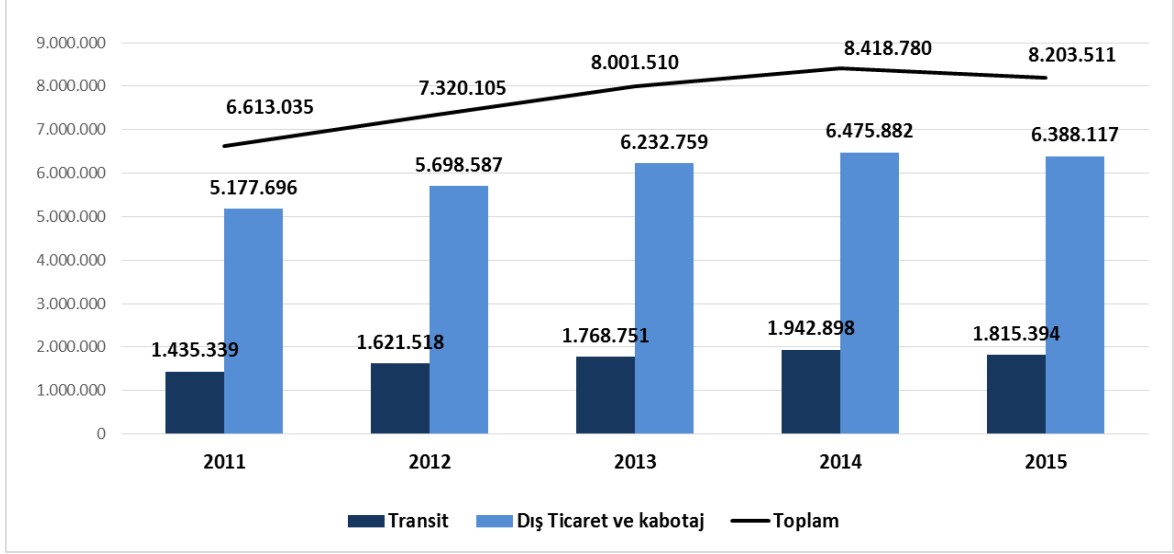
	2013	2014	2015
Petkim	2.421.397	1.965.994	2.483.521
Poliport	513.761	613.675	630.065
Torosport (Ceyhan)	465.097	559.195	615.378
Limaş	529.698	550.106	596.715
Solventaş	573.525	542.092	467.226
Evyap	597.893	527.543	441.384
Çelebi Bandırma	247.441	257.143	324.024
Aksa	344.015	338.676	266.567
Yılport	344.205	293.575	222.702
Ege Gübre	185.517	198.542	214.487
Toros Tarım (Samsun)	242.944	206.650	184.859
Aves			142.356
Aktaş	146.007	122.454	131.851
Martaş	175.506	105.592	130.070
Altıntel	127.053	116.251	125.169
İsdemir	99.343	115.071	90.246
Koruma Klor	85.450	101.357	73.874
İgşaş	71.856	83.657	38.578
Erdemir	20.949	23.931	27.500
Toplam	7.191.657	6.721.505	7.206.573

3.3.3. Konteyner

Şekil 29. Konteyner elleçleyen limanlarımız

Limanlarımızda elleçlenen toplam konteyner rakamı 8,2 milyon TEU olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret ve kabotaj konteyner 6,3 milyon TEU, transit konteyner 1,8 milyon TEU'dur Limanlarımızda konteyner elleçlemesi genel toplamda %2,6, dış ticaret ve kabotaj konteyner toplamda %1,4, transit konteynerde ise %6,6 oranlarında düşüş göstermiştir. Transit konteynerin azalması, Karadeniz ülkeleri hacmindeki düşüşten kaynaklanmaktadır (Şekil 30, Tablo 14).

Şekil 30. Türk limanlarında konteyner elleçlemelerinin gelişimi (TEU)

Transit konteyner elleçlemesinde ise en önemli limanlarımız 2015 yılında Marport, Kumport ve MIP limanları olmuştur (Tablo 14).

Tablo 14. Transit yük elleçlemeleri (TEU)

	2013	2014	2015
Marport	839.845	937.253	788.508
Kumport	588.235	692.147	541.344
MIP	213.222	247.054	283.031
Asya Port	-	-	106.048
Mardaş	114.188	44.812	63.338
Evyap	3.304	3.788	12.996
Limak İskenderun	-	10.285	6.708
Gemport	1.521	2.094	4.118
Yılport	-	-	4.118
Assan	314	1	3.643
Dp World	-	-	796
Nemport	604	151	446
Ege Gübre	1.801	1.013	236
Roda	374	594	64
Borusan	5.343	3.706	-

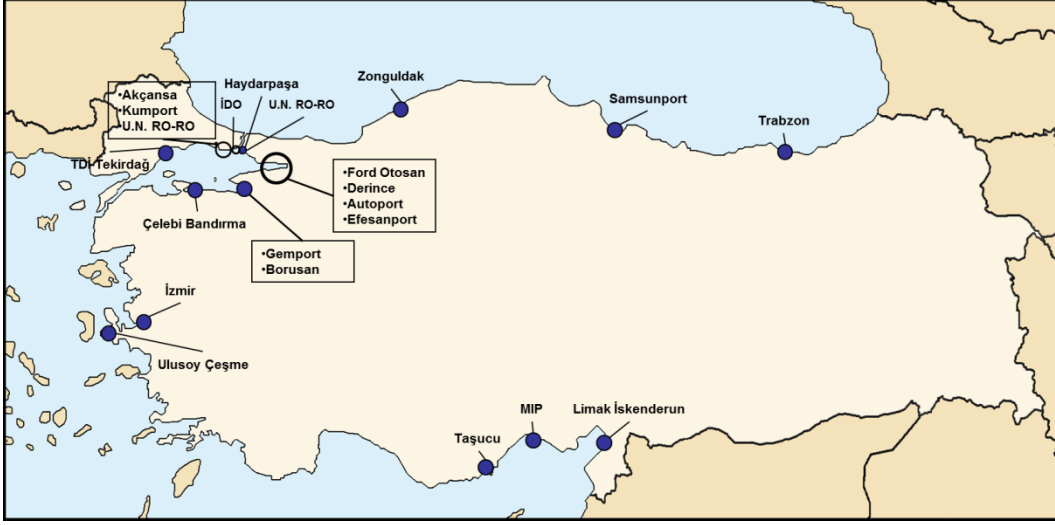
Toplam	1.768.751	1.942.898	1.815.394
---------------	-----------	-----------	-----------

2015 yılında her üç liman da yük kaybına uğrasa da Marport, MIP ve Kumport en fazla konteyner elleçleyen limanlarımız olmuştur. Türkiye’de konteyner elleçleyen tüm limanlara ilişkin güncel istatistikler Tablo 15’de görülebilir.

Tablo 15. Türkiye’de konteyner elleçleyen limanlardaki yük gelişimi (TEU)

		2013	2014	2015
1	Marport	1.705.929	1.757.864	1.585.419
2	MIP	1.366.823	1.482.774	1.441.196
3	Kumport	1.295.569	1.414.303	1.169.019
4	İzmir	697.026	680.972	656.410
5	Evyap	457.537	522.970	605.385
6	Yılport	305.135	354.410	375.003
7	Gemport	331.430	388.589	369.288
8	Mardaş	376.916	315.473	335.576
9	Ege Gübre	219.469	283.516	330.250
10	Nemport	258.275	256.554	254.311
11	Borusan	218.401	227.064	225.718
12	Port Akdeniz	217.384	189.337	178.515
13	Limak İskenderun	-	79.364	139.168
14	Asya Port	-	-	129.297
15	Haydarpaşa	142.744	127.791	121.641
16	Assan	118.044	106.692	91.272
17	Roda Port	123.713	101.919	88.993
18	Samsunport	36.671	47.906	52.414
19	Trabzon	20.105	17.609	19.033
20	Ç.Bandırma	23.547	25.163	18.613
21	Limaş	46.709	25.694	13.311
22	Dp World	-	-	2.077
23	Akçansa	-	-	1.195
24	Derince	1.442	8.358	407
(Ton)	Türkiye Toplamı	8.001.510	8.418.780	8.203.511
(%)	Özel Limanlar Payı	89,4%	90,2%	90,5%
(%)	Kamu Limanları*	10,6%	9,8%	9,5%
*İzmir ve Haydarpaşa Limanları				

3.3.4. Tekerlekli Yükler

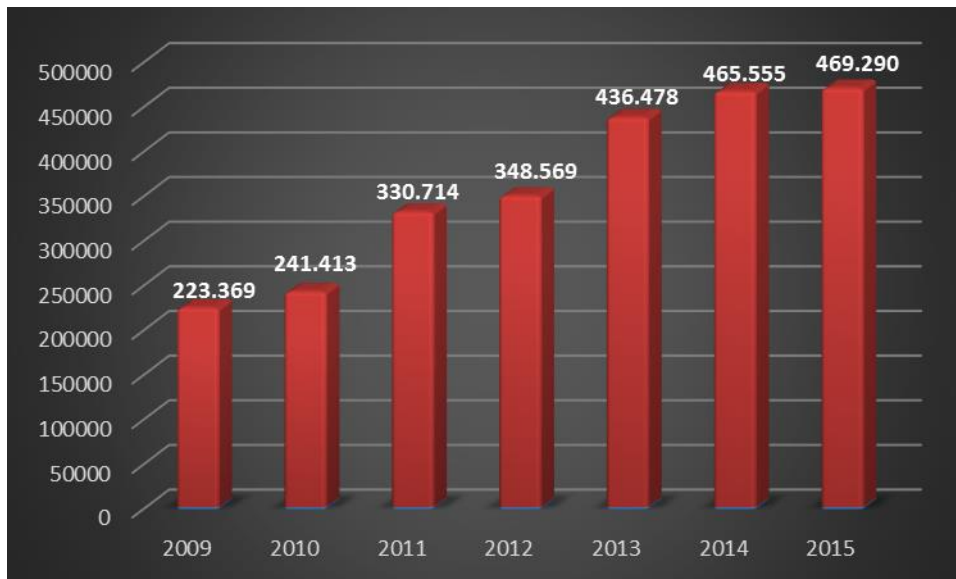

Şekil 31. Tekerlekli yük elleçleyen limanlarımız

Çok farklı pazar dinamikleri olmasından dolayı tekerlekli yükler dış ticarete yönelik Ro-Ro taşımaları, dış ticarete yönelik otomobil taşımaları ve kabotajda gerçekleşen araç taşımaları olarak ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

- **Ro-Ro taşımaları**

Yaklaşık % 1 oranında artış gösteren Ro-Ro taşımaları 469 bin araca ulaşmıştır (Şekil 32). Taşımalar ağırlıklı olarak Trieste yönlüdür (%60) (Tablo 16) ve Trieste yönlü taşımaların yarısından fazlası UN Ro-Ro limanından gerçekleştirilmektedir (Tablo 17).

Şekil 32. Ro-Ro taşımalarımız (Araç)

Tablo 16. Hatlar bazında Ro-Ro istatistikleri

Hatlar	Gelen Gemi	Gelen Araç	Giden Araç	Toplam Araç
Pendik/Haydarpaşa - Trieste	486	97.124	91.254	188.378
Tuzla-Toulen	151	28.377	27.684	56.061
Çeşme - Trieste	147	24.359	26.466	50.825
Mersin - Trieste	103	18.709	18.829	37.538
Taşucu - Girne	342	14.384	15.256	29.640
Haydarpaşa-Ilyichevsky	183	12.533	11.470	24.003
Mersin - Magusa	338	10.477	10.283	20.760
Taşucu-Tripoli	316	7.440	7.318	14.758
Samsun-Gelincik	152	7.071	6.782	13.853
Zonguldak-Ilyichevsky	94	6.917	5.320	12.237
Samsun - Novorossiysk	201	2.791	7.506	10.297
Samsun-Tuapse	187	1.138	3.244	4.382
İskenderun-Port Said	19	1.543	1.279	2.822
Derince-Poti	10	0	1.482	1.482
Taşucu-Tartous	33	431	749	1.180
Samsun-Kavkaz	36	164	277	441
Zonguldak-Sevastopol	20	123	127	250
Zonguldak-Yevpatoria (Evpatori)	33	76	83	159
Mersin - İskenderiye	4	113	0	113
İskenderun-Haifa	2	43	66	109
Trabzon - Sochi	1	0	2	2
Toplam	2.858	233.813	235.477	469.290

Tablo 17. Ro-Ro taşımacılığının gerçekleştirildiği limanlarımız (Araç)

	Giden Araç	Gelen Araç	Toplam
U.N Ro-Ro	73.229	76.608	149.837
Ulusoy Çeşme	22.885	24.578	47.463
Samsun Port	21.085	19.289	40.374
Mersin	9.547	5.500	15.047
Limak İskenderun	8.801	5.554	14.355
Autoport	167	689	856
Borusan	682	43	725
Ford Otosan	113		113
Türkiye Toplamı	235.477	233.813	469.290

- **Dış ticarete yönelik otomobil elleçlemeleri**

Ford Otosan, Borusan ve Gempport, en fazla sıfır araç elleçleyen limanlarımızdır (Tablo 18).

Tablo 18. Liman bazında araç ithalat ve ihracat rakamları

	İhraç	İthal	Toplam
Ford Otosan	234.766	73.038	307.804
Borusan	230.486	28.012	258.498
Gemport	209.933	42.621	252.554
Autoport	80.859	93.358	174.217
Limak İskenderun	1.158		1.158
Mersin	161	36	197
Ulusoy Çeşme	22	22	44
Samsun Port	18	24	42
Toplam	757.403	237.111	994.514

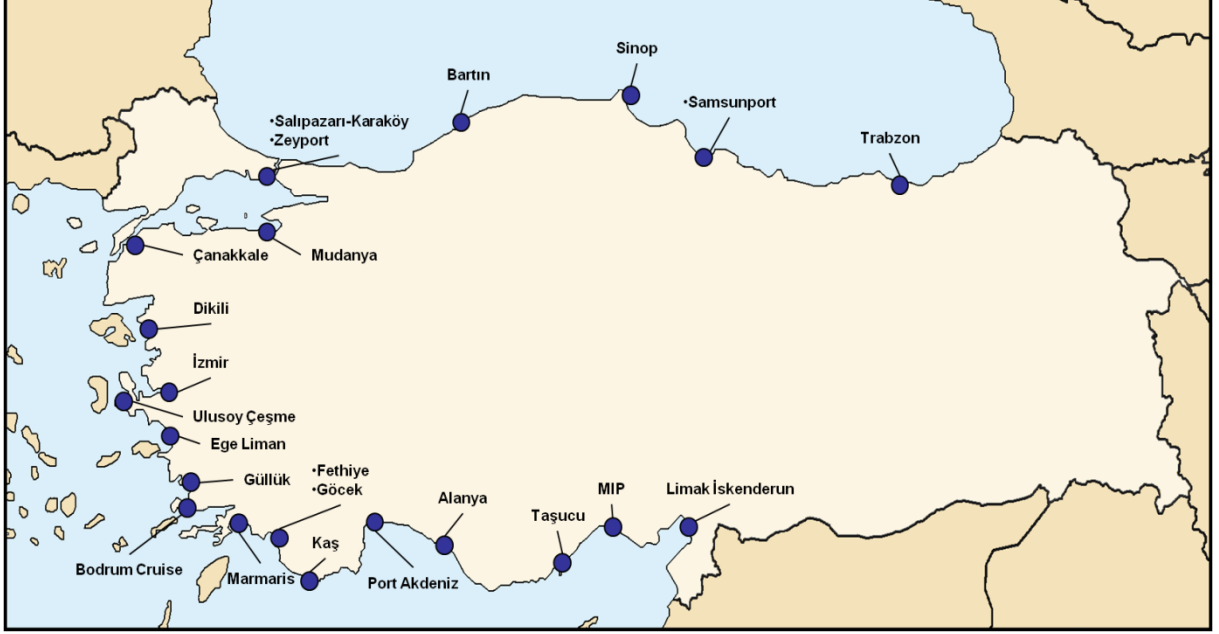
- **Kabotaj hatlarında taşınan araç**

2015 yılında Kabotaj hatlarında 8,5 milyon araç taşıyan İDO, kabotajda taşınan araç sayısının tek başına %66'sını taşımıştır.

Tablo 19. Hatlar bazında kabotajda taşınan araçlar

Hatlar		2014	2015	Değişim
İstanbul Bölgesi	Eskihisar – Topçular/Tavşanlı	4.621.286	5.258.302	13,8%
	Sirkeci-Harem	2.976.300	2.921.930	-1,8%
	Zeyport-Maltepe	6.233	4.961	-20,4%
	Toplam	7.603.819	8.185.193	7,6%
Marmara Havzası	Erdek – Avşa (Türkeli)	24.492	29.082	18,7%
	Tekirdağ – Avşa (Türkeli)	20.686	20.467	-1,1%
	Marmara A. – Erdek	32.681	29.552	-9,6%
	Marmara A. – Tekirdağ	11.710	5.600	-52,2%
	Erdek – Tekirdağ	35.963	23.295	-35,2%
	Derince - Tekirdağ	0	5.751	
	Marmara Ereğlisi - Bandırma	15.152	11.742	-22,5%
	Ambarlı – Bandırma	175.655	166.207	-5,4%
	Tekirdağ – Bandırma	9.083	21.862	140,7%
	Yenikapı-Yalova	293.815	386.401	31,5%
	Yenikapı-Bandırma	180.029	190.040	5,6%
	Yenikapı-Bursa	272.920	278.794	2,2%
	Pendik-Yalova	544.268	569.853	4,7%
	Toplam	1.616.454	1.738.646	7,6%
Çanakkale Bölgesi	Gelibolu – Çardak	356.178	261.112	-26,7%
	Gelibolu – Lapseki	907.397	1.004.914	10,7%
	Çanakkale – Kilitbahir	488.274	589.008	20,6%
	Çanakkale – Eceabat	384.021	434.843	13,2%
	Kepez – Eceabat	5.028	2.276	-54,7%
	Karabiga – Barbaros/Akport	8.272	7.731	-6,5%
	Kabatepe – Gökçeada	127.764	140.603	10,0%
	G.Yükyeri – Bozcaada	160.467	137.866	-14,1%
Toplam	2.437.401	2.578.353	5,8%	
İzmir Bölgesi	Bodrum – Datça	12.017	12.492	4,0%
	Bostanlı-Üçkuyular	475.627	513.450	8,0%
	Toplam	487.644	525.942	7,9%
Van Gölü	Tatvan-Van	21.187	14.265	-32,7%
	Toplam	21.187	14.265	-32,7%
Genel Toplam		12.166.505	13.042.399	7,2%

3.3.5. Yolcu taşımacılığı

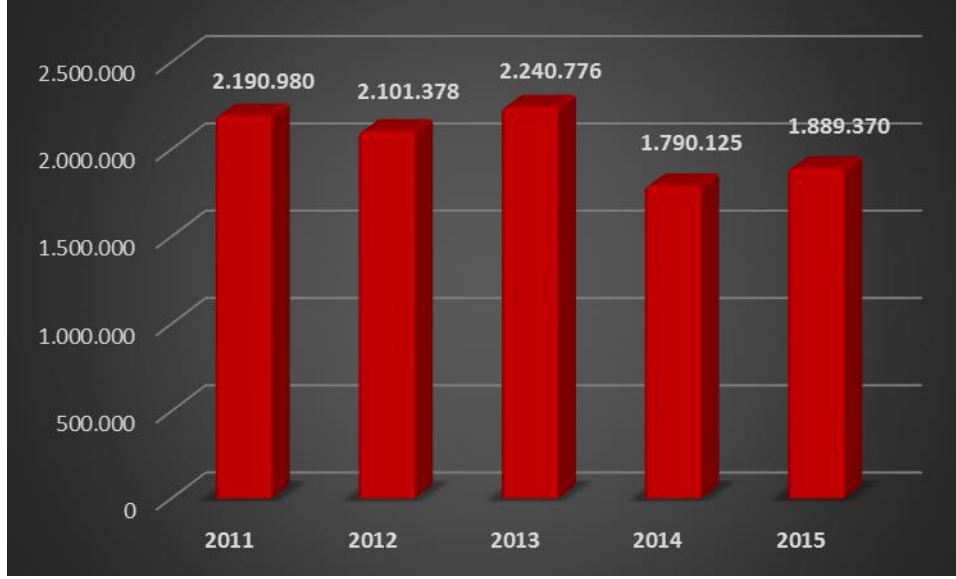

Şekil 33. Kuvaziyer yolcuya hizmet veren limanlar

Limanlarımızdaki yolcu hareketleri kuvaziyer ve kabotaj faaliyetleri olarak ayrı ayrı değerlendirilecektir.

- **Kuvaziyer limanlarımızdaki gelişmeler**

2013 yılında kuvaziyer rakamları Cumhuriyet tarihinin en yüksek seviyesi olan 2,2 milyon yolcu rakamına ulaşmış ve sonrasında önemli düşüşler yaşanmıştır. Her ne kadar 2015’de % 5,5 gelişim olsa da ilk verilere göre 2016’da önemli düşüşler beklenmektedir.

Şekil 34. Kurvaziyer yolcu sayısındaki değişim (yolcu)

Liman başkanlıklarına göre gelen yolcu sıralama yapıldığında İstanbul, Kuşadası ve İzmir liman başkanlıkları ilk sıralarda yer alırken en fazla yolcu gelen limanlar sırasıyla Salıpazarı-Karaköy, Ege Port ve Port Akdeniz'dir (Tablo 20 ve Tablo 21).

Tablo 20. Liman başkanlıklarına göre kurvaziyer gemi ve yolcu rakamları

	2012		2013		2014		2015	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
Alanya	10	25.743	53	40.843	23	18.556	34	22.332
Antalya	12	159.430	64	163.575	58	175.778	52	168.538
Bartın	8	882	15	2.071	20	2.824	8	954
Bodrum	95	52.832	114	28.546	78	32.879	90	62.050
Bozcaada							12	14.970
Çanakkale	24	4.184	36	7.467	42	9.999	73	22.494
Çeşme	7	4.787	54	62.741	57	62.115	41	40.772
Dikili	18	4.865	21	7.655	32	7.914	41	8.317
Fethiye	6	1.969	4	1.067	8	1.938	10	2.824
Göcek	6	1.038	2	252	3	380	6	883
Güllük	5	1.079	7	476	3	329	3	347
İstanbul	297	596.027	381	689.417	317	518.935	345	595.880
İzmir	253	552.764	190	486.493	124	257.233	114	241.716
Kaş	6	1.018	3	1.152	3	625	11	4.122
Kuşadası	378	564.317	428	577.685	448	556.745	506	567.315
Marmaris	42	110.279	112	152.685	82	107.724	83	129.126
Mersin	1	774	3	1.381			2	1.597
Mudanya	-	-	2	414			2	655
Samsun	5	1.190	12	1.281	17	1.558	5	550
Sinop	6	3.708	16	7.460	30	17.518	5	1.361
Taşucu	1	709	24	8.115	3	937	1	286

Trabzon	7	8.015	1	0	37	16.138	10	2.281
Yalova							2	
Toplam	1.187	2.101.378	1.542	2.240.776	1.385	1.790.125	1.454	1.889.370

Tablo 21. Kurvaziyer yolcuya hizmet veren bazı limanlar (yolcu)

Salıpazarı-Karaköy	589.314
Ege Ports - Kuşadası	567.290
Port Akdeniz	167.883
Bodrum Cruise Port	70.042
Ulusoy Çeşme	24.145
Limak İskenderun	5.750
MIP	4.055
Samsun Port	3
Türkiye Toplam	1.889.370

- **Kabotajda yolcu taşımacılığı**

Tablo 22. Kabotaj hatlarında yolcu taşıma istatistikleri

Hatlar		2014	2015	Değişim
İstanbul Bölgesi	Eskihisar – Topçular/Tavşanlı	32.378.404	35.349.360	9,2%
	Muhtelif	93.535.351	93.651.137	0,1%
	Toplam	125.913.755	129.000.497	2,5%
Marmara Havzası	Erdek – Avşa (Türkeli)	133.660	151.778	13,6%
	Tekirdağ – Avşa (Türkeli)	81.587	94.995	16,4%
	Marmara A. – Erdek	131.837	108.964	-17,3%
	Marmara A. – Tekirdağ	34.404	6.922	-79,9%
	Erdek – Tekirdağ	37.655	27.174	-27,8%
	Marmara Ereğlisi - Bandırma	15.156	11.742	-22,5%
	Ambarlı – Bandırma	240.095	168.056	-30,0%
	Tekirdağ – Bandırma	7.770	18.838	142,4%
	Avşa-Marmara A.-Tekirdağ	740	1.019	37,7%
	Armutlu-Kabataş	2.355	17.881	659,3%
	Armutlu-Mudanya	358	2.267	533,2%
	Kabataş-Mudanya	1.311.874	1.278.550	-2,5%
	Yenikapı-Yalova	1.952.197	2.337.610	19,7%
	Yenikapı-Bandırma	1.028.496	1.052.971	2,4%
	Yenikapı-Bursa	1.466.991	1.458.388	-0,6%
Pendik-Yalova	2.859.459	2.874.626	0,5%	
Kartal-Yalova	265.602	199.280	-25,0%	
Muhtelif*	1.519.195	1.478.445	-2,7%	
Toplam	11.089.431	11.289.506	1,8%	
İzmit	Muhtelif	622.428	578.222	-7,1%
Körfezi	Toplam	622.428	578.222	-7,1%
Çanakkale	Gelibolu – Çardak	782.598	502.994	-35,7%

Bölgesi	Gelibolu – Lapseki	2.816.371	2.999.858	6,5%
	Çanakkale – Kilitbahir	1.831.888	2.106.492	15,0%
	Çanakkale – Eceabat	1.972.406	2.233.796	13,3%
	Kepez – Eceabat	5.739	3.038	-47,1%
	Karabiga – Barbaros/Akport	8.272	7.731	-6,5%
	Kabatepe – Gökçeada	824.726	401.793	-51,3%
	G.Yükyeri – Bozcaada	580.701	495.381	-14,7%
	Toplam	8.822.701	8.751.083	-0,8%
Antalya Bölgesi	Antalya-Kemer	25.011	33.104	32,4%
İzmir Bölgesi	Toplam	25.011	33.104	32,4%
İzmir Bölgesi	Bodrum – Datça	43.053	66.706	54,9%
	Muhtelif	14.515.675	13.997.117	-3,6%
Van Gölü	Toplam	14.558.728	14.063.823	-3,4%
	Tatvan-Van	15.950	7.309	-54,2%
Genel Toplam	Toplam	15.950	7.309	-54,2%
	Genel Toplam	161.048.004	163.723.544	1,7%

Kabotaj hatlarında 2015 yılında bir önceki yıla göre % 1,7 oranında bir artışla 163 milyon yolcu taşımacılığı gerçekleşmiştir. Hatlar bazında istatistikler Tablo 20’de verilmiştir.

3.4. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Lojistik ve Deniz Taşımacılığı

8333 km kıyı uzunluğuna sahip ülkemiz coğrafi olarak yedi bölgeye ayrılmakla birlikte 4 coğrafi bölgemizin denize kıyısı bulunmaktadır. Kıyı şeridinin, yaklaşık 1685 km’si Karadeniz, 930 km’si Marmara, 2800 km’si Ege Denizi ve 1670 km’si Akdeniz’de bulunmaktadır. Uzun bir şerit olarak uzanan Akdeniz ve Karadeniz çok sayıda şehre kıyı vermektedir (Şekil 35).

Şekil 35. Türkiye’de denize kıyısı olan bölgeler

Türkiye’de yat bağlama iskeleleri, güneşlenme iskeleleri, rekreasyon amaçlı rıhtım ve iskeleler hariç iki yüze yakın (liman, balıkçı barınağı, yat limanı vb.) kıyı yapısı bulunmaktadır. Uluslararası deniz ticaretine açık, 1.000 GRT ve üzeri gemilere hizmet

verebilen ana yük ve yolcu limanlarının sayısı 116 adettir. Söz konusu limanlar 189 adet terminale sahiptir (Tablo 23)²⁷.

Tablo 23. Türkiye’deki limanlar ve sahip oldukları terminaller.

Bölgeler	Liman Sayısı	Terminal Sayısı				
		Konteyner	Dökme ve Genel	Sıvı Dök.	Ro-Ro	Yolcu
Doğu Karadeniz	7	1	6	3	1	1
Batı Karadeniz	8	1	7	2	2	3
Doğu Marmara	29	6	18	17	6	1
Kuzey Batı Marmara	17	5	6	7	5	3
Güney Marmara	8	4	9	2	3	2
Kuzey Ege	19	4	9	10	2	3
Güney Ege	3	-	1	-	-	3
Batı Akdeniz	1	1	1	1	-	2
Doğu Akdeniz	19	3	11	10	3	3
Toplam	116	25	67	53	22	22

Gerek liman gerekse terminal sayısı olarak İzmit Körfezi’nin yer aldığı doğu Marmara Bölgesi ilk sırada yer almaktadır. İzmir ve Aliğa limanlarının yer aldığı Kuzey Ege ile Mersin ve İskenderun Körfezi limanlarının yer aldığı Doğu Akdeniz ise ikinci sıradır.

Elleçlenen yük hacmi açısından alt bölgeler değerlendirildiğinde (Tablo 24) konteyner yüklerinde Kuzey Batı Marmara, genel kargo yük ve sıvı dökme yüklerde Doğu Akdeniz, ro-ro yüklerinde Doğu Marmara ve yolcu hizmetlerinde ise Güney Ege ön plana çıkmaktadır.

Tablo 24. Türkiye Limanlarında alt bölgeler bazında elleçleme hacimleri

	Konteyner	Dökme ve Genel	Sıvı Dök. ¹	Ro-Ro	Yolcu
	TEU	Ton	Ton	Adet	Kişi

²⁷ Türklim Liman Sektörü Raporu, 2016

Doğu Karadeniz	19,033	6,788,911	191,608	443	3,642
Batı Karadeniz	52,414	23,963,911	55,000	41,178	1,504
Doğu Marmara ²	1,117,824	29,613,025	5,000,000	269,924	0
Kuzey Batı Marmara	3,220,506	7,817,776	130,070	0	595,880
Güney Marmara	702,612	21,781,218	590,591	0	38,119
Kuzey Ege ³	1,240,971	23,283,491	18,000,000	50,825	49,089
Güney Ege	0	5,995,926	0	0	1,004,261
Batı Akdeniz	178,515	3,559,186	0	0	194,992
Doğu Akdeniz	1,671,636	47,558,253	83,924,490	106,920	1,883
Toplam	8,203,511	174,207,269	92,974,904	469,290	1,889,370

(1) Sadece veri elde edilebilen limanlara ait elleçleme hacimleri, Botaş limanlarına ait petrol ürünleri verileri eksiktir (2) Limanlardan gelen elleçleme değerleri yuvarlatılarak verilmiştir.

Tablo 22’de de görüldüğü gibi Marmara Bölgesi üç alt bölgeye ayrılmıştır (Şekil 36).²⁸

Şekil 36. Marmara bölgesi ve alt bölgeleri

Rapor kapsamında incelenen Balıkesir, Çanakkale illerinin içinde yer aldığı Güney Marmara Bölgesinde ayrıca Bursa ve Bilecik illeri de yer almaktadır. Türkiye'nin önemli bir liman bölgesi olan Gemlik körfezi limanlarının yer aldığı Güney Marmara'da 10 adet ana limana ait toplam 20 adet terminal bulunmaktadır (Tablo 25). Terminallerin 9 adedi kuru dökme ve genel yük terminalidir.

²⁸ Türklüm Liman Sektörü Raporu, 2010

Tablo 25. Güney Marmara Bölgesinin ana limanları.

#	Güney Marmara Limanlar	Terminaler				
		Konteyner	Genel Kargo	Sıvı Dökme	Ro-Ro	Yolcu
1	Borusan Limanı	1	1		1	
2	Gemport Limanı	1	1		1	
3	Rodaport Limanı	1	1			
4	Gemlik Gübre		1			
5	Çelebi Bandırma Limanı	1	1	1	1	
6	Bağfaş Limanı		1	1		
7	İçdaş Limanı		1			
8	Kepez Çanakkale Limanı		1			1
9	Akçansa Limanı		1			
10	Mudanya Limanı					1
	TOPLAM	4	9	2	3	2

Güney Marmara Bölgesi Türkiye'nin çok farklı bölgelerinden yük alabilen bir bölgedir. Çelebi Bandırma Limanı ülkemizin önemli dökme yük elleçleyen limanlarından birisidir. Gemlik bölgesi ise konteynerden tekerlekli yüklere kadar her tip yükün elleçlendiği bir limanlar bölgesidir (Tablo 26). Kuzeybatı Marmara ve Güney Marmara farklı yük hacimlerinde olmakla birlikte önemli ölçüde aynı bölgelerden yük almaktadır (Şekil 37).

Şekil 37. Güney Marmara limanlarını öncelikli olarak kullanan iller**Tablo 26.** Güney Marmara Bölgesi Limanlarını Kullanan iller ve dış ticarete konu ana ürünler

Art-Alan	Balıkesir, Bursa, Manisa, Sakarya, Kocaeli, Çanakkale, Düzce, Zonguldak, Ankara, Tokat, Trabzon, Bilecik, Eskişehir, Yalova,
-----------------	--

Elleçlenen Temel Ürünler²⁹	Demir çelik ürünleri, Çimento, Taş kömürü, İnşaat malzemeleri, Demir ve demir dışı metaller, Hurda Demir, Hububat, Gübre, Yem, Alçıpan, Maden ve metaller (Kaolin, Dolomit), Parke taşı, Betonit, Selüloz, Endüstriyel malzemeler, Enerji ekipmanları, Rüzgar tribünü, Beton şilte, Su ürünleri ve hayvancılık ürünleri, Donmuş balık, Ağaç mamulleri ve orman ürünleri, Cam seramik ve toprak ürünleri, Kimyevi maddeler ve mamulleri, Hazır giyim konfeksiyon, Taşıt araçları ve yan sanayi, Tekstil ve hammaddeleri, Makine ve Aksamları.
--	--

Bölgedeki konteyner taşımacılığında konteyner içinde mermer, otomotiv yedek parçaları, tekstil ve hammaddeleri, makine ve aksamları öncelikli olarak taşınmaktadır. Bölge'nin bağlantılı olduğu limanlar içerisinde Almanya – Bremerhaven Limanı, Slovenya – Koper Limanı, Belçika – Zeebrugge Limanı, İspanya – Sagunto Limanı, İtalya – Livorno ve Chioggia Limanları, İsrail – Ashdod Limanı, Mısır – Alexandria Limanı, Cezayir – Djen Djen Limanı, Lübnan – Beirut ve Chekka Limanları, Libya – Tripoli Limanı, İngiltere – Portbury ve Southampton Limanı, Rusya – Novorossiysk Limanı, Tunus – Gabes Limanı ile Hollanda – Flushing limanları yer almaktadır.

3.5. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Mevcut Deniz Taşımacılığı ve Liman Tesisleri

Balıkesir-Çanakkale illerindeki mevcut deniz taşımacılığı ve liman tesislerine ilişkin detaylar:

- Liman başkanlıkları,
- Yük limanları,
- Kruvaziyer yolcu taşımacılığı ve
- Kabotaj taşımacılığı

başlıkları altında ayrı ayrı incelenecektir.

3.5.1. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Liman Başkanlıkları ve Verileri

Balıkesir-Çanakkale illerinde 5'i Balıkesir'de 4'ü Çanakkale'de olmak üzere hizmet veren 9 liman başkanlığı yer almaktadır (Tablo 27).

Tablo 27. Balıkesir-Çanakkale illerindeki liman başkanlıkları

	Limn Başkanlığı	Bulunduğu İl	Bulunduğu Bölge
1	Bandırma	Balıkesir	1. Bölge
2	Marmara Adası	Balıkesir	1. Bölge
3	Erdek	Balıkesir	1. Bölge
4	Ayvalık	Balıkesir	6. Bölge
5	Edremit	Balıkesir	5. Bölge
6	Karabiga	Çanakkale	2. Bölge
7	Çanakkale	Çanakkale	3. Bölge
8	Gökçeada	Çanakkale	7. Bölge
9	Bozcaada	Çanakkale	4. Bölge

²⁹ UDH Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü'nden elde edilen bu verilerin detayları EK 13-EK 22 aralığında yer almaktadır.

Karabiga, Balıkesir-Çanakkale illeri faaliyet sınırları içinde en fazla yük elleçlenen liman başkanlığı olurken onu Bandırma ve Çanakkale liman başkanlıkları izlemektedir (Tablo 28).

Tablo 28. Liman başkanlıkları sınırları içinde gerçekleşen yük elleçlemesi (ton)³⁰

Limn Başkanlığı	2011	2012	2013	2014	2015
Karabiga	8.246.386	8.908.287	9.955.720	10.436.953	9.172.815
Bandırma	5.133.302	5.507.749	5.127.048	5.646.046	4.984.080
Çanakkale	4.432.900	5.194.398	4.459.058	4.381.474	4.312.104
Marmara A.	1.623.432	1.471.029	2.293.504	2.017.952	1.795.983
Erdek	40.053	36.886	26.700	38.200	32.904
Ayvalık	420	316	20.224	33	739
Gökçeada	0	0	0	0	50
Bozcaada	1.108	380	34	0	25
Edremit	0	0	0	0	0
Toplam	19.477.601	21.119.045	21.882.288	22.520.658	20.298.700
Türkiye Toplamı	363.346.723	387.426.232	384.930.758	383.120.619	416.036.695
Bölgenin Türkiye içindeki payı	5,4%	5,5%	5,7%	5,9%	4,9%

2014 yılında bir önceki yıla göre bölgenin yük elleçleme payı Türkiye içinde % 5,9'ken, bu oran 2015'de gerileyerek %4,9 olmuştur. 2015 yılında bölgede elleçlenen toplam yük 20 milyon tondur (Tablo 29)³¹.

Tablo 29: Balıkesir-Çanakkale illerinde elleçlenen yükün payları³²

	Bölgelerdeki Limanlar (ton)	Türkiye Toplamı (ton)	Bölge Payı	Bölge Artış	Türkiye Artış
2006	10.273.241	248.124.427	4,1%	12,9%	16,5%
2007	12.197.376	291.573.631	4,2%	18,7%	17,5%
2008	14.099.700	314.604.651	4,5%	15,6%	7,9%
2009	15.944.798	309.436.706	5,2%	13,1%	-1,6%
2010	19.067.112	348.635.867	5,5%	19,6%	12,7%
2011	19.477.601	363.346.723	5,4%	2,2%	4,2%
2012	21.119.045	387.426.232	5,5%	8,4%	6,6%
2013	21.882.288	384.930.758	5,7%	3,6%	-0,6%
2014	22.520.658	383.120.619	5,9%	2,9%	-0,5%
2015	20.298.700	416.036.695	4,9%	-9,9%	8,6%

³⁰ UDH Bakanlığı İstatistikleri, 2016

³¹ UDH Bakanlığı İstatistikleri, 2016

³² UDH Bakanlığı İstatistikleri, 2016

Tablo 29’da gösterilen elleçleme toplamları UDH Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü istatistiklerinden elde edilmiştir. Bu verilerin liman bazında detayları EK 6, EK 7, EK 8, EK 9, EK 10, Ek 11 ve EK 12’de yer almaktadır.

Her ne kadar 2015 yılında Balıkesir-Çanakkale illerindeki yük artışında bir gerileme olsa da aslında 2006 yılından bu yana sürekli bir artış halindedir. Tablo 30’da 2014-2015 yılları arasındaki değişimin detayları görülebilir.

Tablo 30: Balıkesir-Çanakkale illerinde elleçlenen yükün payları³³

		2014	2015	Değişim
Yükleme	İhracat	4.642.034	4.704.033	1,3%
	Kabotaj	5.609.594	4.816.419	-14,1%
	Transit	8.803	1.327	-84,9%
Boşaltma	İthalat	10.960.299	9.700.561	-11,5%
	Kabotaj	1.297.125	1.076.278	-17,0%
	Transit	2.803	82	-97,1%
Toplam Yükleme		10.260.431	9.521.779	-7,2%
Toplam Boşaltma		12.260.227	10.776.921	-12,1%
Genel Toplam		22.520.658	20.298.700	-9,9%

2015 yılına bir önceki yıla göre yük rejimlerinden sadece ihracat yüklerinde düşük de olsa bir artış gerçekleşmiş (%1,3) geri kalan tüm yük rejimlerinde düşüş kaydedilmiştir. Yük kaybının tonaj olarak en yüksek olduğu rejim ithalattır. Başka bir ifadeyle limanlardaki ithalat rakamları bir önceki yıla göre 1,3 milyon ton gerileyerek 9,7 milyon olmuştur. 2015 yılında limanlarda Türkiye’nin %5,4’ü yüklenirken % 4,5’i boşaltılmıştır (Tablo 31).

Tablo 31: Liman başkanlıklarında yükleme elleçlemesi (ton-2015)³⁴

	Toplam Yükleme	Toplam Boşaltma	Genel Toplam
Karabiga	2.600.550	6.572.265	9.172.815
Bandırma	1.489.744	3.494.336	4.984.080
Çanakkale	3.634.204	677.900	4.312.104
Marmara A.	1.794.533	1.450	1.795.983
Erdek	2.009	30.895	32.904
Ayvalık	739	0	739
Gökçeada	0	50	50
Bozcaada	0	25	25
Edremit	0	0	0
Bölge Toplamı	9.521.779	10.776.921	20.298.700
Türkiye Toplamı	176.644.210	239.392.485	416.036.695
Bölge Payı	5,4%	4,5%	4,9%

³³ UDH Bakanlığı İstatistikleri, 2016

³⁴ UDH Bakanlığı İstatistikleri, 2016

2015 yılında Türkiye'deki kabotaj yüklemelerinin % 18,6'sı bölge limanlarında gerçekleşmiştir. Çanakkale liman başkanlığı 2,1 milyon ton ile en fazla kabotaj yüklemesini yapan liman başkanlığı olurken onu Marmara Adası, Karabiga ve Bandırma liman başkanlıkları izlemiştir (Tablo 32).

Tablo 32: Liman başkanlıkları bazında yükleme faaliyetleri (ton-2015)

Liman Başkanlığı	Yükleme		
	İhracat	Kabotaj	Transit
Karabiga	1.626.324	974.226	0
Bandırma	973.884	515.860	0
Çanakkale	1.527.387	2.105.490	1.327
Marmara A.	575.699	1.218.834	0
Erdek	0	2.009	0
Ayvalık	739	0	0
Gökçeada	0	0	0
Bozcaada	0	0	0
Edremit	0	0	0
Bölge Toplamı	4.704.033	4.816.419	1.327
Türkiye Toplamı	92.152.622	25.894.384	58.597.204
Bölge Payı	5,1%	18,6%	0,0%

Limanlardaki boşaltma faaliyetleri incelendiğinde bölge limanlarının Türkiye ithalatının % 4,7'sini, kabotaj boşaltmalarının da %4 'ünü gerçekleştirdiği görülür (Tablo 33).

Tablo 33: Liman başkanlıkları bazında boşaltma faaliyetleri (ton-2015)³⁵

Liman Başkanlığı	Boşaltma		
	İthalat	Kabotaj	Transit
Karabiga	5.712.365	859.900	0
Bandırma	3.356.156	138.180	0
Çanakkale	632.040	45.778	82
Marmara A.	0	1.450	0
Erdek	0	30.895	0
Ayvalık	0	0	0
Gökçeada	0	50	0
Bozcaada	0	25	0
Edremit	0	0	0
Bölge Toplamı	9.700.561	1.076.278	82
Türkiye Toplamı	208.326.308	26.578.284	4.487.893
Bölge Payı	4,7%	4,0%	0,0%

3.5.2. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Yük Limanları

Balıkesir'de yük taşımacılığına yönelik Çelebi Bandırma ve Bağfaş limanları hizmet verirken, Çanakkale'de İçdaş 1/İçdaş 2 limanları, Kepez ve Akçansa Çanakkale limanları hizmet vermektedir (Şekil 38).

³⁵ UDH Bakanlığı İstatistikleri, 2016

Şekil 38. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Yük Limanları

Çelebi Bandırma ve Bağfaş limanları 1. Bölgede, İçdaş 1/İçdaş 2 limanları 2.Bölgede, Kepez limanı 3. Bölgede ve Akçansa Çanakkale limanı 4. Bölge'de yer almaktadır. Çelebi Bandırma ve Kepez limanları üçüncü şahıslara hizmet verirken Bağfaş, İçdaş 1/2 ve Akçansa Çanakkale limanları geri sahasındaki aynı isimli sanayi tesislerine hizmet vermekte, dolayısıyla üçüncü şahıslara yük hizmeti verilmemektedir.

1, 2, 3 ve 4. Bölgelerde yer alan yük limanları genel yük, dökme yük, konteyner ve sıvı yüke hizmet vermektedir. Bu yük tiplerine ilişkin detay istatistikler aşağıda sunulmuştur.

Tablo 34. Önemli yük limanlarındaki dökme ve genel yük hareketleri (ton)³⁶

Limanlar	2011	2012	2013	2014	2015
İçdaş 1	3.358.409	8.243.598	7.569.154	7.944.743	7.025.165
Akçansa Çanakkale	4.319.535	4.386.009	4.342.556	4.017.639	4.600.000
Çelebi Bandırma	3.562.638	3.852.678	3.790.529	4.312.566	3.450.530
İçdaş 2	0	160.000	1.882.906	1.991.864	1.600.205
Bağfaş	999.596	832.526	507.872	612.700	914.771
Karabiga Belediye İsk.	226.542	502.917	436.373	485.006	497.086
Çanakkale	136.791	136.008	134.028	153.479	187.032
Limanlar Toplamı	19.477.601	21.119.045	21.882.288	22.520.658	20.298.700
Türkiye Toplamı	363.346.723	387.426.232	384.930.758	383.120.619	416.036.695
Bölge Payı	5,4%	5,5%	5,7%	5,9%	4,9%

³⁶ UDH Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü Verileri

Bölgelerdede faaliyet gösteren yük limanları 2015 yılında Türkiye’de elleçlenen dökme ve genel yükün % 4,9’unu elleçlemiştir. İçdaş 1 limanı tek başına 7 milyon ton elleçlerken onu Akçansa Çanakkale ve Çelebi Bandırma limanları izlemiştir (Tablo 34).

Üçüncü şahıslara hizmet veren limanlar Çanakkale Kepez ve Çelebi Bandırma limanlarıdır. Kepez limanında dökme ve genel yük elleçleme hizmetine ilaveten kruvaziyer yolcu gemilerine de hizmet verilmektedir. Kepez limanının genel ve dökme yük rakamları Tablo 33’de, kruvaziyer yolcu rakamları ise sonraki bölümde yer alan Tablo 36’da yer almaktadır. Çelebi Bandırma limanı neredeyse tüm yük tiplerine hizmet veren genel amaçlı bir hizmet limanıdır. Bölgede sıvı yük elleçleyen Çelebi Bandırma ve Bağfaş limanlarına ilişkin istatistikler Tablo 35’de sunulmuştur.

Tablo 35. Çelebi Bandırma ve Bağfaş limanında sıvı yük elleçlemesi (ton)³⁷

Yıllar	Bandırma	Bağfaş
2013	247.441	110.103
2014	257.143	83.075
2015	324.024	168.658

Tablo 36. Çelebi Bandırma limanında konteyner elleçlemesi (TEU)³⁸

Yıllar	TEU
2011	2.072
2012	9.748
2013	23.547
2014	25.163
2015	31.405

Tüm bölgeler içinde konteyner elleçleyen tek liman 1. Bölgede yer alan Çelebi Bandırma limanıdır. Ancak elleçleme rakamlarının 2015 yılında Türkiye’de 8,2 milyon TEU olduğu dikkate alındığında son derece düşük olduğu görülür (Tablo 36). Bölgede çok az miktarda konteyner yükü üretilmekte, yükün bir kısmı da gelen gemi hatlarının yoğunluğundan dolayı Gemlik’te yer alan konteyner limanlarını (Gempport, Rodaport ve Borusan) tercih etmektedir.

3.5.3. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Kruvaziyer Yolcu Taşımacılığı

Konteyner yüküne benzer olarak bölgedeki kruvaziyer taşımacılığı, Türkiye rakamları ile karşılaştırıldığında oldukça düşük seviyede kalmaktadır. 2015 yılında Türkiye’deki tüm kruvaziyer imanlarına gelen yolcunun sadece %1,2’si bölgedeki tek kruvaziyer hizmeti

³⁷ UDH Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü Verileri

³⁸ Liman başkanlığı verileri

veren Çanakkale limanına gelmiştir. 2015 yılında Çanakkale limanına gelen kruvaziyer gemi sayısı 73 iken gelen yolcu sayısı 22.494'tür (Tablo 37) .

Tablo 37. Çanakkale Kepez limanına gelen kruvaziyer yolcu sayısı (kişi)³⁹

	2013		2014		2015	
	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu	Gemi	Yolcu
Çanakkale	36	7.467	42	9.999	73	22.494
Türkiye Toplamı	1.542	2.240.776	1.385	1.790.125	1.454	1.889.370
Bölge Payı	2,3%	0,3%	3,0%	0,6%	5,0%	1,2%

3.5.4. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Kabotaj Taşımacılığı

Kabotaj taşımacılığı araç ve yolcu taşımacılığı olarak ayrı ayrı incelenecektir.

- **Araç taşımacılığı:** UDH Bakanlığı verilerine göre 2015 yılında Balıkesir ilinde kabotaj kapsamında araç taşımacılığı yapılan 9, Çanakkale ilinde ise 8 deniz hattı bulunmaktadır.

Tablo 38: Kabotaj hatlarında taşınan araç istatistikleri (araç)⁴⁰

	Hatlar	2014	2015	Değişim
Balıkesir	Erdek – Avşa (Türkeli)	24.492	29.082	18,7%
	Tekirdağ – Avşa (Türkeli)	20.686	20.467	-1,1%
	Marmara A. – Erdek	32.681	29.552	-9,6%
	Marmara A. – Tekirdağ	11.710	5.600	-52,2%
	Erdek – Tekirdağ	35.963	23.295	-35,2%
	Marmara Ereğlisi - Bandırma	15.152	11.742	-22,5%
	Ambarlı – Bandırma	175.655	166.207	-5,4%
	Tekirdağ – Bandırma	9.083	21.862	140,7%
	Yenikapı-Bandırma	180.029	190.040	5,6%
	Balıkesir Toplam		505.451	497.847
Çanakkale	Gelibolu – Çardak	356.178	261.112	-26,7%
	Gelibolu – Lapseki	907.397	1.004.914	10,7%
	Çanakkale – Kilitbahir	488.274	589.008	20,6%
	Çanakkale – Eceabat	384.021	434.843	13,2%
	Kepez – Eceabat	5.028	2.276	-54,7%
	Karabiga – Barbaros	8.272	7.731	-6,5%
	Kabatepe – Gökçeada	127.764	140.603	10,0%

³⁹ UDH Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü Verileri

⁴⁰ UDH Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü Verileri

Geyikli – Bozcaada	160.467	137.866	-14,1%
Çanakkale Toplam	2.437.401	2.578.353	5,8%
Toplam	2.942.852	3.076.200	4,5%
Türkiye Toplam	12.166.505	13.042.399	7,2%
Balıkesir Pay	4,2%	3,8%	-8,1%
Çanakkale Pay	20,0%	19,8%	-1,3%
Bölge Pay	24,2%	23,6%	-2,5%

2015 yılında Balıkesir bağlantılı kabotaj hatları içinde en fazla araç taşımacılığı 190 bin araç ile Bandırma-Yenikapı hattında (98 bini İDO tarafından gerçekleştirilmiştir) gerçekleşirken Balıkesir toplamında aynı yıl 497 bin araç taşınmıştır. Çanakkale'deki araç istatistikleri Bandırma'nın yaklaşık beş katı büyüklüğündedir. 2015 yılında sadece Gelibolu-Lapseki hattında 1 milyon civarı araç taşınması gerçekleşirken il genelinde tüm hatlarda toplam 2,6 milyon araç taşımacılığı gerçekleşmiştir. Bölge toplamda Türkiye'deki araç taşımalarının %23,7'sini gerçekleştirmiştir.

- **Yolcu Taşımacılığı:** UDH Bakanlığı verilerine göre 2015 yılında Balıkesir ilinde kabotaj kapsamında yolcu taşımacılığı yapılan 10, Çanakkale ilinde ise 8 deniz hattı bulunmaktadır.

Tablo 39: Kabotaj hatlarında taşınan yolcu istatistikleri (yolcu)⁴¹

	Hatlar	2014	2015	Değişim
Balıkesir	Erdek – Avşa (Türkeli)	133.660	151.778	13,6%
	Tekirdağ – Avşa (Türkeli)	81.587	94.995	16,4%
	Marmara A. – Erdek	131.837	108.964	-17,3%
	Marmara A. – Tekirdağ	34.404	6.922	-79,9%
	Erdek – Tekirdağ	37.655	27.174	-27,8%
	Marmara Ereğlisi - Bandırma	15.156	11.742	-22,5%
	Ambarlı – Bandırma	240.095	168.056	-30,0%
	Tekirdağ – Bandırma	7.770	18.838	142,4%
	Avşa-Marmara A.-Tekirdağ	740	1.019	37,7%
	Yenikapı-Bandırma	1.028.496	1.052.971	2,4%
	Balıkesir Toplam	1.711.400	1.642.459	-4,0%
Çanakkale	Gelibolu – Çardak	782.598	502.994	-35,7%
	Gelibolu – Lapseki	2.816.371	2.999.858	6,5%
	Çanakkale – Kilitbahir	1.831.888	2.106.492	15,0%
	Çanakkale – Eceabat	1.972.406	2.233.796	13,3%
	Kepez – Eceabat	5.739	3.038	-47,1%
	Karabiga – Barbaros	8.272	7.731	-6,5%

⁴¹ UDH Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü Verileri

Kabatepe – Gökçeada	824.726	401.793	-51,3%
Geyikli – Bozcaada	580.701	495.381	-14,7%
Çanakkale Toplam	8.822.701	8.751.083	-0,8%
Bölge Toplamı	10.534.101	10.393.542	-1,3%
Türkiye Toplam	161.048.004	163.723.544	1,7%
Balıkesir Pay	1,1%	1,0%	-5,6%
Çanakkale Pay	5,5%	5,3%	-2,4%
Bölge Pay	6,5%	6,3%	-2,9%

2015 yılında Balıkesir’de kabotaj hatlarında toplam 1,6 milyon yolcu taşınırken bu rakamın 1 milyonu Bandırma-Yenikapı hattında taşınmıştır (535 bini İDO tarafından gerçekleştirilmiştir). Çanakkale’de ise 2015 yılında toplamda 8,7 milyon yolcu taşınırken, Lapseki, Kilitbahir ve Eceabat hatlarında 2 milyon yolcunun üzerinde yolcu taşınmıştır (Tablo 38). 2015 yılında Türkiye’de taşınan yolcunun %6,3’ü bölgede taşınmıştır.

3.6. Balıkesir-Çanakkale İllerine İlişkin Yük Talep Tahmini

Rapor kapsamında yük talep tahmini yapılmıştır. Talep tahmininin amacı, kullanılan yöntemle ilişkin metodoloji ve elde edilen sonuçlar ayrı başlıklar altında ele alınmıştır.

3.6.1. Talep Tahmininin Amacı ve Kısıtları

Rapor kapsamında yapılan yük talep tahmininin amacı, elde edilen tahmin verileri ile bölgenin mevcut liman kapasitesini değerlendirmek ve kapasite ihtiyacı olup olmadığını belirlemektir. Bu kapsamda yük, yolcu ve araç tahmini yapılmış, bölgede elleçlenmemesi ya da önemsiz miktarda elleçlenmesinden dolayı diğer yük tipleri (krvaziyer yolcu, konteyner v.b.) kapsam dışı bırakılmış, bu yükler hakkında değerlendirmelere sonuç bölümünde değinilmiştir.

3.6.2. Talep Tahmini Metodolojisi

Bu çalışmada yük tahmininde, çalışma alanındaki limanların geçmişteki yük hareketleri ve hinterlandının sosyoekonomik göstergeleri ile arasındaki ilişkiyi analiz eden çoklu regresyon yöntemi kullanılmıştır. Liman trafiğinin regresyon analizi tahmin yöntemi, ele alınan bölgelerde geçmişten bu güne ortaya çıkan liman trafiği istatistik verileri ile analizi yapılarak uygun trafik tahmininin belirlenmesine yönelik bir yöntemdir. Limanlara ilişkin yük talep tahmininde kullanılan başlıca veriler nüfus, Gayri Safi Yurt içi Hasıla, dış ticaret rakamları, toptan veya tüketici fiyat endeksi, kişisel tüketim harcamaları, kapasite kullanım oranları, hammadde, yarı mamul ve mamul ürünlerin taşıma hacimleri, ithalat ve ihracat hacimleri ve hedefleri, temel ürünlerin bölgesel tüketimi olarak sayılabilir (JICA, 1998). Bu veriler özellikle regresyon gibi nedensel yöntemlerde sıklıkla bağımsız değişken olarak kullanılırken yükün geçmişteki gelişimi bağımlı değişken olmaktadır. Bu çalışma kapsamında yapılan tahminlerde kullanılan regresyon denkleminde ($y=a+bx_1+cx_2\dots$)

bağımlı değişken (y) bölgedeki yük trafiği, bağımsız değişken (x) ise liman hinterlandına ait GSYİH, nüfus, dış ticaret verileri gibi sosyoekonomik verilerden oluşmaktadır (Tablo 40).

Tablo 40: Talep tahmininde kullanılan bağımlı ve bağımsız değişkenler

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişkenler					
	Sabit Fiyatlarla					
Yıllar	Balıkesir-Çanakkale Elleçlemesi (Ton)	Türkiye'deki Toplam Elleçleme (ton)	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla - 1987 Temel Fiyatlarıyla	Türkiye İthalatı (*000\$)	Türkiye İhracatı (*000\$)	Türkiye Nüfusu
2004	9.344.536	213.105.438	83.485.590.611	97.539.766	63.167.153	67.599.000
2005	9.097.375	213.025.594	90.499.730.897	116.774.151	73.476.408	68.435.000
2006	10.273.241	248.124.427	96.738.320.212	139.576.174	85.534.676	69.295.000
2007	12.197.376	291.573.631	101.254.625.465	170.062.715	107.271.750	70.586.256
2008	14.099.700	314.604.651	101.921.729.924	201.963.574	132.027.196	71.517.100
2009	15.944.798	309.436.706	97.003.114.411	140.928.421	102.142.613	72.561.312
2010	19.067.112	348.635.867	105.885.643.938	185.544.332	113.883.219	73.722.988
2011	19.477.601	363.346.723	115.174.724.189	240.841.676	134.906.869	74.724.269
2012	21.119.045	387.426.232	117.625.021.083	236.545.141	152.461.737	75.627.384
2013	21.882.288	384.930.758	122.556.461.022	251.649.892	151.786.976	76.667.864
2014	22.520.658	383.120.619	126.257.810.575	242.182.754	157.642.154	77.695.904
2015	20.298.700	416.036.695	131.272.703.175	207.234.359	143.838.871	78.741.053

Kaynak: TÜİK (www.tuik.gov.tr) ve Türklım, 2016.

Tablo 39'daki verilerin aralarındaki ilişkiyi istatistiki olarak incelemek ve regresyon analizine uygun olup olmadığına karar vermek için, iki rassal değişken arasındaki doğrusal ilişkinin yönünü ve gücünü gösteren korelasyon değerlerine bakılmıştır. Araştırmada kullanılan tüm verilerin arasında pozitif yönlü ve çok güçlü (%90 üzeri) bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Tablo 41). Ayrıca regresyon analizi sonuçlarına göre belirleme katsayısının (R^2) 0.96 gibi 1'e çok yakın bir seviyede çıkması, veriler arasındaki uyum iyiliğinin ideal olduğunu göstermektedir.

Tablo 41: Korelasyon tablosu

	Elleçleme miktarı
Toplam Elleçleme	0.96
GSYİH	0.91
İthalat	0.90
İhracat	0.92
Nüfus	0.96

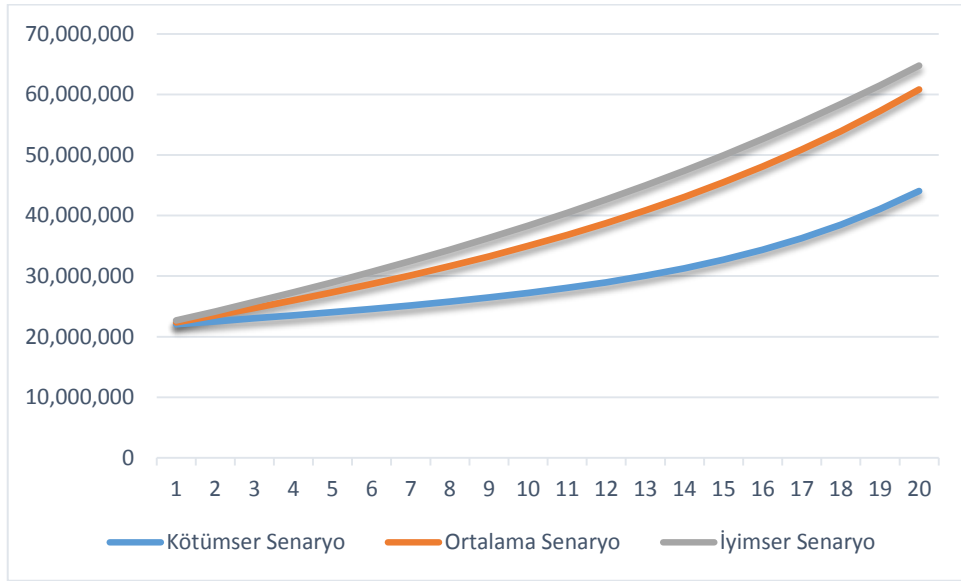
Rapor kapsamında yapılan yük talep tahmini 2035 yılını hedeflemiş ve nokta tahmin değil aralık tahmin yapılmıştır. Bu nedenle tahminler kötümser, ortalama ve iyimser olarak ifade edilmiştir.

3.6.3. Talep Tahmini Bulguları

Yük, kabotaj yolcu ve kabotaj araç taşımacılığına ilişkin yapılan talep tahminleri ayrı ayrı değerlendirilmiştir.

- **Yük taşımacılığına ilişkin bulgular**

Regresyon analizi sonucunda elde edilen yük tahmin verilerinin grafiği Şekil 39'da, rakamları ise Tablo 42'de görülmektedir.

Şekil 39: Balıkesir-Çanakkale illerinde elleçlenen yükün tahmini (ton)

Tablo 42: Balıkesir-Çanakkale illerinde elleçlenen yükün tahmini (ton)

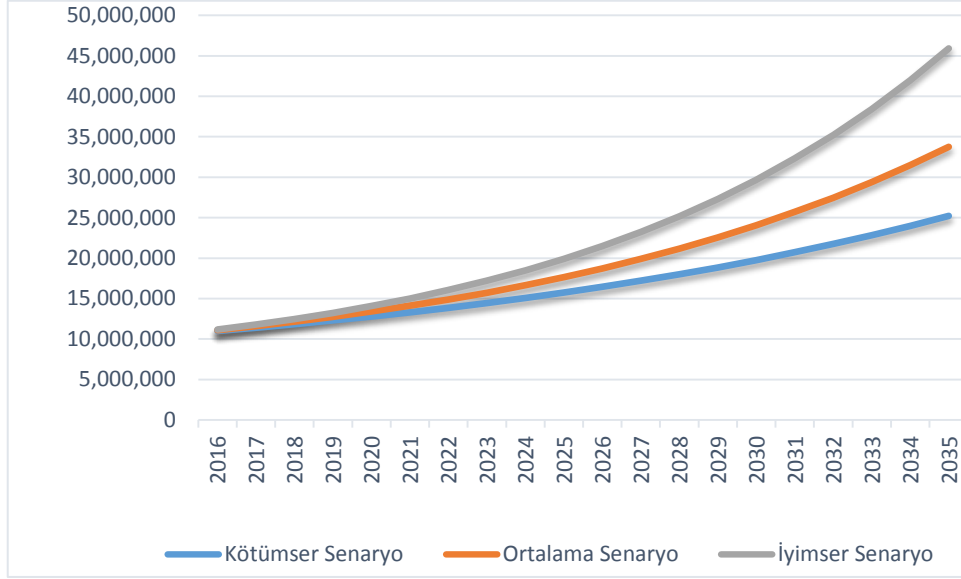
Yıllar	Kötümser Senaryo	Ortalama Senaryo	İyimser Senaryo
2015*		20.298.700	
2020	24.063.056	27.308.018	28.983.046
2025	27.211.507	34.982.797	38.340.779
2030	32.724.406	45.487.454	49.962.316
2035	44.048.969	60.816.205	64.758.304

*Gerçekleşen

Talep tahmini sonuçlarına göre ortalama bir tahmin ile mevcut 20 milyon ton seviyesindeki yük elleçlemesinin 2020 yılında 27 milyon, 2025 yılında 35 milyon, 2030 yılında 45 milyon ve 2035 yılında 61 milyon tona ulaşacağı öngörülmektedir.

- **Kabotaj yolcu taşımacılığına ilişkin bulgular**

Regresyon analizi sonucunda elde edilen kabotaj yolcu taşımacılığı tahmin verilerinin grafiği Şekil 40'da, rakamları ise Tablo 43'de görülmektedir.

Şekil 40: Balıkesir-Çanakkale illerinde taşınan yolcunun tahmini (yolcu)

Tablo 43: Balıkesir-Çanakkale illerinde taşınan yolcunun tahmini (yolcu)

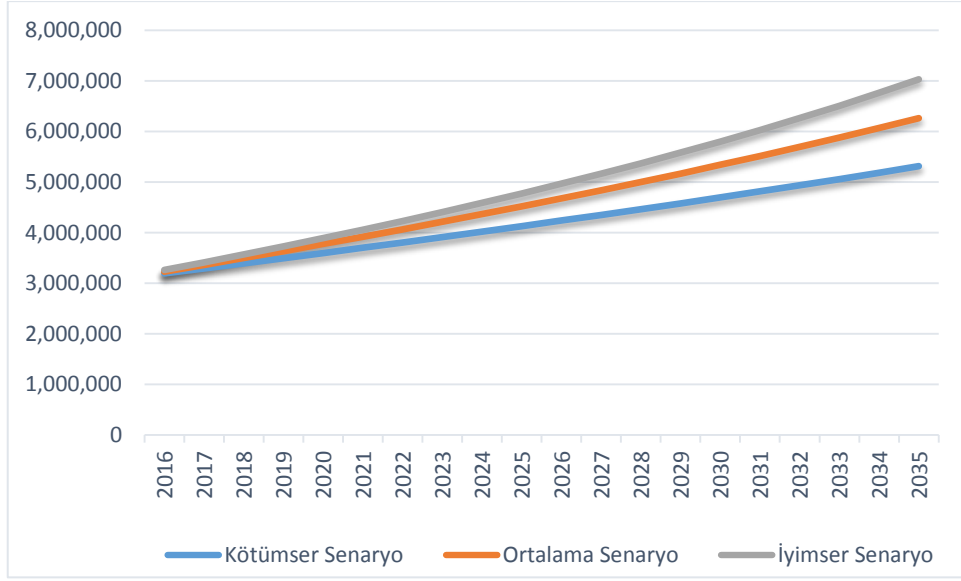
Yıllar	Kötümser Senaryo	Ortalama Senaryo	İyimser Senaryo
2015*		10.393.542	
2020	12.788.010	13.401.483	14.071.038
2025	15.740.294	17.642.553	19.909.709
2030	19.761.487	24.071.828	29.686.780
2035	25.219.676	33.750.574	45.911.242

*Gerçekleşen

Talep tahmini sonuçlarına göre ortalama bir tahmin ile mevcut 10 milyon yolcu seviyesindeki rakamın 2020 yılında 13 milyon, 2025 yılında 17 milyon, 2030 yılında 24 milyon ve 2035 yılında 33 milyon yolcuya ulaşacağı öngörülmektedir.

- **Kabotaj araç taşımacılığına ilişkin bulgular**

Regresyon analizi sonucunda elde edilen yük tahmin verilerinin grafiği Şekil 41'de, rakamları ise Tablo 44'de görülmektedir.

Şekil 41: Balıkesir-Çanakkale illerinde taşınan aracın tahmini (araç)

Tablo 44: Balıkesir-Çanakkale illerinde taşınan aracın tahmini (araç)

Yıllar	Kötümser Senaryo	Ortalama Senaryo	İyimser Senaryo
2015*		3.076.200	
2020	3.599.964	3.779.233	3.892.507
2025	4.130.509	4.521.328	4.776.077
2030	4.699.021	5.341.728	5.803.541
2035	5.317.106	6.265.812	7.033.802

*Gerçekleşen

Talep tahmini sonuçlarına göre ortalama bir tahmin ile mevcut 3 milyon seviyesindeki araç elleçlemesinin 2020 yılında 3,8 milyon, 2025 yılında 4,5 milyon, 2030 yılında 5,3 milyon ve 2035 yılında 6,3 milyon araca ulaşacağı öngörülmektedir.

3.7. Balıkesir-Çanakkale İllerindeki Yatırım ve Stratejiler Işığında Öngörüler ve Kapasite Analizi

Çalışma sınırları içinde 1915 Çanakkale köprüsü ve Gelibolu'da 2 yeni liman planlaması mevcuttur. Ayrıca halihazırda yük limanları toplamda 52,5 milyon ton/yıl genel ve kuru dökme yük, 450 bin TEU/yıl konteyner, 3,5 milyon ton/yıl sıvı yük ve 700 bin araç/yıl araç elleçleme kapasitesi vardır (Tablo 45).

Tablo 45: Balıkesir-Çanakkale illerinde yük limanlarının kapasitesi

Limana Adı	Genel/Dökme	Konteyner	Sıvı Yük	Araç
İçdaş 1	15.000.000			
İçdaş 2	15.000.000			
Akçansa	4.500.000			
Çelebi Bandırma	11.000.000	350.000	2.000.000	700.000
Çanakkale Kepez	1.000.000	100.000		
Bağfaş	2.000.000		1.500.000	
Karabiga Belediye Limanı	400.000			
Cenal Karabiga İskelesi	3.600.000			
Toplam	52.500.000	450.000	3.500.000	700.000

Bu veri ve bilgiler ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

- **Yük talep tahmini ışığında kapasite değerlendirmesi:** Yapılan talep tahminine göre Balıkesir-Çanakkale illerinin 2035 yılında 33,7 milyon ton yük elleçleme rakamına ulaşacağı görülmüştür. Bu rakam dikkate alındığında mevcut 52 milyon ton yük kapasitesinin 2035’li yıllara kadar aşılmayacağı görülmektedir. Dolayısıyla Balıkesir-Çanakkale illerinde uzun vadede ilave liman yatırımına ihtiyaç yoktur.
- **Kabotajda taşınan araç ve yolcu tahmini ışığında kapasite değerlendirmesi:** Balıkesir-Çanakkale illerinde mevcut 10 milyon yolcu ve 3 milyon araç işlem görmektedir. Talep tahmini sonuçlarına göre 2025 yılında 17 milyon yolcu ve 4,5 milyon araca, 2030 yılında ise 24 milyon yolcuya ve 5,3 milyon araca ulaşılacağı görülmektedir. Burada bahsi geçen taşımacılık biçiminde, kabotaj kapsamında hizmet veren iskelelere yanaşan feribotlar hem araç hem de yolcuyla birlikte taşımaktadır. Liman alt yapısının geliştirilmesi ve gemi kapasite ve sefer sayısının artırılması durumunda tek bir hatta çok önemli rakamlara ulaşılabilir. Örneğin 2015 yılında Eskişehir-Topçular hattında 5,3 milyon araç taşınırken bu hattı kullanan yolcu sayısı 35,4 milyon yolcudur. Bu anlamda şehir içinde kalmış, saha olarak büyüme imkanı olmayan ve yoğun araç/yolcu trafiğine sahip Gelibolu ve Çanakkale gibi iskelelerde iyileştirilmenin sağlanması yerine bu iskelelere yakın alanlarda alternatif iskelelerin inşası daha uygun olabilir. Nitekim Çanakkale İl Özel İdaresi ve Gelibolu Belediyesi arasında mevcut iskelenin yaklaşık 1,5 km batısında, yerleşim yerinin dışında 40 bin metrekare alan üzerinde 2 ayrı terminal ve 4 rampa inşa edilmesi için anlaşma zemini sağlanmıştır. Diğer yandan planlanan Çanakkale 1915 köprüsünün tamamlanması ile kabotaj taşımacılığına olan talebin azalması beklenmelidir.

4. Sonuç ve Öneriler

Bu raporda Balıkesir-Çanakkale illerinde deniz taşımacılığı faaliyetleri, Marmara Denizinin Bursa-İzmit-İstanbul-Tekirdağ kıyılarına göre nispeten daha düşük rakamlara sahiptir. Rapor kapsamında yapılan analizler sonucunda yük bazında aşağıdaki değerlendirmeler yapılabilir.

- **Genel ve dökme yük:** Balıkesir-Çanakkale illeri sınırlarında hizmet veren ve en önemli elleçleme rakamlarına sahip liman tesisleri olan İçdaş, Akçansa Çanakkale ve Bağfaş limanları, üçüncü taraflara hizmet vermemekte ya da çok sınırlı bir hizmet vermekte, ağırlıklı olarak limanın hemen geri sahasındaki kendi üretim tesislerine hizmet sunmaktadır. Balıkesir-Çanakkale illeri sınırlarında üçüncü şahıslara hizmet veren limanlar olan Çelebi Bandırma ve Çanakkale Kepez limanları ise mevcut kapasitelerinin çok altında çalışmaktadır. Bu nedenlerle yapılan talep tahminlerinde uzun dönemde bir liman kapasite ihtiyacı görünmemektedir.
- **Sıvı yük:** Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş. içinde yer alan Bağfaş limanı kendi ihtiyacına yönelik olarak dökme kuru yüklerin yanında fosfat, sülfür (dökme), dökme/torbalı gübre, sıvılaştırılmış amonyak, sülfürik asit, fosforik asit gibi kendi üretim ihtiyacına yönelik sıvı yükler elleçlemekte, kendi üretim kapasitesine göre liman hizmet vermektedir. Balıkesir-Çanakkale illeri sınırlarında üçüncü şahıslara sıvı yük terminal hizmeti veren tek liman olan Çelebi Bandırma limanı ise mevcut 2 milyon ton olan sıvı yük elleçleme kapasitesinin sadece % 16'sını kullanmakta, dolayısıyla mevcut şartlarda uzun dönemde Balıkesir-Çanakkale illerinin bir sıvı yük terminaline ihtiyacı söz konusu olmamaktadır.
- **Konteyner:** Balıkesir-Çanakkale illeri sınırlarında konteyner elleçleyen tek liman Çelebi Bandırma limanıdır ancak rakamlar çok düşüktür. Çelebi Bandırma limanı beyan ettiği konteyner elleçleme kapasitesinin sadece %5'ini kullanmaktadır. Ayrıca Kepez limanı 100 bin TEU konteyner elleçleme kapasitesinin olduğunu beyan etmiştir ve toplamda Balıkesir-Çanakkale illerinin konteyner elleçleme kapasitesi 450 bin TEU'ya çıkmaktadır. Limancılık faaliyetleri içinde en karlı işlerden birisi olan konteyner taşımacılığında talebin oluşması durumunda Balıkesir-Çanakkale limanları mevcut genel ve dökme yük kapasitelerini bu işe tahsis edebilme imkanlarına sahiptir. Kapasitenin 450 bin TEU, fiili elleçlemenin 18 bin TEU olduğu bölgede konteyner limanı yatırımına ihtiyaç uzun vadede bulunmamaktadır.
- **Kruvaziyer yolcu:** 3. Bölgede Truva gibi önemli bir kültürel miras olmasına rağmen kruvaziyer turizmde bir cazibe yaratılamamıştır. 2015 yılında sadece Kepez limanına 73 gemi ile 22 bin yolcu gelmiştir. Önümüzdeki yıllarda böyle bir cazibenin yaratılması durumunda Kepez limanı bu talebi karşılayacak yeterliliğe sahiptir. Dolayısıyla yeni bir kruvaziyer liman yatırımına ihtiyaç bulunmamaktadır.
- **RO-RO:** Bu taşımacılık biçimi konteyner gibi geri sahadaki sanayinin ihtiyacı ile şekillenmektedir. Marmara Bölgesinin diğer illerinde yoğun bir RO-RO faaliyeti olmasına rağmen Balıkesir-Çanakkale illeri sınırlarında dış ticarete yönelik bir RO-RO taşımacılığı bulunmamaktadır.
- **Kabotaj araç ve yolcu taşımacılığı:** Kabotaj hatlarının çok yoğun olduğu Çanakkale için bir kabotaj taşımacılığı talep tahmini yapılmıştır. Özellikle Bandırma, Gelibolu, Lapseki ve Kilitbahir lokalinde yoğunluk vardır. Bu bölgelerdeki limanların genişleme imkanlarının kısıtlı olması ve kent içinde yer

almalarından, yoğun trafiğe neden olmalarından dolayı uzun vadede kente yakın bölgelerde yeni iskelelerin inşası fayda sağlayabilir. Ancak özellikle yoğunluğu yüksek olduğu Çanakkale’de planlanan Çanakkale 15 Mart köprüsü, deniz trafiğini azaltıcı bir etki yaratacaktır.

5. Kaynaklar

- IHS (<https://www.ihs.com/industry/maritime.html>)
- IHS, Global Insight, Danishship Finance.
- https://www.Porttechnology.Org/News/The_Top_5_Trends_Shaping_Shipping?utm_Content=Buffer6c94e&utm_Medium=Social&utm_Source=Twitter.Com&utm_Campaign=Buffer
- Istock
- JICA, 1998
- <http://www.apmterminals.Com/>
- Drewry Consultant
- <http://Uk.Reuters.Com/Article/Uk-China-Economy-Trade-Crude-İdukkcn0wa0ep>
- <http://Shiftdelete.Net/Benzinli-Araclar-Yasaklaniyor-72160>
- https://tr.wikipedia.org/wiki/S%C4%B1v%C4%B1la%C5%9Ft%C4%B1r%C4%B1lm%C4%B1%C5%9Fpetrol_gaz%C4%B1
- <http://Www.Cruisemapper.Com/News/1283-Global-Cruise-Passenger-Numbers>
- Türklım Liman Sektörü Raporu, 2016
- UDH Bakanlığı İstatistikleri, 2016
- WTO, Trade Statistics and Outlook, 7.4.2016
- TUİK
- UDH Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü Verileri
- Liman Başkanlığı Verileri

6. İlgili Mevzuat

- 618 Sayılı Limanlar kanunu
- 2872 Sayılı Çevre Kanunu, Resmi Gazete 18132, tarih 11.08.1983
- 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu, Resmi Gazete 18195, tarih 13.10.1983
- 3194 Sayılı İmar Kanunu, Resmi Gazete 18749, tarih 9.5.1985
- 3218 Sayılı Serbest Bölgeler Kanunu, Resmi Gazete 18785, tarih 15.06.1985
- 4458 Sayılı Gümrük Kanunu, Resmi Gazete 23876, tarih 04.01.1999
- 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu, Resmi Gazete 24021, tarih 12.04.2000
- 4925 Sayılı Karayolları Taşıma Kanunu, Resmi Gazete 25173, tarih 19.07.2003
- 5216 Sayılı Büyük Şehir Belediyesi Kanunu, Resmi Gazete 25531, tarih 10.07.2004
- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Resmi Gazete 27846, tarih 13.01.2011
- 6461 Sayılı Türkiye Demiryolu Ulaştırmasının Serbestleştirilmesi Hakkında Kanun, Resmi Gazete 28634, tarih 01.05.2013

EKLER LİSTESİ

- EK 1: Akçansa Çanakkale
- EK 2: Çelebi Bandırma
- EK 3: Çanakkale Kepez
- EK 4: Bağfaş
- EK 5: İçdaş
- EK 6: Feribot İskeleleri
- EK 6-Balıkesir’de kargo tipine göre liman elleçleme rakamları (2011-2015-ton)
- EK 7-Çanakkale’de kargo tipine göre liman elleçleme rakamları (2011-2015-ton)
- EK 8-Balıkesir-Çanakkale’de yük bazında toplam elleçleme rakamları (2010-ton)
- EK 9-Balıkesir-Çanakkale’de yük bazında toplam elleçleme rakamları (2009-ton)
- EK 10-Balıkesir-Çanakkale’de yük bazında toplam elleçleme rakamları (2008-ton)
- EK 11-Balıkesir-Çanakkale’de yük bazında toplam elleçleme rakamları (2007-ton)
- EK 12-Balıkesir-Çanakkale’de yük bazında toplam elleçleme rakamları (2006-ton)
- EK 13-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2015-ton)
- EK 14-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2014-ton)
- EK 15-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2013-ton)
- EK 16-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2012-ton)
- EK 17-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2011-ton)
- EK 18-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2010-ton)
- EK 19-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2009-ton)
- EK 20-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2008-ton)
- EK 21-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2007-ton)
- EK 22-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2006-ton)

EK 1: AKÇANSA ÇANAKKALE LİMANI

LİMAN ÖZELLİKLERİ			
İşletmeci	Akçansa Çimento San. ve Tic. A.Ş.		
Koordinatlar	39° 52' 48"N & 26° 09' 15"E		
Elleçlenen Yük	Kuru Dökme Yük – Genel Kargo - Tekerlekli Yük		
Elleçleme Kapasitesi (Ton/yıl)	4.500.000		
Depolama Sahası	10.000 m ²		
Gümrüklü Alan	-		
Açık Saha	14.400 m ²		
Rıhtım-İskele Özellikleri	Uzunluk	895 m	
	Maksimum Derinlik	13.5 m	
Ekipmanlar	Adet	Kapasite (ton)	
	Sennebogen	1	10
	Sennebogen	1	10
İLETİŞİM BİLGİLERİ			
İlgili Kişiler	Onur KUKUL		
Adres	Kumburun Köyü Mevkii, Ezine / ÇANAKKALE		
Telefon	0.286.295 20 00 / 0.212.875 27 00		
Faks	0.286.648 91 85 / 0.212.875 27 22		
E-posta	onur.kukul@akcansa.com.tr		

EK 2: ÇELEBİ BANDIRMA

LİMAN ÖZELLİKLERİ

İşletmeci	Çelebi Bandırma Uluslararası Limanı İşletmeciliği A.Ş	
Koordinatlar	40° 25' 45" N & 27° 57' 50" E	
Elleçlenen Yük	Dökme, Genel, Sıvı, Ro-Ro, Konteyner	
Elleçleme Kapasitesi		
Konteyner (Teu/yıl)	350.000	
Dökme Katı ve Genel Yük (Ton/yıl)	11.000.000	
Dökme Sıvı Yük (Ton/yıl)	2.000.000	
Araç(Araç/yıl)	700.000	
Toplam Liman Sahası	268.348 m ²	
Kapalı Ambar	9.100 m ²	
Gümrüklü Açık Alan	99.908 m ²	
Otomobil-Kamyon Park Alanı	14.600 m ²	
Rıhtım-İskele Özellikleri		
Uzunluk	2.973 m.	
Maksimum Derinlik	12 m	
Ekipmanlar	Adet	Kapasite (ton)
Reggiane MHC 200	2	100
Gottwald HMK 170	1	60
Sennebogen 880 EQ	1	25
Sennebogen 870 R	1	18
Sennebogen 835 R	2	7
Sennebogen 835 M	2	7

İLETİŞİM BİLGİLERİ

İlgili Kişiler	Mehmet Akif ERSOY
Adres	Mehmet Akif Ersoy Cd. 10200/ Bandırma/Balıkesir
Telefon, Faks	0266 714 04 04, 0266 714 0303
E-posta	mehmet.ersoy@celebi.com

EK 3: ÇANAKKALE LİMAN İŞLETMESİ

İşletme

Koordinatlar	40° 06' 21'' N & 26° 22' 41'' E	
Elleçlenen Yük	Dökme Yük -Genel Kargo-RO-RO – Konteyner – Akaryakıt Ürünleri – Kimyasal Ürünler – Yolcu	
Elleçleme Kapasitesi	1 Milyon Ton	
Dökme Yük (Ton/yıl)	100.000	
Konteyner (TEU/yıl)		
Genel Yük (Ton/yıl)		
Araç (Ro-Ro) (Araç/Yıl)		
Toplam Liman Sahası	90.000 m ²	
Kapalı Ambar	3.000 m ²	
Gümrüklü Açık Alan	35.000 m ²	
Otomobil-Kamyon Park Alanı		
Rıhtım-İskele Özellikleri		
Uzunluk	214 m	
Maksimum Derinlik	30 m	
Ekipmanlar	Adet	Kapasite
Mobil Kreyn	2	12 (ton)
Konveyör Bant	1	250 ton / saat
İşletmecisi	Çanakkale Liman İşletmesi San.Ve Tic.A.Ş.	
Forklift	1	15 ton
Bobcat	1	

İLETİŞİM BİLGİLERİ

İlgili Kişiler	Çetin SEVEN
Adres	Cumhuriyet Mahallesi Sahil Yolu 17110 KEPEZ / ÇANAKKALE
Telefon, Faks	0 286 263 55 00, 0 286 263 08 08
E-posta	liman@portofcanakkale.com ; info@portofcanakkale.com
Web adresi	www.portofcanakkale.com

EK 4: BAĞFAŞ LİMANI

BAĞFAŞ

Koordinatlar	40° 22' 45.5'' N & 27° 54' 32,6'' E
Elleçlenen Yük	Dökme Yük –Sıvı Yük
Elleçleme Kapasitesi	
Dökme Yük	400 ton/saat
Sıvı Yük	500 metreküp/ saat
Rıhtım-İskele Özellikleri	
Toplam Uzunluk	125,6 m + 125,6 m
Maksimum Derinlik	11-16 m

İLETİŞİM BİLGİLERİ

İlgili Kişiler	Serkan YARDIMCI
Adres	Bandırma–Erdek Karayolu 10. Km 10500 Bandırma
Telefon, Faks	+ 90 266 714 1000, +90 266 714 1005
E-posta	info@bagfas.com.tr
Web adresi	https://www.bagfas.com.tr/Yardimci.aspx

LİMAN ÖZELLİKLERİ

EK 5: İÇDAŞ LİMANI

LİMAN ÖZELLİKLERİ					
İşletmeci	İçdaş Çelik Enerji Tersane Ve Ulaşım San.A.Ş.				
Koordinatlar	40° 27' N & 27° 08' E				
Elleçleme Kapasitesi					
Kuru Yük (Ton/yıl)	17.000.000				
Genel Yük (Ton/yıl)	8.000.000				
Toplam Liman Sahası	200.000 m ²				
Kapalı Ambar	250.000 mt ürün depolanabilir kapasite				
Gümrüklü Alan	75.000 m ²				
Rıhtım-İskele Özellikleri	Rıhtım 1	2	3	4	5
Uzunluk	270 m	270 m	320 m	320 m	500 m
Maksimum Derinlik	22 m	22 m	28 m	28	12 m
Ekipmanlar	Adet		Kapasite (ton)		
Sahil Vinci	2		30		
Sahil Vinci	2		45		
Sahil Vinci	2		50		
Sahil Vinci	3		100		
Yük Taşıyıcılar	21		150		
Forklift	35		28/14		
İLETİŞİM BİLGİLERİ					
İlgili Kişiler	Türker ÖZMAN				
Adres	Mahmutbey Mahallesi Dilmenler Caddesi No:20 34218 Bağcılar/İSTANBUL				
Telefon, Faks	Tlf: (212) 604 0404 (Pbx) Fax: (212) 651 97 89, (212) 550 20 24				
E-post	icdas@icdas.com.tr				
Web adresi	www.icdas.com.tr				

EK 6-Balıkesir’de kargo tipine göre liman elleçleme rakamları (2015-2011-ton)⁴²

⁴² Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

Balıkesir - Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, Uzman Değerlendirme Raporu

Limán Tesisi	Kargo Tipi	2015	2014	2013	2012	2011
Avşá Adası İskelesi	Katı Dökme Yük	0				
	Sıvı Dökme Yük	0			117	1.110
	Araç	134			38	
Ayvalık Vapur İskelesi	Katı Dökme Yük	364			46	
	Genel Kargo	375	33	20.224	270	420
Bandırma Bağfaş Limanı	Katı Dökme Yük	702.936	691.200	652.892	633.702	763.965
	Genel Kargo	106.308	13.146	13.430		1.118
	Sıvı Dökme Yük	142.820	84.775	133.902	198.824	228.733
Bandırma Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük	3.183	13.864		4.037	6.605
	Genel Kargo	0				703
	Sıvı Dökme Yük	7.418			2.133	
	Konteyner	0	260	275		
Bandırma Çelebi Limanı	Katı Dökme Yük	2.886.040	3.729.609	3.325.496	3.278.101	3.034.187
	Genel Kargo	581.013	531.575	445.654	1.023.576	878.607
	Sıvı Dökme Yük	308.459	255.093	250.011	227.973	192.718
	Konteyner	241.642	326.524	300.421	136.330	26.666
	Araç	0		1.930	3.073	
Bandırma İdo İskelesi	Katı Dökme Yük	4.261		3.037		
Erdek İskelesi	Sıvı Dökme Yük	28.939	38.200	26.700	36.886	40.053
Marmara Adası Badalan İskeleleri	Katı Dökme Yük	6.850			147.723	181.325
	Genel Kargo	0	5.600	1.250	31.573	45.337
	Sıvı Dökme Yük	0			80	83
Marmara Adası Ers İskelesi	Katı Dökme Yük	126.415		2.550		
	Genel Kargo	11.980				
	Sıvı Dökme Yük	0		938		
	Araç	0		240		
Marmara Adası İskelesi	Sıvı Dökme Yük	598	339	976		915
Sarayılar Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük					683.468
	Genel Kargo					710.647
	Sıvı Dökme Yük					526

EK 7-Çanakkale’de kargo tipine göre liman elleçleme rakamları (2015-2011-ton)⁴³

Limán Tesisi	Kargo Tipi	2015	2014	2013	2012	2011
--------------	------------	------	------	------	------	------

⁴³ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

Balıkesir - Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, Uzman Değerlendirme Raporu

Askeri Pol İskelesi	Katı Dökme Yük				1.850	
	Sıvı Dökme Yük		3.000	3.400	2.500	3.200
Bozcaada Feribot İskelesi	Sıvı Dökme Yük	25		34	380	1.108
Çanakkale Akçansa Limanı	Katı Dökme Yük	3.619.991	3.536.852	3.559.531	3.516.828	4.145.744
	Genel Kargo	506.575	688.237	752.878	883.144	144.368
	Sıvı Dökme Yük	0		12		
Çanakkale Feribot İskelesi	Sıvı Dökme Yük	2.229	2.263	2.291	1.630	2.208
Çanakkale Kabatepe Limanı	Sıvı Dökme Yük	279			900	783
Çanakkale Karanlık Liman Demir Mevkii	Sıvı Dökme Yük	50				
Çanakkale Kepez Limanı	Katı Dökme Yük	141.170	139.900	106.771	129.497	130.070
	Genel Kargo	36.803	9.222	26.422	6.257	6.527
	Sıvı Dökme Yük	0	200	200	30	
Çanakkale Şevketiye Demir Mevkii	Sıvı Dökme Yük	1.257				
Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Sıvı Dökme Yük	3.750	1.800	6.800	14.200	11.615
Gökçeada Kuzu Limanı	Sıvı Dökme Yük	50				
Karabiga Belediye Limanı	Katı Dökme Yük	366.303	329.543	294.417	329.296	452.489
	Genel Kargo	140.095	159.812	160.676	175.721	88.553
	Araç	132	12.240		635	
Karabiga Cenal İskelesi	Katı Dökme Yük	0				
	Genel Kargo	1.289				
Karabiga İçdaş Limanı	Katı Dökme Yük	5.466.275	6.899.220	6.041.876	4.499.103	4.758.956
	Genel Kargo	3.192.528	3.030.993	3.450.027	3.897.414	2.929.338
	Sıvı Dökme Yük	356				920
	Konteyner	5.837	5.145	8.724	2.588	16.130
	Araç	0			3.530	

EK 8-Balıkesir-Çanakkale’de yük bazında toplam elleçleme rakamları (2010-ton)⁴⁴

İl	Liman Tesisi	Kargo Tipi	Toplam Elleçleme
Balıkesir	Ayvalık Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük	2

⁴⁴ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

		Genel Kargo	3.917
		Sıvı Dökme Yük	8.350
		Araç	14
	Bandırma Bağfaş Limanı	Katı Dökme Yük	873.239
		Sıvı Dökme Yük	195.433
	Bandırma Belediye İskelesi	Genel Kargo	3.133
	Bandırma Karşıyaka Balıkçı Barınağı	Katı Dökme Yük	1.050
		Genel Kargo	0
	Bandırma Tersaneler	Genel Kargo	1
	Çelebi Bandırma Ulus.Limanı	Katı Dökme Yük	3.009.656
		Genel Kargo	354.980
		Sıvı Dökme Yük	165.767
		Araç	43.972
	Edremit Babakale Bal.Bar.	Katı Dökme Yük	5.896
	Erdek İskelesi	Sıvı Dökme Yük	22.150
		Araç	0
	Girilmemiş	Katı Dökme Yük	900
		Araç	0
	Marmara Adası Avşa Adası İskelesi	Sıvı Dökme Yük	60
		Araç	0
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Katı Dökme Yük	165.006
		Genel Kargo	42.910
	Marmara Adası İskelesi	Katı Dökme Yük	2.200
		Genel Kargo	1.100
		Sıvı Dökme Yük	766
		Araç	370
Çanakkale	Bozcaada Belediye Feri İskelesi	Sıvı Dökme Yük	76
	Çanakkale Akçansa Çimento İskelesi	Katı Dökme Yük	4.659.217
		Genel Kargo	435
		Sıvı Dökme Yük	220
		Konteyner	12
	Çanakkale Askeri Pol	Sıvı Dökme Yük	2.000
	Çanakkale Feribot İskelesi	Sıvı Dökme Yük	1.962
	Çanakkale Gelibolu Tersanesi	Genel Kargo	119
	Çanakkale Kabatepe Limanı	Sıvı Dökme Yük	760
	Çanakkale Kepez Limanı	Katı Dökme Yük	9.286
		Genel Kargo	11.947
	Çanakkale Yük İskelesi	Sıvı Dökme Yük	334
	Gelibolu İskelesi	Sıvı Dökme Yük	2.384
	Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Sıvı Dökme Yük	25.800
	Girilmemiş	Katı Dökme Yük	5.050
Genel Kargo		8.550	
Gökçeada kuzu Limanı / Tdi	Sıvı Dökme Yük	92	

Karabiga Belediye Limanı	Katı Dökme Yük	469.166
	Genel Kargo	59.752
	Araç	13.550
Karabiga İçdaş İskelesi	Katı Dökme Yük	4.699.371
	Genel Kargo	2.884.787
	Sıvı Dökme Yük	550
	Konteyner	37
Karabiga İçdaş Limanı	Katı Dökme Yük	2.000
	Genel Kargo	9.550
Karabiga Limanı	Katı Dökme Yük	1.249

EK 9-Balıkesir-Çanakkale’de yük bazında toplam elleçleme rakamları (2009-ton)⁴⁵

İl	Liman Tesisi	Kargo Tipi	Toplam Elleçleme
-----------	---------------------	-------------------	-------------------------

⁴⁵ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

Balıkesir	Ayvalık Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük	105
		Genel Kargo	1.673
		Sıvı Dökme Yük	9.960
	Bandırma Bağfaş Limanı	Katı Dökme Yük	860.097
		Genel Kargo	4.400
		Sıvı Dökme Yük	272.616
	Bandırma Çelebi Limanı	Katı Dökme Yük	2.095.262
		Genel Kargo	373.869
		Sıvı Dökme Yük	210.859
	Erdek İskelesi	Genel Kargo	50
		Sıvı Dökme Yük	21.500
	Marmara Adası İskelesi	Katı Dökme Yük	23.450
Genel Kargo		32.010	
Çanakkale	Bozcaada Feri İskelesi	Sıvı Dökme Yük	135
	Çanakkale Akçansa Limanı	Katı Dökme Yük	4.002.605
		Genel Kargo	34
		Sıvı Dökme Yük	40
	Çanakkale Feribot İskelesi	Sıvı Dökme Yük	543
	Çanakkale Kabatepe Limanı	Sıvı Dökme Yük	162
	Çanakkale Kepez Limanı	Katı Dökme Yük	40.984
		Genel Kargo	7.920
		Sıvı Dökme Yük	3.000
		Konteyner	130
	Çanakkale Yük İskelesi	Sıvı Dökme Yük	2.867
	Gelibolu Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük	9.271
		Sıvı Dökme Yük	1.870
	Karabiga Belediye Limanı	Katı Dökme Yük	238.828
		Genel Kargo	54.168
Karabiga İçdaş Limanı	Katı Dökme Yük	3.803.223	
	Genel Kargo	2.447.144	
	Sıvı Dökme Yük	810	
	Konteyner	2	

EK 10-Balıkesir-Çanakkale’de yük bazında toplam elleçleme rakamları (2008-ton)⁴⁶

⁴⁶ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

İl	Liman Tesisi	Kargo Tipi	Toplam Elleçleme
Balıkesir	Ayvalık Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük	19
		Genel Kargo	322
		Sıvı Dökme Yük	7.130
	Bandırma Bağfaş Limanı	Katı Dökme Yük	736.400
		Genel Kargo	58.919
		Sıvı Dökme Yük	88.475
	Bandırma Çelebi Limanı	Katı Dökme Yük	2.660.423
		Genel Kargo	452.584
		Sıvı Dökme Yük	282.613
	Erdek İskelesi	Sıvı Dökme Yük	17.790
	Marmara Adası Avşa Adası İskelesi	Katı Dökme Yük	1.970
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Katı Dökme Yük	502.565
		Genel Kargo	23.100
	Marmara Adası İskelesi	Katı Dökme Yük	23.229
		Genel Kargo	9.300
Sıvı Dökme Yük		114	
Çanakkale	Bozcaada Feri İskelesi	Sıvı Dökme Yük	375
	Çanakkale Akçansa Limanı	Katı Dökme Yük	3.604.499
		Genel Kargo	48.094
	Çanakkale Feribot İskelesi	Sıvı Dökme Yük	1.615
	Çanakkale Kabatepe Limanı	Katı Dökme Yük	790
		Sıvı Dökme Yük	2.540
	Çanakkale Kepez Limanı	Katı Dökme Yük	82.059
		Genel Kargo	13.880
		Sıvı Dökme Yük	4.503
	Çanakkale Yük İskelesi	Sıvı Dökme Yük	5.081
	Gelibolu Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük	6.150
		Genel Kargo	8.725
		Sıvı Dökme Yük	1.862
	Gelibolu Saros Körfezi Nato	Sıvı Dökme Yük	18.955
	Karabiga Belediye Limanı	Katı Dökme Yük	373.271
Genel Kargo		57.432	
Sıvı Dökme Yük		120	
Karabiga İçdaş Limanı	Katı Dökme Yük	2.174.893	
	Genel Kargo	1.711.253	
	Sıvı Dökme Yük	3.450	
	Konteyner	263	

EK 11-Balıkesir-Çanakkale’de yük bazında toplam elleçleme rakamları (2007-ton)⁴⁷

İl	Liman Tesisi	Kargo Tipi	Toplam Elleçleme
-----------	---------------------	-------------------	-------------------------

⁴⁷ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

Balıkesir	Ayvalık Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük	47
		Genel Kargo	2.168
		Sıvı Dökme Yük	5.120
		Araç	6
	Bandırma 18 Nolu Rıhtım	Katı Dökme Yük	103.182
		Genel Kargo	8.580
	Bandırma Bağfaş Limanı	Katı Dökme Yük	870.913
		Genel Kargo	26.378
		Sıvı Dökme Yük	155.139
	Bandırma Çelebi Limanı	Katı Dökme Yük	278.753
		Genel Kargo	58.068
		Sıvı Dökme Yük	25.784
	Girilmemiş	Genel Kargo	700
		Sıvı Dökme Yük	14.800
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Katı Dökme Yük	196.820
	Marmara Adası İskelesi	Katı Dökme Yük	8.280
		Genel Kargo	2.454
		Sıvı Dökme Yük	1.675
Tccd Bandırma Limanı	Katı Dökme Yük	1.911.328	
	Genel Kargo	513.597	
	Sıvı Dökme Yük	202.289	
Çanakkale	Bozcaada Feri İskelesi	Sıvı Dökme Yük	62
	Çanakkale Akçansa Limanı	Katı Dökme Yük	2.300.755
		Genel Kargo	80.365
		Sıvı Dökme Yük	40
		Araç	317
	Çanakkale Kabatepe Limanı	Sıvı Dökme Yük	137
	Çanakkale Kepez İskelesi	Katı Dökme Yük	210.284
		Genel Kargo	28.312
		Sıvı Dökme Yük	26.086
	Çanakkale Kepez Limanı	Katı Dökme Yük	4.262
		Genel Kargo	3.325
		Sıvı Dökme Yük	980
	Çanakkale Şehir İskelesi	Katı Dökme Yük	3.700
		Sıvı Dökme Yük	35.188
	Çanakkale Yük İskelesi	Sıvı Dökme Yük	191
Gelibolu Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük	6.332	
	Genel Kargo	17.934	
	Sıvı Dökme Yük	10.219	
Gelibolu Lapseki İskelesi	Sıvı Dökme Yük	1.065	
Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Sıvı Dökme Yük	30.257	
Girilmemiş	Katı Dökme Yük	26.600	
	Genel Kargo	4.053	

		Sıvı Dökme Yük	7.890
	Gökçeada Kuzu Limanı	Sıvı Dökme Yük	25
	Karabiga Belediye Limanı	Katı Dökme Yük	278.174
		Genel Kargo	63.071
	Karabiga İçdaş Limanı	Katı Dökme Yük	2.231.969
		Genel Kargo	1.446.693
		Sıvı Dökme Yük	880

EK 12-Balıkesir-Çanakkale’de yük bazında toplam elleçleme rakamları (2006-ton)⁴⁸

İl	Liman Tesisi	Kargo Tipi	Toplam Elleçleme
-----------	---------------------	-------------------	-------------------------

⁴⁸ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

Balıkesir	Ayvalık Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük	128
		Genel Kargo	1.596
		Sıvı Dökme Yük	6.665
		Araç	60
	Bandırma 18 Nolu Rıhtım	Katı Dökme Yük	39.106
		Genel Kargo	7.430
	Bandırma Bağfaş Limanı	Katı Dökme Yük	718.742
		Genel Kargo	1.390
		Sıvı Dökme Yük	140.745
	Girilmemiş	Sıvı Dökme Yük	15.450
	Marmara Adası Badalan	Katı Dökme Yük	20.960
	Tccd Bandırma Limanı	Katı Dökme Yük	1.494.031
		Genel Kargo	454.096
		Sıvı Dökme Yük	266.324
Çanakkale	Çanakkale Akçansa Limanı	Katı Dökme Yük	2.381.984
		Genel Kargo	7.244
		Sıvı Dökme Yük	5.064
	Çanakkale Kepez İskelesi	Katı Dökme Yük	193.436
		Genel Kargo	49.071
		Sıvı Dökme Yük	35.795
	Çanakkale Şehir İskelesi	Katı Dökme Yük	19.623
		Genel Kargo	1.860
		Sıvı Dökme Yük	5.058
	Gelibolu Belediye İskelesi	Katı Dökme Yük	25.644
		Genel Kargo	2.555
		Sıvı Dökme Yük	5.753
	Gelibolu Saros Körfezi Nato	Sıvı Dökme Yük	9.910
	Girilmemiş	Sıvı Dökme Yük	684
	Gökçeada Kuzu Limanı	Katı Dökme Yük	1.800
		Sıvı Dökme Yük	272
	Karabiga Belediye Limanı	Katı Dökme Yük	382.868
		Genel Kargo	59.304
	Karabiga İçdaş Limanı	Katı Dökme Yük	1.784.802
		Genel Kargo	1.137.254
		Sıvı Dökme Yük	250

EK 13-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2015-ton)⁴⁹

İl	Liman Tesisi	Yük Cinsi	Toplam Elleçleme
----	--------------	-----------	------------------

⁴⁹ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

Balıkesir	Avşa Adası İskelesi	Tır - Taşıma Amaçlı (Dolu)	30
		Tır - Taşıma Amaçlı (Boş)	0
		Kamyon - Taşıma Amaçlı (Dolu)	102
		Kamyon - Taşıma Amaçlı (Boş)	0
		Kamyonet - Taşıma Amaçlı (Dolu)	2
		Otomobil - Taşıma Amaçlı	0
	Ayvalık Vapur İskelesi	Prına (Zeytin Küspesi) (Hayvan Yemi Olarak Kullanılanlar Hariç)	520
		Kok Ve Yarı Kok Kömürü	95
		Başka Yerde Sınıflandırılmamış Alçı, Çimento, Beton Ve Suni Taştan Eşyalar	80
		Granit, Kumtaşı Ve Diğer Süsleme Taşları Veya Yapı Taşları	19
		Dokuma Kumaş, Kağıt Veya Mukavvaya Tutturulmuş Aşındırıcı Toz Veya Küçük Taneler	9
	Bandırma Bagfaş Limanı	İşlenmemiş Doğal Fosfat	356.759
		Fosfatlı Gübreler	176.781
		Amonyum Bileşikleri (Amonyak Vb.)	123.520
		Ham Kükürt	84.468
		Amonyum Sülfat	62.513
	Bandırma Belediye İskelesi	Sülfirik Asit (Oleum)	7.418
		Küspe (Oil-Cake)	1.983
		Hurda Demir	1.200
	Bandırma Çelebi Limanı	Etibor (Boraks Pentahidrat)	518.002
		Soya Fasülyesi	418.478
		Bys. Kepek, Tahıl Yan Ürünleri Ve Diğer Hayvan Yemleri, Gıda Endüstrisi Artıkları	406.945
		Küspe (Oil-Cake)	332.100
		Mısır - Tahıl	311.411
	Bandırma İdo İskelesi	Ayçekirdeği	4.261
	Erdek İskelesi	Jet Yakıtı (Benzin Tipi)	26.839
		Motorin	2.100
		Kamyon - Taşıma Amaçlı (Dolu)	3.965
		Kamyon - Taşıma Amaçlı (Boş)	0
		Otomobil - Taşıma Amaçlı	0
Marmara Adası Badalan İskeleleri	Mucur (Mıdır)	6.850	
Marmara Adası Ers İskelesi	Mucur (Mıdır)	68.125	
	Mozaik	14.300	
	Dolamit	50.570	

		Kalsit	5.400
	Marmara Adası	Motorin	598
	İskelesi	Otomobil - Taşıma Amaçlı	0
Çanakkale	Bozcaada Feribot	Motorin	25
	Çanakkale Akçansa Limanı	Portland Çimento	2.771.823
		Klinker	695.354
		Petrol Koku	428.887
		Alçıtaşı	138.020
		Alüminyum Cevheri (Boksit) Ve Konsantreleri	35.570
	Çanakkale Feribot	Motorin	2.229
	Çanakkale Gelibolu Tersanesi	Yüzer Yapılar (Raflar, Depolar, Cofferdamler, İskeleler, Şamandıralar, İşaret Kuleleri Ve Dubalar Dahil)	0
	Çanakkale Kabatepe Limanı	Motorin	279
	Çanakkale Karanlık Liman Demir M.	Motorin	50
	Çanakkale Kepez Limanı	Kaolin Ve Kaolinli Killer	151.550
		Rüzgar Kulesi	8.249
		Midye Kabuğu	5.500
		Taze Veya Dondurulmuş Balıklar	3.990
		Mozaik	3.900
	Çanakkale Şevketiye Demir Mevkii	Nafta (Petrol Ürünü)	1.257
	Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Jet Yakıtı (Benzin Tipi)	3.750
	Gökçeada Kuzu	Motorin	50
	Karabiga Belediye Limanı	Kil	233.820
		Kalsit	87.365
		Feldispat	54.100
		Fayans	41.650
		Bentonit	29.905
Karabiga Cenal İskelesi	İş Makinaları (Vinçler, Beko Loder, Ekskavatör Dahil) Ve Parçaları	1.289	
Karabiga İçdaş Limanı	Taşkömürü (Briktlenmemiş)	2.664.006	
	İnşaat Demiri	2.421.831	
	Hurda Demir	2.249.276	
	Kütük Demir (Sürekli Döküm Kütükler Dahil)	679.850	
	Pik Demir	324.358	

EK 14-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2014-ton)⁵⁰

İl	Limn Tesisi	Yük Cinsi	Toplam Elleçleme
----	-------------	-----------	------------------

⁵⁰ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

Balıkesir	Ayvalık Vapur İskelesi	Ham Deri Ve Postlar	31
		Koli Ve Küçük Paketler	2
	Bandırma Bağfaş Limanı	Fosfatlı Gübreler	267.010
		İşlenmemiş Doğal Fosfat	210.417
		Amonyum Bileşikleri (Amonyak Vb.)	80.075
		Amonyum Sülfat	71.207
		Ham Kükürt	70.643
	Bandırma Belediye İskelesi	Yalancı Safran, Şalgam, Kolza/Rep Ve Hardal Tohumları	9.160
		Ayçekirdeği	4.704
		Konteyner (20 Lik Boş)	260
	Bandırma Çelebi Limanı	Mısır - Tahıl	567.545
		Etibor (Boraks Pentahidrat)	456.692
		Buğday Ve Mahlut (Meslin)	416.279
		Bys. Kepek, Tahıl Yan Ürünleri Ve Diğer Hayvan Yemleri, Gıda Endüstrisi Artıkları	414.825
		Demir Cevheri Ve Konsantreleri	340.230
	Erdek İskelesi	Jet Yakıtı (Benzin Tipi)	29.200
		Motorin	9.000
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Mucur (Mıdır)	3.200
		Dolamit	2.400
Marmara Adası İskelesi	Motorin	339	
Çanakkale	Askeri Pol İskelesi	Motorin	3.000
	Çanakkale Akçansa Limanı	Portland Çimento	2.773.155
		Klinker	795.690
		Petrol Koku	379.976
		Alçıtaşı	145.894
		Taşkömürü (Briktlenmemiş)	58.656
	Çanakkale Feribot İskelesi	Motorin	2.263
	Çanakkale Kepez Limanı	Kaolin Ve Kaolinli Killer	95.400
		Mucur (Mıdır)	10.700
		Midye Kabuğu	10.200
		Diğer Ezilmiş Veya Kırılmış Taş, Şose, Katranlı Şose	7.500
		Feldispat	7.100
	Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Motorin	1.800

	Karabiga Belediye Limanı	Kil	207.689
		Kalsit	108.265
		Feldispat	58.330
		Fayans	51.198
		Bentonit	27.275
	Karabiga İçdaş Limanı	Taşkömürü (Briktlenmemiş)	3.498.357
		Hurda Demir	3.150.800
		İnşaat Demiri	2.332.009
		Kütük Demir (Sürekli Döküm Kütükler Dahil)	488.958
		Briktlenmiş Taşkömürü	322.747

EK 15-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2013-ton)⁵¹

⁵¹ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

İl	Liman Tesisi	Yük Cinsi	Toplam Elleçleme
Balıkesir	Ayvalık Vapur İskelesi	İş Makinaları (Vinçler, Beko Loder, Ekskavatör Dahil) Ve Parçaları	19.985
		Kireç	100
		Profil Demir/Boru	73
		Ham Deri Ve Postlar	29
		Başka Kategorilerde Bulunamayan Gruplandırılmış Diğer Mallar	20
	Bandırma Bağfaş Limanı	İşlenmemiş Doğal Fosfat	221.372
		Amonyum Sülfat	108.281
		Fosfatlı Gübreler	107.443
		Amonyum Bileşikleri (Amonyak Vb.)	81.185
		Rafine Edilmiş Kükürt	62.975
	Bandırma Belediye İskelesi	Konteyner (20 Lik Boş)	275
	Bandırma Çelebi Limanı	Mısır - Tahıl	535.407
		Soya Fasülyesi	399.390
		Bys. Kepek, Tahıl Yan Ürünleri Ve Diğer Hayvan Yemleri, Gıda Endüstrisi Artıkları	358.790
		Küspe (Oil-Cake)	323.914
		Etibor (Boraks Pentahidrat)	317.799
	Bandırma İdo İskelesi	Yalancı Safran, Şalgam, Kolza/Rep Ve Hardal Tohumları	3.037
	Erdek İskelesi	Jet Yakıtı (Benzin Tipi)	16.300
		Jet Yakıtı (Gazyağı Tipi) Ve Beyaz İspirto (White Spirit)	4.700
		Motorin	5.700
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Mozaik	1.250
	Marmara Adası İskelesi	Motorin	938
		İşlenmiş Mermer (Kırılmış Mermer Dahil), Traverten Ve Su Mermeri; Bunların Yapay Olarak Renklendirilmiş Granül Ve Tozlar	2.550
		Kamyon - Taşıma Amaçlı (Dolu)	240
Askeri Pol İskelesi	Motorin	3.400	
	Bozcaada Feri İskelesi	Motorin	34
	Çanakkale Akçansa Limanı	Portland Çimento	2.846.469
		Klinker	851.175
Petrol Koku		289.065	

Çanakkale		Alçıtaşı	138.263
		Taşkömürü (Briketlenmemiş)	95.772
	Çanakkale Çardak Belediye İskelesi	Motorin	352
	Çanakkale Feribot İskelesi	Motorin	2.291
	Çanakkale Kepez Limanı	Kaolin Ve Kaolinli Killer	74.935
		Bentonit	13.570
		Mucur (Mıdır)	12.300
		Midye Kabuğu	6.900
		Feldispat	6.000
	Gelibolu Belediye İskelesi	Motorin	401
	Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Jet Yakıtı (Gazyağı Tipi) Ve Beyaz İspirto (White Spirit)	3.400
		Motorin	3.400
	Karabiga Belediye Limanı	Kil	142.436
		Kalsit	131.850
		Feldispat	81.630
		Fayans	59.471
		Bentonit	26.700
	Karabiga İçdaş Limanı	Hurda Demir	3.649.278
		Taşkömürü (Briketlenmemiş)	2.749.610
		İnşaat Demiri	2.272.863
Kütük Demir (Sürekli Döküm Kütükler Dahil)		643.775	
Tufal		42.500	

EK 16-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2012-ton)⁵²

⁵² Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

İl	Liman Tesisi	Yük Cinsi	Toplam Elleçleme	
Balıkesir	Avşa Adası İskelesi	Motorin	117	
		Kamyon - Taşıma Amaçlı (Dolu)	38	
	Ayvalık Belediye İskelesi	Kireç	110	
		Prına (Zeytin Küspesi) (Hayvan Yemi Olarak Kullanılanlar Hariç)	72	
		Taze Veya Dondurulmuş Balıklar	65	
		Merkezi Isıtma Kazanları Ve Bölümleri	26	
		Gaz Yakıtlı Veya Hem Gaz Hem Diğer Yakıtlı, Sıvı Veya Katı Yakıtlı Diğer Ev Aletleri	17	
		Bandırma Bağfaş Limanı	İşlenmemiş Doğal Fosfat	242.408
	Fosfatlı Gübreler		184.799	
	Amonyum Bileşikleri (Amonyak Vb.)		94.106	
	Rafine Edilmiş Kükürt		86.781	
	Sülfirik Asit (Oleum)		75.418	
	Bandırma Belediye İskelesi	Mısır - Tahıl	2.986	
		Melas (Şeker Pekmezi)	2.053	
		Bys. Kepek, Tahıl Yan Ürünleri Ve Diğer Hayvan Yemleri, Gıda Endüstrisi Artıkları	1.051	
		Motorin	80	
	Bandırma Çelebi Limanı	Rüzgar Kulesi	452.043	
		Buğday Ve Mahlut (Meslin)	445.151	
		Mısır - Tahıl	408.972	
		Etibor (Boraks Pentahidrat)	323.016	
		Bys. Kepek, Tahıl Yan Ürünleri Ve Diğer Hayvan Yemleri, Gıda Endüstrisi Artıkları	303.075	
	Erdek İskelesi	Jet Yakıtı (Benzin Tipi)	31.686	
		Motorin	5.200	
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Mozaik	79.030	
		Mucur (Mıdır)	51.296	
		İşlenmiş Mermer (Kırılmış Mermer Dahil), Traverten Ve Su Mermeri; Bunların Yapay Olarak Renklendirilmiş Granül Ve Tozlar	27.200	
		Dolomit	8.400	
		Mermer Ve Diğ.Kalkerli Süsleme Taş. Veya Yapı Taş. (Oniks Dahil)	7.650	
		Motorin	976	
	Çanakkale	Askeri Pol İskelesi	Motorin	2.500
			Portland Çimento	1.850
		Bozcaada Feri İskelesi	Motorin	380

Balıkesir - Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, Uzman Değerlendirme Raporu

Çanakkale Akçansa Limanı	Portland Çimento	2.536.417
	Klinker	1.169.840
	Petrol Koku	441.575
	Alçıtaşı	105.254
	Kok Ve Yarı Kok Kömürü	64.700
Çanakkale Feribot İskelesi	Motorin	1.630
Çanakkale Kabatepe Limanı	Motorin	900
Çanakkale Kepez Limanı	Kaolin Ve Kaolinli Killer	89.200
	Feldispat	21.700
	Mucur (Mıdır)	7.658
	Mozaik	5.200
	Kağıt Hamurunda Kullanılacak Tomruklar Veya Odunlar	4.702
Gelibolu Belediye İskelesi	Motorin	3.238
Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Kurşunsuz Benzin	5.500
	Motorin	8.700
İçdaş İskelesi	Taşkömürü (Briktlenmemiş)	661.113
	Fabrika Ekipmanı, İskele Malzemesi	1.307
Karabiga Belediye Limanı	Kalsit	186.954
	Kil	144.000
	Feldispat	79.080
	Fayans	56.769
	Bentonit	26.930
Karabiga İçdaş Limanı	Hurda Demir	3.440.995
	Taşkömürü (Briktlenmemiş)	2.091.407
	İnşaat Demiri	2.052.646
	Kütük Demir (Sürekli Döküm Kütükler Dahil)	601.350
	Pik Demir	65.358

EK 17-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2011-ton)⁵³

İl	Liman Tesisi	Yük Cinsi	Toplam Elleçleme
Balıkesir	Avşa Adası İskelesi	Motorin	1.110

⁵³ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

	Ayvalık Belediye İskelesi	Taze Veya Dondurulmuş Balıklar	206
		Yün (Yapağı Dahil)	115
		Ham Deri Ve Postlar	76
		Temizleme, Doldurma, Paketleme Veya Ambalajlama Makineleri	10
		Merkezi Isıtma Kazanları Ve Bölümleri	3
	Bandırma Bağfaş Limanı	Fosfatlı Gübreler	306.985
		İşlenmemiş Doğal Fosfat	247.533
		Sülfirik Asit (Oleum)	121.062
		Ham Kükürt	103.407
		Amonyum Bileşikleri (Amonyak Vb.)	80.846
	Bandırma Belediye İskelesi	Buğday Ve Mahlut (Meslin)	3.296
		Pirinç - Kabuklu (Çeltik)	2.189
		Bakırlı Demir Piritleri	1.120
		Büyükbaş Hayvanlar	703
	Bandırma Çelebi Limanı	Buğday Ve Mahlut (Meslin)	497.129
		Rüzgar Kulesi	407.354
		Etibor (Boraks Pentahidrat)	385.765
		Soya Fasulyesi	306.381
		Kalamonit	238.992
	Erdek İskelesi	Jet Yakıtı (Benzin Tipi)	31.453
		Motorin	8.600
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Mozaik	120.025
		Mucur (Mıdır)	43.790
		İşlenmiş Mermer (Kırılmış Mermer Dahil), Traverten Ve Su Mermeri; Bunların Yapay Olarak Renklendirilmiş Granül Ve Tozlar	30.750
		Mermer Ve Diğ.Kalkerli Süsleme Taş. Veya Yapı Taş. (Oniks Dahil)	17.100
		Kalsit	10.750
	Marmara Adası İskelesi	Motorin	915
	Saraylar Belediye İskelesi	Mermer Ve Diğ.Kalkerli Süsleme Taş. Veya Yapı Taş. (Oniks Dahil)	730.751
		Mucur (Mıdır)	402.898
Kalsit		230.450	
Mozaik		23.230	
İşlenmiş Mermer (Kırılmış Mermer Dahil), Traverten Ve Su Mermeri; Bunların Yapay Olarak Renklendirilmiş Granül Ve Tozlar		4.730	
Çanakkale	Askeri Pol İskelesi	Motorin	3.200
	Bozcaada Feri İskelesi	Fuel Oil	750
		Motorin	358
	Çanakkale Akçansa Limanı	Portland Çimento	2.737.062
		Klinker	887.540
Taşkömürü (Briktlenmemiş)		180.504	

		Alçıtaşı	164.234
		Petrol Koku	136.505
	Çanakkale Feribot İskelesi	Motorin	2.208
	Çanakkale Kabatepe Limanı	Motorin	783
	Çanakkale Kepez Limanı	Kaolin Ve Kaolinli Killer	52.400
		Feldispat	22.270
		Mucur (Mıdır)	19.550
		İşlenmemiş Diğer İnşa Taşları Veya Anıtsal Taşlar	8.400
		Endüstriyel Amaçlar İçin Diğer Kalker Taşları	6.000
	Gelibolu Belediye İskelesi	Ayçekirdeği	2.170
		Motorin	2.676
	Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Motorin	11.615
	Karabiga Belediye Limanı	Kil	203.991
		Kalsit	147.352
		Feldispat	84.090
		Fayans	54.943
		Bentonit	28.580
	Karabiga İçdaş Limanı	Hurda Demir	3.560.313
		İnşaat Demiri	2.200.144
		Taşkömürü (Briktlenmemiş)	1.277.553
		Kütük Demir (Sürekli Döküm Kütükler Dahil)	468.660
		Pik Demir	89.451

EK 18-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2010-ton)⁵⁴

İl	Limn Tesisi	Yük Cinsi	Toplam Elleçleme
Balıkesir	Ayvalık Belediye İskelesi	Asit Yağı	8.350
		Granit, Kumtaşı Ve Diğer Süsleme Taşları Veya Yapı Taşları	3.371
		Taze Veya Dondurulmuş Balıklar	496
		Ham Deri Ve Postlar	45
		Otomobil - Taşıma Amaçlı	14
	Bandırma Bağfaş Limanı	İşlenmemiş Doğal Fosfat	326.488

⁵⁴ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

		Fosfatlı Gübreler	318.793
		Amonyum Bileşikleri (Amonyak Vb.)	115.895
		Ham Kükürt	94.574
		Sülfirik Asit (Oleum)	79.538
		Amonyum Bileşikleri (Amonyak Vb.)	115.895
	Bandırma Belediye İskelesi	Rüzgar Kulesi	3.133
	Bandırma Karşıyaka Balıkçı Barınağı	Alçıtaşı	1.050
	Bandırma Tersaneler	Yüzer Yapılar (Raflar, Depolar, Coffe-Damler, İskeleler, Şamandıralar, İşaret Kuleleri Ve Dubalar Dahil)	1
	Çelebi Bandırma Ulus.Limanı	Soya Fasülyesi	411.913
		Etibor (Boraks Pentahidrat)	337.069
		Mısır - Tahıl	311.200
		Buğday Ve Mahlut (Meslin)	251.745
		Ayçekirdeği	208.995
	Edremit Babakale Bal.Bar.	Pik Demir	5.896
	Erdek İskelesi	Jet Yakıtı (Benzin Tipi)	22.150
	Girilmemiş	Mozaik	900
	Marmara Adası Avşa Adası	Motorin	60
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Mozaik	131.340
		Mermer Ve Diğ.Kalkerli Süsleme Taş. Veya Yapı Taş. (Oniks Dahil)	33.210
		Mucur (Mıdır)	15.636
		Dinas Toprakları	10.400
		İşlenmiş Mermer (Kırılmış Mermer Dahil), Traverten Ve Su Mermeri; Bunların Yapay Olarak Renklendirilmiş Granül Ve Tozlar	9.700
		Motorin	766
	Marmara Adası İskelesi	Mozaik	1.300
		Mermer Ve Diğ.Kalkerli Süsleme Taş. Veya Yapı Taş. (Oniks Dahil)	1.100
Portland Çimento		900	
Kamyon - Taşıma Amaçlı (Dolu)		370	
Motorin		76	
Çanakkale	Bozcaada Belediye Feri İskelesi	Motorin	76
	Çanakkale Akçansa Çimento İskelesi	Portland Çimento	2.835.668
		Klinker	1.099.295
		Petrol Koku	213.961
		Kok Ve Yarı Kok Kömürü	156.245
		Alçıtaşı	142.769
	Çanakkale Askeri Pol	Motorin	2.000
Çanakkale Feribot İskelesi	Motorin	1.962	

Çanakkale Gelibolu Tersanesi	İş Makinaları (Vinçler, Beko Loder, Ekskavatör Dahil) Ve Parçaları	119
Çanakkale Kabatepe Limanı	Motorin	760
Çanakkale Kepez Limanı	Rüzgar Kulesi	7.803
	Katotlar Ve Katot Parçaları; Elektrolitik Bakırdan	514
	Buğday Ve Mahlut (Meslin)	3.186
	Taze Veya Dondurulmuş Balıklar	1.530
	Mozaik	6.100
	Flint Taşı - İşlenmiş	2.100
Çanakkale Yük İskelesi	Motorin	334
Gelibolu İskelesi	Motorin	2.384
Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Motorin	25.800
Girilmemiş	Tufal	3.550
	İnşaat Demiri	7.000
	Portland Çimento	1.500
	Fayans	1.550
Gökçeada kuzu Limanı /	Motorin	92
Karabiga Belediye Limanı	Kil	225.737
	Kalsit	135.502
	Feldispat	64.780
	Fayans	59.752
	Bentonit	20.650
Karabiga İçdaş İskelesi	Hurda Demir	3.353.753
	İnşaat Demiri	1.930.239
	Taşkömürü (Briktlenmemiş)	1.235.736
	Kütük Demir	915.876
	Tufal	37.200
Karabiga İçdaş Limanı	Hurda Demir	2.000
	Kütük Demir (Sürekli Döküm Kütükler Dahil)	9.550
Karabiga Limanı	Kaolin Ve Kaolinli Killer	1.249

EK 19-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2009-ton)⁵⁵

İl	Liman Tesisi	Yük Cinsi	Toplam Elleçleme
Balıkesir	Ayvalık Belediye İskelesi	Asit Yağı	9.960
		Granit, Kumtaşı Ve Diğer Süsleme Taşları Veya Yapı Taşları	881
		Taze Veya Dondurulmuş Balıklar	668
		Granit Parke Taşı	103
		İşlenmemiş Diğer İnşa Taşları Veya Anıtsal Taşlar	96

⁵⁵ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

Balıkesir - Çanakkale Bütünleşik Kıyı Alanları Planı, Uzman Değerlendirme Raporu

	Bandırma Bağfaş Limanı	İşlenmemiş Doğal Fosfat	500.624	
		Sülfirik Asit (Oleum)	135.377	
		Amonyum Bileşikleri (Amonyak Vb.)	126.539	
		Rafine Edilmemiş Kükürt	88.989	
		Fosfatlı Gübreler	78.695	
	Bandırma Çelebi Limanı	Buğday Ve Mahlut (Meslin)	221.114	
		Mısır - Tahıl	217.594	
		Küspe (Oil-Cake)	205.590	
		Etibor (Boraks Pentahidrat)	202.939	
		Soya Fasülyesi	175.626	
	Erdek İskelesi	Jet Yakıtı (Benzin Tipi)	21.500	
		Filtre Veya Arıtma Cihazları (Sıvılar İçin)	40	
		Tek Tek Kaplanmış Liflerden Oluşan Fiber Optik Kablolar	10	
	Marmara Adası İskelesi	Mozaik	21.150	
		İşlenmiş Mermer (Kırılmış Mermer Dahil), Traverten Ve Su Mermeri; Bunların Yapay Olarak Renklendirilmiş Granül Ve Tozları	16.900	
		Mermer Ve Diğ.Kalkerli Süsleme Taş. Veya Yapı Taş. (Oniks Dahil)	15.110	
		Mucur (Mıdır)	1.700	
		Portland Çimento	600	
	Çanakkale	Bozcaada Feri İskelesi	Motorin	135
		Çanakkale Akçansa Limanı	Portland Çimento	2.279.228
Klinker			1.211.190	
Kok Ve Yarı Kok Kömürü			174.567	
Taşkömürü (Briktlenmemiş)			105.385	
Alçıtaşı			105.196	
Çanakkale Feribot İskelesi		Motorin	543	
Çanakkale Kabatepe Limanı		Motorin	162	
Çanakkale Kepez Limanı		Mucur (Mıdır)	15.590	
		Ayçekirdeği	9.294	
		Tras	7.300	
		Kaolin Ve Kaolinli Killer	5.200	
		Taze Veya Dondurulmuş Balıklar	4.600	
Çanakkale Yük İskelesi		Motorin	2.867	
Gelibolu Belediye İskelesi		Ayçekirdeği	4.918	
	Midye Kabuğu	4.353		
	Motorin	1.870		
Karabiga Belediye	Kil	107.490		
	Kalsit	84.248		

Limanı	Fayans	52.721
	Feldispat	33.490
	Bentonit	9.000
Karabiga İçdaş Limanı	Hurda Demir	2.864.098
	İnşaat Demiri	2.206.984
	Taşkömürü (Briketlenmemiş)	722.303
	Kütük Demir (Sürekli Döküm Kütükler Dahil)	222.661
	Pik Demir	130.908

EK 20-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2008-ton)⁵⁶

İl	Liman Tesisi	Yük Cinsi	Toplam Elleçleme
Balıkesir	Ayvalık Belediye İskelesi	Asit Yağı	7.130
		Taze Veya Dondurulmuş Balıklar	258
		Gıda İşleme Makinelerinin Aksam Ve Parçaları	24
		Mermer Ve Diğ.Kalkerli Süsleme Taş. Veya Yapı Taş. (Oniks Dahil)	19
		İnşaat Amaçlı Tuğlalar, Bloklar, Karolar	18

⁵⁶ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

	Bandırma Bağfaş Limanı	İşlenmemiş Doğal Fosfat	391.652	
		Fosfatlı Gübreler	123.929	
		Ham Kükürt	69.020	
		Amonyum Bileşikleri (Amonyak Vb.)	66.075	
		Diğer İmal Edilmiş Gübreler	51.319	
	Bandırma Çelebi Limanı	Mısır - Tahıl	544.696	
		Küspe (Oil-Cake)	323.907	
		Buğday Ve Mahlut (Meslin)	283.480	
		Etibor (Boraks Pentahidrat)	247.798	
		Kalamonit	208.194	
	Erdek İskelesi	Motorin	5.800	
	Marmara Adası Avşa Adası İskelesi	Mozaik	1.970	
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Mozaik	420.350	
		Mucur (Mıdır)	45.965	
		İşlenmiş Mermer (Kırılmış Mermer Dahil), Traverten Ve Su Mermeri; Bunların Yapay Olarak Renklendirilmiş Granül Ve Tozları	23.100	
		Kalsit	15.250	
		Mermer Ve Diğ.Kalkerli Süsleme Taş. Veya Yapı Taş. (Oniks Dahil)	14.400	
		Mermer Ve Diğ.Kalkerli Süsleme Taş. Veya Yapı Taş. (Oniks Dahil)	18.779	
	Marmara Adası İskelesi	İşlenmiş Mermer (Kırılmış Mermer Dahil), Traverten Ve Su Mermeri; Bunların Yapay Olarak Renklendirilmiş Granül Ve Tozları	9.300	
		Mozaik	4.450	
		Motorin	114	
	Çanakkale	Bozcaada Feri İskelesi	Motorin	375
		Çanakkale Akçansa Limanı	Portland Çimento	2.315.741
			Klinker	567.705
Taşkömürü (Briktlenmemiş)			170.018	
Kok Ve Yarı Kok Kömürü			158.673	
Alçıtaşı			107.033	
Çanakkale Feribot İskelesi		Motorin	1.615	
Çanakkale Kabatepe Limanı		Bakır Cevheri Ve Konsantreleri	790	
		Motorin	2.540	
Çanakkale Kepez Limanı		Kaolin Ve Kaolinli Killer	22.475	
		Mucur (Mıdır)	16.806	
		Kil	14.443	
		Kurşun Cevheri Ve Konsantresi	13.992	
		Çinko Cevheri Ve Konsantresi	6.674	
Çanakkale Yük İskelesi		Motorin	5.081	
Gelibolu Belediye İskelesi	Ayçekirdeği	5.225		
	Buğday Ve Mahlut (Meslin)	5.000		

		Midye Kabuğu	3.500
		Motorin	1.862
	Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Motorin	18.955
	Karabiga Belediye Limanı	Kil	165.680
		Kalsit	156.841
		Fayans	57.432
		Feldispat	35.485
		Mülit (Saf Çini) Toprakları	7.700
	Karabiga İçdaş Limanı	Hurda Demir	1.712.444
		İnşaat Demiri	1.508.142
		Taşkömürü (Briketlenmemiş)	272.280
		Kok Ve Yarı Kok Kömürü	116.425
		Kütük Demir (Sürekli Döküm Kütükler Dahil)	101.071

EK 21-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2007-ton)⁵⁷

İl	Limn Tesisi	Yük Cinsi	Toplam Elleçleme
Balıkesir	Ayvalık Belediye İskelesi	Asit Yağı	5.120
		Balık	1.951
		Yün	82
		Tarım Ürünleri	74
		Diğer Bitkisel Hulasalar	40
	Bandırma 18 Nolu Rıhtım	Pirit	48.802
		Pirit Külü	26.860
		Kum	15.090
		Kalsit	6.400
		İnşaat Demiri	4.450

⁵⁷ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

	Bandırma Bağfaş Limanı	Fosfat	412.645
		Kükürt	158.695
		Sair Gübreler	118.580
		Amonyak	107.632
		Amonyum Sülfat	94.006
	Bandırma Çelebi Limanı	Küspe	50.107
		Kepek	46.902
		Buğday	43.593
		Mermer	28.000
		Etibor	24.530
	Girilmemiş	Adi Maddelerden Kasalar Kutular	100
		İnşaat Demiri	600
		Jet Yakıtı Ve Benzeri(Avgas)	14.800
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Mozaik	169.980
		Mermer	18.340
		Mucur	7.200
		Taş	1.300
	Marmara Adası İskelesi	Mermer	7.380
		Kimya Sanayi Mamülleri (C4,Acn ,Px Etil	1.700
		Motorin	1.075
Mozaik		900	
Makina Yağı		550	
Tccd Bandırma Limanı	Mısır	557.538	
	Etibor	292.412	
	Küspe	180.260	
	Kalamonit	150.102	
	Soya Fasülyesi	142.754	
Çanakkale	Bozcaada Feri İskelesi	Motorin	62
	Çanakkale Akçansa Limanı	Dökme Çimento	1.746.955
		Kömür	185.552
		Klinker	92.490
		Çimento	82.720
		Alçıtaşı	78.350
	Çanakkale Kabatepe	Motorin	137
	Çanakkale Kepez İskelesi	Kil	90.544
		Kaolin	55.099
		Feldispat	16.732
		Kırılmış Mermer	16.550
		Fuel Oil	15.965
	Çanakkale Kepez Limanı	Çinko Konsantre	2.805
		Flint Taşı	2.325
		Dondurulmuş Balık	1.000
Fuel Oil		900	
Kurşun Konsantre		887	

	Çanakkale Şehir İskelesi	Amonyak	35.008
		Tuz	3.700
		Motorin	180
	Çanakkale Yük İskelesi	Motorin	191
	Gelibolu Belediye İskelesi	Ayçekirdeği	13.306
		Jet Yakıtı Ve Benzeri(Avgas)	8.433
		Midye Kabuğu	4.628
		Mozaik	2.700
		Fuel Oıl	1.300
	Gelibolu Lapseki	Motorin	1.065
	Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Motorin	29.951
		Benzin	306
	Girilmemiş	Dökme Çimento	25.500
		Fuel Oıl	5.405
		Kimya Sanayi Mamülleri (C4,Acn ,Px Etil	2.250
		Motorin	1.385
		Sintine (Slop)	1.150
	Gökçeada Kuzu Limanı	Motorin	25
	Karabiga Belediye Limanı	Kil	126.450
		Kalsit	87.402
Fayans		61.071	
Feldispat		46.830	
Kaolin		7.951	
Karabiga İçdaş Limanı	Hurda Demir	1.631.277	
	İnşaat Demiri	1.364.499	
	Kömür	257.176	
	Kütük Demir	169.262	
	Kum	76.266	

EK 22-Balıkesir-Çanakkale’de liman tesisleri bazında elleçlenen ilk beş ürün (2006-ton)⁵⁸

İl	Liman Tesisi	Yük Cinsi	Toplam Elleçleme
Balıkesir	Ayvalık Belediye İskelesi	Asit Yağı	6.665
		Balık	1.239
		Yün	268
		Taş	77
		Maden İşleme Makinaları	60
	Bandırma 18 Nolu Rıhtım	Pirit	23.216
		Pirit Külü	11.830
		Fayans	7.430

⁵⁸ Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü verileri

		Mermer	1.300
		Kum	1.060
	Bandırma Bağfaş Limanı	Fosfat	389.049
		Kükürt	140.472
		Amonyak	78.946
		Amonyum Sülfat	78.210
		Sair Gübreler	44.070
	Girilmemiş	Jet Yakıtı Ve Benzeri(Avgas)	15.450
	Marmara Adası Badalan İskeleleri	Mozaik	20.960
	Tecd Bandırma Limanı	Etibor	283.231
		Küspe	250.912
		Kalamonit	178.223
		Üleksit	160.500
		Soya Fasülyesi	142.350
	Çanakkale	Çanakkale Akçansa Limanı	Dökme Çimento
Klinker			193.710
Kömür			93.899
Alçıtaşı			83.895
Kırılmış Mermer			79.700
Çanakkale Kepez İskelesi		Kil	68.988
		Kaolin	43.168
		Demir Cevheri	28.000
		Fuel Oil	23.069
		Dondurulmuş Balık	20.547
Çanakkale Şehir İskelesi		Demir Cevheri	8.133
		Buğday	8.080
		Motorin	5.058
		Kil	2.300
		Saç	1.860
Gelibolu Belediye İskelesi	Buğday	9.892	
	Demir Cevheri	8.133	
	Kütük Demir	5.969	
	Motorin	4.903	
	Midye Kabuğu	2.555	
Gelibolu Saros Körfezi Nato Tesisi	Jet Yakıtı Ve Benzeri(Avgas)	8.160	
	Motorin	1.750	
Girilmemiş	Motorin	490	
	Su	194	
Gökçeada Kuzu Limanı	Mucur	1.800	
	Motorin	272	
Karabiga Belediye Limanı	Kil	217.575	
	Kalsit	111.935	
	Fayans	55.434	
	Feldispat	28.398	

		Kaolin	6.286
		Hurda Demir	1.308.978
		İnşaat Demiri	1.113.376
	Karabiga İçdaş Limanı	Kömür	286.896
		Kütük Demir	78.656
		Tufal	32.000